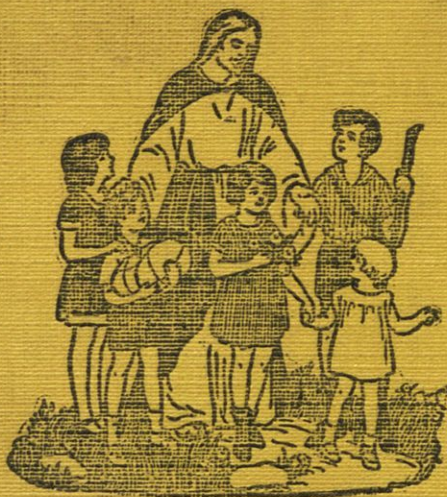

Ἡ Κατήχησις Τοῦ Ἑλληνόπαιδος

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΟΛΥΖΩΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΗ ΕΙΣ ΤΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ DIVRY
EN NEA YORKH

68

ΓΕΡΜΑΝΟΥ ΠΟΛΥΖΩΙΔΟΥ

Ἡ Κατήχησις Τοῦ Ἑλληνόπαιδος

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΑΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ
ΤΗΣ ΔΙΑΣΠΟΡΑΣ

«Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι, ἵνα σου ᾖ προ-
κοπή φανερά ἢ ἐν πᾶσιν». (Α΄. Τιμ. Δ. 15).

Ν Ε Α Υ Ο Ρ Κ Η

ΕΞΕΔΟΘΗ ΕΙΣ ΤΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ DIVRY
240 WEST 23rd STREET, NEW YORK

ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΛΙΤΕΡΟΝ
ΠΑΙΔΙΟΝ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ

ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΑΙΔΑΚΙΑ

Κατήχησιν, παιδάκια μου, μανθάνετε ἁγίαν,
ν' ἀξιωθῆτε νᾶχετε τὴν θείαν εὐλογίαν.

Μὲ προθυμίαν καὶ χαρὰν κάθε καλὸν παιδίον
πρέπει στὸ Κατηχητικὸν νὰ ἔρχεται Σχολεῖον.

Κι' ὅσα παιδιά δὲν ἔρχονται—εἶνε δουλειὰ δική σας
νὰ προσπαθήσετε κι' αὐτὰ νὰ ἔρχωνται μαζί σας.

Ἐδῶ εἰς τὴν Ἀμερικὴν τὴν ἅγια μας θρησκεία
μόνο στὰ Κατηχητικὰ θὰ μάθετε Σχολεῖα.

Χ' ΣΟΦΙΑ ΠΟΛΥΖΩΙΔΟΥ

Copyright by Germanos Polizoides

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ

Σ Χ Ο Λ Ι Κ Α

- 1ον—'Αναγνωστικὸν τῆς Ἑλληνικῆς Μυθολογίας.
2ον—'Αναγνωστικὸν τῆς Ἱστορίας τῆς Ἀρχαίας Ἑλλάδος
3ον—'Αναγνωστικὸν τῆς Ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.
4ον—'Αναγνωστικὸν τῆς Ἱστορίας τῆς Καινῆς Διαθήκης.
5ον—'Αναγνωστικὸν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.
6ον—'Ορθόδοξος Χριστιανικὴ Λειτουργική.
7ον—'Η Κατήχησις τοῦ Ἑλληνόπαιδος τῆς Ἀμερικῆς.

Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ο Ν Ι Κ Α

ΧΡΗΣΙΜΑ ΔΙΑ ΙΕΡΕΙΣ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΓΟΝΕΙΣ

- 8ον—Ἑμπειρικὴ Ψυχολογία.
9ον—Ἡθῆ καὶ Ἔθιμα τῆς Σημερινῆς Παλαιστίνης.
10ον—Περὶ Θείου Ζήλου τῶν Πρώτων Χριστιανῶν Γυναικῶν
11ον—Πρέπει νὰ Ὑποφέρωμεν;
12ον—Ὁ Ὑπέροχος Ἄνθρωπος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ἀντίληψιν
13ον—The Hellenic Ideal of a Gentleman.
14ον—Πῶς εἶδα τὴν Μόσχαν καὶ τὸν Κομμουνισμόν της.
15ον—Ὁ Δρόμος πρὸς τὴν Εὐτυχίαν.
16ον—Διάφοροι Κοινωνικαὶ Μελέται

Ἄ πο τ α θ ῆ τ ε :

REV. G. POLIZOIDES

37-24, 111th St.

C o r o n a

New York

U. S. A.

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟΝ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Τὸ μεγαλείτερον ἔργον εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἶνε ἡ διεργασία τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδιοῦ. Συνεπῶς, ὁ Ἱερεὺς, ὁ διδάσκαλος καὶ οἱ γονεῖς πρέπει νὰ εἶναι «Θεοῦ συνεργοὶ» καὶ νὰ διδάσκουν τὴν Κατήχησιν εἰς τὰ τέκνα, διὰ νὰ μὴ παρασύρωνται ταῦτα ἀπὸ «διδασχὰς ξένας». Ἡ ἀνάγκη τῆς κατήχησεως τῶν Ἑλληνοπαίδων ἔχει ἀναγνωρισθῇ γενικῶς καὶ Κατηχητικὰ Σχολεῖα ἰδρύνονται παντοῦ. Ἄλλ' ἡ κατήχησις εἶνε ἐπιτακτικωτέρα, ἰδιαιτέρως εἰς τὰς διαφοροὺς μικροπαροικίας ὅπου εἶναι ἐγκατεσπαρμένοι Ἕλληνες καὶ δὲν θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ἔχουν οὗτοι εὐκόλως τὰ μέσα διὰ νὰ δώσουν εἰς τὰ τέκνα των τὰς περὶ Θρησκείας καὶ Ἠθικῆς γνώσεις.

Αἱ ἐπίμονοι προτροπαὶ πολλῶν ἀγαπητῶν συναδέλφων μὲ ἔκαμον νὰ καταρτίσω, μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν συντομίαν, τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, μὲ τὴν εὐφρόσυνον ιδέαν ὅτι παρέχω κάποιαν συμβολὴν εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Κατήχησεως, ὅπως ἔκαμον τοῦτο προκειμένου καὶ περὶ τῶν ἄλλων Θρησκευτικῶν καὶ Ἑθνικῶν Ἀναγνωστικῶν μου. Τὸ βιβλίον τοῦτο εἶνε τὸ ἕνατον ἐκ σειρᾶς 12 βιβλίων μου, γραμμένων ἐπίτηδες διὰ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα τῆς διασποράς. Καὶ ἐπειδὴ τοῦτο θὰ χρησιμοποιῇται κυρίως διὰ Ἑλληνοπαίδας ἡλικίας 7—12 ἐτῶν, προσεπάθησα νὰ τὸ ἀπλουστεύσω ὅχι μόνον εἰς τὸ λεκτικόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐμφάνισιν τῶν ιδεῶν, καθόσον «σοφὸν τὸ σαφές».

Ἐκεῖ ὅπου δὲν ὑπάρχουν Σχολεῖα ἢ Κοινότητες ἢ Ὁρθόδοξοι Ἑλληνικοὶ Ναοί, οἱ Ἕλληνες γονεῖς καὶ ἰδίως αἱ μητέρες ἂς διδάσκουν, κατ' ἐρωτήσεις καὶ ἀπαντήσεις, ἀπὸ τοῦ βιβλίου αὐτό, τὴν Θρησκείαν εἰς τὰ τέκνα των, διότι τοῦτο καὶ αὐτὰς θὰ ἐνεδυνάμωνεν εἰς τὴν Πίστιν καὶ τὰ τέκνα των. Ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλα τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα πρέπει νὰ εἰσαχθῇ τὸ βιβλίον τοῦτο· δὲν θὰ ἦτο δὲ ἄσκοπον ν' ἀναγνώσθῃ καὶ ἀπὸ μ ε γ ἁ λ ο υ ς κατὰ τὴν ἡλικίαν.

ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΠΟΛΥΖΩΙΔΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΤΙ ΝΑ ΠΙΣΤΕΥΩΜΕΝ

ΜΑΘΗΜΑ 1^{ον}

--Πῶς λέγεσαι; ποῦ κατοικεῖς;
Λέγομαι. καὶ κατοικῶ

.

--Τί εἶσαι;
Εἶμαι Χριστιανὸς (χριστιανή)
'Ορθόδοξος.

--Ποῖος λέγεται Χριστιανός;
Χριστιανὸς λέγεται ἐκεῖνος ποῦ
ἐβαπτίσθηκε καὶ ζῇ σύμφωνα μὲ
τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ.

--Ποῖος λέγεται 'Ορθόδοξος;
'Ορθόδοξος λέγεται ἐκεῖνος ποῦ
πιστεύει ὀρθὰ δηλαδὴ ἀληθινὰ ἐκεῖ-

να πού διδάσκει ἡ Ἐκκλησία μας.

--Τί κάμνει ὁ Χριστιανὸς μόλις σηκωθῇ τὸ πρωῒ καὶ ντυθῇ;

‘Ο Χριστιανὸς μόλις σηκωθῇ τὸ πρωῒ καὶ ντυθῇ κάμνει τὴν προσευχὴν του.

--Τί κάμνει ἔπειτα, ὅλην τὴν ἡμέραν.

‘Ο Χριστιανὸς ὅλην τὴν ἡμέραν προσπαθεῖ, εἰς τὴν ἐργασίαν του, νὰ κάμνη τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Πῶς ὁ Χριστιανὸς ἀγιάζει τὸ γεῦμά του.

‘Ο Χριστιανὸς ἀγιάζει τὸ γεῦμά του ὅταν κάμνη μικρὰν προσευχὴν προτοῦ ἀρχίσῃ καὶ ἅμα τελειώσῃ τὸ γεῦμά του καὶ ὅταν τρώγῃ ὅσον πρέπει.

ΜΑΘΗΜΑ 2ον

—Πῶς ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ τελειώῃ τὴν ἡμέραν.

Ὁ Χριστιανὸς πρέπει νὰ τελειώῃ τὴν ἡμέραν μὲ βραδυνὴν προσευχὴν καὶ μὲ ἐξέτασιν τοῦ ἑαυτοῦ του.

—Εἶνε καλὸν νὰ κάμνῃ τὴν προσευχὴν μαζὺ μὲ ἄλλους;

Μάλιστα, εἶνε καλὸν νὰ κάμνῃ τὴν προσευχὴν μαζὺ μὲ ἄλλους· διότι ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὴν οἰκογένειαν ὅπου προσεύχονται ὅλοι μαζὺ.

—Διὰ νὰ εἶνε κανεῖς καλὸς Χριστιανὸς ἀρκεῖ μόνον νὰ βαπτισθῇ;

Διὰ νὰ εἶναι κανεῖς καλὸς Χριστιανὸς δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ βαπτισθῇ· πρέπει νὰ πιστεύῃ καὶ νὰ κάμνῃ καὶ ἐκεῖνα ποὺ λέγει ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία. *

—Τὶ εἶναι **Θ ρ η σ κ ε ί α**.

Ὁ Ἰησοῦς εὐλογεῖ τὰ παιδιά

Θ ρ η σ κ ε ί α εἶνε ἡ σχέσις τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν.

—Τὶ εἶνε **Χ ρ ι σ τ ι α ν ι κ ῆ Θ ρ η σ κ ε ί α**.

Χριστιανικὴ Θρησκεία εἶνε ἡ Θρησκεία τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν ὁ Χριστός.

ΜΑΘΗΜΑ 3ον

—Τὶ περιέχει ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία.

Ἡ Χριστιανικὴ Θρησκεία περιέχει: πρῶτον τὶ πρέπει νὰ πιστεύωμεν· δεύτερον τὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν· τρίτον

* Εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὸ ἀπαραίτητον μέρος τῆς ἐρωτήσεως. Α. Χ.: Ἐρ. —Τί κάμνει ὁ Χριστιανὸς μόλις σηκωθῇ τὸ πρωὶ καὶ ντυθῇ; Ἀπάντ.—Ὁ Χριστιανὸς μόλις σηκωθῇ τὸ πρωὶ καὶ ντυθῇ κ.τ.λ.

τὰ μέσα ποῦ πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα διὰ νὰ ἔχωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ.

—**Πῶς μανθάνομεν τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν.**

Μανθάνομεν τὴν Χριστιανικὴν Θρησκείαν μὲ τὴν Κατήχησίν μας.

—**Τὶ λέγεται «Κατ' ἡγήσεις» καὶ τὶ σημαίνει «κατ' ἡγήω».**

Κατήχησις λέγεται ἡ διδασκαλία τῆς Θρησκείας ποῦ γίνεται μὲ τὸ στόμα. Κατ' ἡγήω σημαίνει «διδάσκω εἰς ἀρχαίους τὰς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ».

—**Διὰ τί πρέπει νὰ μανθάνωμεν τὴν Κατήχησίν μας.**

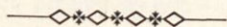
Πρέπει νὰ μανθάνωμεν τὴν Κατήχησίν μας διὰ νὰ μὴ μᾶς πλανοῦν διάφοροι ἄνθρωποι καὶ χάνομεν τὴν Θρησκείαν μας.

—**Πῶς λέγεται ἐκεῖνος ποῦ κατηχεῖ.**

Ἐκεῖνος ποῦ κατηχεῖ λέγεται «Κατ' ἡγήτης».

—**Πῶς λέγεται τὸ Σχολεῖον ὅπου διδάσκουν τὴν Κατήχησιν.**

Τὸ σχολεῖον ὅπου διδάσκουν τὴν Κατήχησιν λέγεται ΚΑΤΗΧΗΤΙΚΟΝ ΣΧΟΛΕΙΟΝ.

ΜΑΘΗΜΑ 4ον

—**Διὰ τί τὰ παιδιὰ ποῦ δὲν μανθάνουν τὴν Κατήχησιν κάμνουν μεγάλο λάθος;**

Τὰ παιδιὰ ποῦ δὲν μανθάνουν τὴν Κατήχησιν κάμνουν ΜΕΓΑΛΟ ΛΑΘΟΣ, διότι δὲν μανθάνουν τὶ πρέπει νὰ κάμνουν σὰν Χριστιανοί.

—**Ποῦ εὐρίσκονται αἱ μεγαλύτεραι ἀλήθειαι τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας;**

Αἱ μεγαλύτεραι ἀλήθειαι τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας εὐρίσκονται εἰς τὸ «ΣΥΜΒΟΛΟΝ τῆς ΠΙΣΤΕΩΣ», ἢ «ΠΙΣΤΕΩ».

—Τὸ σημαίνει «Σύμβολον».

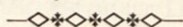
«Σύμβολον» σημαίνει γνώρισμα, σύνθημα, σημεῖον διακριτικόν.

—Τὸ εἶνε «Σύμβολον τῆς Πίστεως».

«ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ» ἢ «ΠΙΣΤΕΥΩ» εἶνε ἀλήθειαι τὰς ὁποίας οἱ Ἀπόστολοι ἐδιδάχθησαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν καὶ μετὰ τὰς ὁποίας γνωρίζομεθα ἡμεῖς ἀπὸ τοὺς ἄλλους Χριστιανούς.

—Τὸ ἦσαν οἱ Ἀπόστολοι.

Οἱ Ἀπόστολοι ἦσαν δώδεκα ἄνθρωποι ποῦ ὁ Χριστὸς ἐδιάλεξε καὶ ἔστειλε διὰ νὰ διαδώσουν τὴν διδασκαλίαν Του παντοῦ.

ΜΑΘΗΜΑ 5ον

—Ποῖοι κατέγραψαν τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

Τὰ ἐπτὰ πρῶτα ἄρθρα ἢ μέρη τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως τὰ κατέγραψαν οἱ Πατέρες μιᾶς Συνόδου (τὸ 325) ποῦ λέγεται ΠΡΩΤΗ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΣΥΝΟΔΟΣ· τὰ ἄλλα πέντε τὰ κατέγραψαν οἱ Πατέρες τῆς ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ (τὸ 381).

—Εἰπῆτε τὸ Σύμβολον τῆς Πίστεως.

ΤΟ ΣΥΜΒΟΛΟΝ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

1. Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα Παντοκράτορα, Ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.

2. Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων.—Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν

ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα·
ὁμοούσιον τῷ Πατρὶ, δι' Οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3. Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμε-
τέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρανῶν,—καὶ
σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς
Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα.

4. Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πι-
λάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

5. Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς
Γραφάς.

6. Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανούς καὶ καθε-
ζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

7. Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας
καὶ νεκρούς, Οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

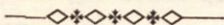
8. Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ
Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν
Πατρὶ καὶ Υἱῷ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμε-
νον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

9. Εἰς μίαν Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν
Ἐκκλησίαν. (†)

10. Ὁμολογῶ ἓν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

11. Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν. (†)

12. Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Ἀμήν.

— Ἡ Πάρχει κᾶτι ποῦ νὰ μᾶς θυμίζει τὰς περισ-
σοτέρας ἀληθείας τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως;

Μάλιστα εἶνε τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ποῦ μᾶς θυμίζει
τὰς περισσοτέρας ἀληθείας τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως.

— Πῶς κάμνομεν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Κάμνομεν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ ὅταν φέρωμεν ἡνω-
μένα τὰ τρία δάκτυλα τοῦ δεξιοῦ χεριοῦ εἰς τὸ μέτωπον,

ἔπειτα εἰς τὸ στῆθος, κατόπιν εἰς τὸν δεξιὸν ὦμον καὶ ἔπειτα εἰς τὸν ἀριστερόν. Λέγομεν: εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

—**Πότε κάμνομεν τὸν σταυρόν μας.**

Κάμνομεν τὸν σταυρόν μας τὸ πρωί, τὸ βράδυ, εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ εἰς τὸ τέλος κάθε γεύματος καὶ εἰς κάθε δυστυχίαν ἢ εὐτυχίαν μας καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν κάθε προσευχῆς μας.

ΜΑΘΗΜΑ 6ον

ΠΡΩΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ ΤΟΥ ΠΙΣΤΕΥΩ--ΥΠΑΡΕΙΣ ΘΕΟΥ

—**Εἰπῆτε ἀπ' ἔξω τὸ Πρῶτον Ἀρθρον τοῦ Πιστεύω.**

«**Πιστεύω εἰς ἓνα Θεόν, Πατέρα, Παντοκράτορα, Ποιητὴν Οὐρανοῦ καὶ Γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων.**»

—**Ποία εἶνε ἡ πρώτη ἀλήθεια ποῦ πρέπει νὰ πιστεύωμεν.**

Ἡ πρώτη ἀλήθεια ποῦ πρέπει νὰ πιστεύωμεν εἶνε ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **ΕΝΑΣ**.

—**Ποῖος εἶνε ὁ Θεός.**

Ὁ Θεὸς εἶνε ἐκεῖνος ποῦ ἔκαμε τὸν κόσμον.

—**Ἡμποροῦμεν μὲ τὸν νοῦν νὰ γνωρίσωμεν ὅτι ὑπάρχει Θεός;**

Μάλιστα, διότι ὅλα ἀποδεικνύουν ὅτι ὑπάρχει Θεός.

—**Πῶς ἀποδεικνύουν ὅλα ὅτι ὑπάρχει Θεός.**

Ἀποδεικνύουν ὅλα ὅτι ὑπάρχει Θεός, διότι τίποτε δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνη μόνον του. Ὅπως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἓνας κτίστης, διὰ νὰ κτίσῃ μίαν οἰκίαν, ἔτσι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἓνας Πλάστης διὰ νὰ κάμῃ ἀπὸ τὸ τίποτε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, τὰ ὁρατὰ (ἐκεῖνα ποῦ βλέπομεν) καὶ τὰ ἀόρατα (τοὺς ἀγγέλους).

ΜΑΘΗΜΑ 7ον

—**Ἡ τάξις τοῦ κόσμου ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει Θεός;**

Μάλιστα, ἡ τάξις τοῦ κόσμου ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει Θεός· διότι ἡ θαυμασία αὐτῇ τάξις πρέπει νὰ προέρχεται ἀπὸ ἓνα νοῦν τέλειον· καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ Θεός.

—**Παντοῦ καὶ πάντοτε ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχει Θεός;** *

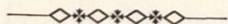
Μάλιστα, παντοῦ καὶ πάντοτε ἐπίστευον ὅτι ὑπάρχει Θεός. Ἡ ἱστορία ὅλων τῶν λαῶν καὶ ὅλων τῶν καιρῶν διδάσκει ὅτι δὲν ὑπῆρχε ΠΟΤΕ κανένας λαὸς ποῦ νὰ μὴ πιστεύῃ εἰς κάποιον θεόν.

—**Τὶ εἶνε σ υ ν ε ἰ ᾔ η σ ι ς.**

Σ υ ν ε ἰ ᾔ η σ ι ς εἶνε μιὰ φωνὴ μέσα εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ὁποία λέγει: «αὐτὸ ποῦ ἔκαμες εἶνε καλόν», ἢ «αὐτὸ ποῦ ἔκαμες δὲν εἶνε καλόν».

—**Πῶς ἡ συνείδησις ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει Θεός.**

Ἡ συνείδησις ἀποδεικνύει ὅτι ὑπάρχει Θεός, διότι υποθέτει κάποιον ὁ Ὅποιος θὰ βραβεύσῃ τὸ καλὸν καὶ θὰ τιμωρήσῃ τὸ κακὸν κάποτε.

ΜΑΘΗΜΑ 8ον

—**Τὶ διαφέρει ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον.**

Ὁ Θεὸς εἶνε Ἄυλος, Αἰώνιος, Τέλειος, Ἀπειρος, Ποιητὴς καὶ Κύριος ὅλων. Ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος ἔχει σῶμα, ἀποθνήσκει, ἔχει ἐλλείψεις κ.τ.λ.

—**Διατὶ λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε Ἄ ὕ λ ο ς.**

Λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε Α·Υ·ΛΟΣ, διότι δὲν ἔχει σῶμα (ὕλην).

—**Διατὶ λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε Α ἰ ὠ ν ι ο ς.**

Λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε ΑΙΩΝΙΟΣ, διότι π ά ν τ ο τ ε ὑπῆρχε καὶ π ά ν τ ο τ ε θά ὑπάρχῃ.

* Σημειώσεις.—Βλέπετε ἡμέτερον Ἀναγνωστικὸν Ἀρχαίας Ἑλλάδος. Σελ. 47.

—Διατὲ λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **Τέλειος** καὶ **Ἀπειρος**.

Λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **ΤΕΛΕΙΟΣ** καὶ **ΑΠΕΙΡΟΣ**, διότι ἔχει ὅλας τὰς τελειότητας, χωρὶς περιορισμὸν (no limit).

—Διατὲ λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **Ποιητής**.

Λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **ΠΟΙΗΤΗΣ**, διότι ἐποίησε (ἔκαμε) καὶ διατηρεῖ τὸ κάθε τι ποὺ ὑπάρχει. Ἐκαμε τὸν κόσμον ἀπὸ τὸ τίποτε, χωρὶς νὰ προϋπάρχη τίποτε.

ΜΑΘΗΜΑ 9ον

—Διατὲ λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **Κύριος** ὧλων.

Λέγομεν ὅτι ὁ Θεὸς εἶνε **ΚΥΡΙΟΣ** ὧλων διότι ὅλα εἶνε ἰδικά Του καὶ τίποτε δὲν γίνεται χωρὶς νὰ θέλῃ ὁ ἴδιος.

—**Ποῦ εἶναι ὁ Θεός;**

Ὁ Θεὸς εἶνε παντοῦ: εἰς τὸν οὐρανόν, εἰς τὴν γῆν καὶ εἰς ὅλους τοὺς τόπους. Εἶνε πανταχοῦ παρών.

—**Ὁ Θεὸς τὰ βλέπει ὅλα;**

Μάλιστα, ὁ Θεὸς τὰ βλέπει ὅλα: τὰ περασμένα, τὰ τωρινά, ἐκεῖνα ποὺ θὰ γίνουν καὶ ὅλας ἀκόμη τὰς κρυφάς μας σκέψεις. Εἶνε **Παντογνώστης**. Καὶ δὲν ὑπάρχει κρυφὸν ποῦ νὰ μὴ γίνη εἰς τὸ τέλος φανερόν.

—**Τὶ ἄλλο ἀκόμη εἶνε ὁ Θεός;**

Ὁ Θεὸς εἶνε **Ἀναρχος** (χωρὶς ἀρχὴν καὶ τέλος), **Παντοδύναμος**, **Πανάγαθος**, **Δίκαιος**, **Ἀναλλοίωτος**, **Ἀθάνατος**.

—**Ὁ Θεὸς φροντίζει δι' ὅλα;**

Μάλιστα, ὁ Θεὸς φροντίζει δι' ὅλα· διευθύνει μὲ σο-

φίαν καὶ καλωσύνην· αὐτὸ εἶνε ποῦ λέγομεν **Θ ε ί α**
Π ρ ό ν ο ι α.

ΜΑΘΗΜΑ 10^{ον}

ΠΕΡΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΩΝ ΑΛΗΘΕΙΩΝ

—“Ὅλας τὰς **Θείας Ἀληθείας** ποῦ πρέπει νὰ πιστεύωμεν τὰς ἐννοοῦμεν;

”Οχι, διότι μερικαὶ ἀπὸ αὐτὰς εἶναι **Μυστήρια**.

—**Τί εἶνε λοιπὸν Μυστήριον;**

Μυστήριον (δ.λ.δ. μυστικὸν) εἶνε ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ποῦ δὲν ἤμποροῦμεν νὰ τὴν ἐννοήσωμεν. Διότι εἶνε ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν δύναμιν τοῦ νοῦ μας.

—**Ἐπάρχουν μυστήρια καὶ ἄλλοῦ ἐκτὸς τῆς Θρησκείας;**

Μάλιστα, ὑπάρχουν μυστήρια καὶ ἄλλοῦ ἐκτὸς τῆς θρησκείας. Καὶ ἡ Φύσις ἀκόμη εἶνε γεμάτη ἀπὸ πράγματα ποῦ δὲν ἤμποροῦμεν νὰ τὰ ἐννοήσωμεν.

Μητέρα καὶ παιδάκια

—**Διατὶ πρέπει νὰ πιστεύωμεν τὰ Μυστήρια τῆς Θρησκείας.**

Πρέπει νὰ πιστεύωμεν τὰ Μυστήρια τῆς Θρησκείας διότι εἶναι καὶ αὐτὰ μεγάλοι ἀλήθειαι τοῦ Θεοῦ ποῦ πρέπει νὰ τὰς πιστεύωμεν.

—**Ποῖα εἶνε τὰ κυριώτερα Μυστήρια τῆς Θρησκείας μας.**

Τὰ κυριώτερα Μυστήρια τῆς Θρησκείας μας εἶναι: τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος, τὸ Μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως, τῆς Ἀπολυτρώσεως καὶ ἄλλα.

ΜΑΘΗΜΑ 11^{ον}

ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΟΣ

—**Τί λέγομεν Ἀ γ ί α ν Τ ρ ι ά δ α.**

Ἀγίαν Τριάδα λέγομεν τὸν Πατέρα, τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

—Διατὶ λέγομεν «Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος».

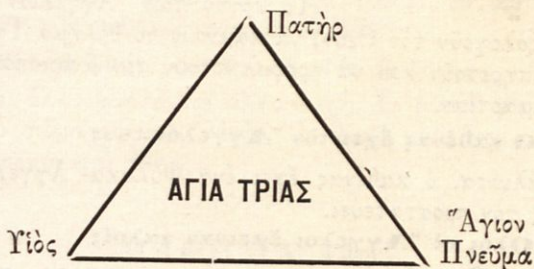
Λέγομεν Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος διότι τὰ τρία Πρόσωπα κάμνουν ἕνα Θεόν.

—Τὰ τρία αὐτὰ πρόσωπα εἶναι χωριστὰ τὸ ἓν ἀπὸ τὸ ἄλλο;

Μάλιστα, εἶναι χωριστά, διότι ὁ Πατὴρ δὲν εἶνε Υἱός· ὁ Υἱὸς δὲν εἶνε Πατὴρ καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα δὲν εἶνε οὔτε Πατὴρ, οὔτε Υἱός.

—Ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος;

Μάλιστα, φανερά ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς τὸ Μυστήριον τῆς Ἀγίας Τριάδος. Εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους Του: Βαπτίσατε ὅλον τὸν κόσμον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

—Τὸ καθὲν ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ πρόσωπα εἶναι Θεός;

Μάλιστα, ὁ Πατὴρ εἶνε Θεός, ὁ Υἱὸς εἶνε Θεός καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶνε Θεός.

—Ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, εἶναι τρεῖς Θεοί;

Ὁχι, ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, ἂν καὶ χωριστοὶ μεταξύ των, δὲν εἶνε παρὰ ἕνας μόνος καὶ ὁ ἴδιος Θεός.

ΜΑΘΗΜΑ 12^{ον}

ΟΙ ΑΓΓΕΛΟΙ ΚΑΙ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

—**Ποῦα εἶναι τὰ πειδ τέλεια πλάσματα τοῦ Θεοῦ.**

Τὰ πειδ τέλεια πλάσματα τοῦ Θεοῦ εἶναι οἱ Ἄγγελοι καὶ οἱ ἄνθρωποι.

—**Πῶς ξεύρομεν ὅτι ὑπάρχουν Ἄγγελοι.**

Ἡ Ἁγία Γραφή συχνά ὁμιλεῖ περὶ Ἀγγέλων.

—**Τὶ εἶναι οἱ Ἄγγελοι.**

Οἱ Ἄγγελοι εἶναι πνεύματα, ὅπως καὶ αἱ ψυχαὶ μας· μόνον ποὺ δὲν εἶναι ἡνωμένα με σώματα, ὅπως εἶναι αἱ ψυχαὶ ἡνωμένα με τὸ σῶμά μας.

—**Ποῦον εἶναι τὸ ἔργον τῶν Ἀγγέλων.**

Τὸ ἔργον τῶν Ἀγγέλων εἶναι νὰ δοξολογοῦν τὸν Θεόν, νὰ κάμνουν τὸ θέλημά Του, νὰ Τὸν ὑπηρετοῦν καὶ νὰ προφυλάττουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν.

—**Ὁ καθένας ἔχει τὸν Ἀγγελόν του;**

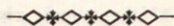
Μάλιστα, ὁ καθένας ἔχει ἓνα Φύλακα-Ἄγγελον, ὁ ὅποιος τὸν προστατεύει.

—**Ὅλοι οἱ Ἄγγελοι ἔμειναν καλοὶ;**

Ὅχι, ὅλοι οἱ Ἄγγελοι δὲν ἔμειναν καλοί· μερικοὶ ἐστασίασαν κατὰ τοῦ Θεοῦ· ἔγιναν κακοί.

—**Πῶς ὀνομάζονται αὐτοὶ καὶ τὶ ἔργον ἔχουν.**

Ὀνομάζονται δ α ί μ ο ν ε ς καὶ προσπαθοῦν νὰ παρασύρουν τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ κακόν, με πολλοὺς πειρασμούς.

ΜΑΘΗΜΑ 13^{ον}

—**Τὶ εἶνε ἄνθρωπος.**

Ἀνθρωπος εἶναι πλάσμα λογικόν, με ψυχὴν καὶ σῶμα.

—Τὸ εἶνε ψ υ χ ή.

Ψ υ χ ή εἶνε πνεῦμα ἀθάνατον, καμωμένη κατὰ τὴν Εἰκόνα καὶ τὴν Ὁμοιότητα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνωμένη μὲ ἐν σῶμα.

—Ὡστε πρέπει ὁ ἄνθρωπος νὰ περιποιῇται καὶ τὸ σῶμά του;

Μάλιστα ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ περιποιῇται καὶ τὸ σῶμά του· διότι χρησιμεύει ὡς ὄργανον τοῦ πνεύματος. Νὰ τὸ κρατῇ καθαρὸν καὶ ὑγιεινόν, διότι μὲ αὐτὸ ἡμπορεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ δοξάσῃ τὸν Θεόν.

—Ὡς ἡ ψυχὴ εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ.

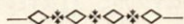
Ἡ ψυχὴ εἶναι εἰκὼν τοῦ Θεοῦ διότι εἶνε, ὅπως καὶ ὁ Θεός, πνεῦμα λογικόν, ἐλεύθερον καὶ ἀθάνατον.

—Εἴμεθα θέδαιοι ὅτι ἔχομεν ψυχὴν;

Μάλιστα, διότι χωρὶς ψυχὴν δὲν θὰ ἡμπορούσαμεν οὔτε νὰ σκεφθῶμεν κάτι ὠραῖον καὶ ἠθικόν, οὔτε νὰ θελήσωμεν, οὔτε νὰ ἐνεργήσωμεν ἐλεύθερα.

—Μήπως ψυχὴ καὶ μυαλὸ εἶνε τὸ ἴδιον;

Ὁχι, ἄλλο μυαλὸ καὶ ἄλλο ψυχὴ. Τὸ μυαλὸ εἶνε μέρος τοῦ σώματος καὶ ὕλικόν. Ἡ ψυχὴ εἶναι ξεχωριστὴ εἰς τὸ σῶμα καὶ αἷλος.

ΜΑΘΗΜΑ 14^{ον}

—Διατὶ μᾶς ἔκαμεν ὁ Θεός.

Ὁ Θεός μᾶς ἔκαμε διὰ νὰ Τὸν γνωρίσωμεν, νὰ Τὸν ἀγαπήσωμεν, νὰ Τὸν ὑπηρετήσωμεν, καί, ἔτσι, νὰ γίνωμεν ἄξιοι τῆς εὐτυχίας Του.

—Πότε καὶ πῶς ὁ Θεός ἔκαμε τὸν πρῶτον ἄνθρωπον.

Ἀφοῦ ὁ Θεός ἐδημιούργησε τὸν κόσμον (the Universe), ἔκαμε τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου μὲ γῆν καὶ ἔδωκε ψυχὴν εἰς τὸ σῶμα ἐκεῖνο.

—Σὲ πόσον χαίρῶν ἔκαμεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον.

Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν κόσμον κατὰ διαφόρους καιροὺς, τοὺς ὁποίους ἡ Ἁγία Γραφή ὀνομάζει ἡμέρας, διότι χιλιάδες χρόνια διὰ τὸν Θεὸν εἶνε ὡσὰν μιὰ ἡμέρα.

—Πῶς ὁ Θεὸς ἔκαμε τὴν πρώτην γυναῖκα.

Ὁ Θεὸς ἔκαμε τὴν πρώτην γυναῖκα ἀφοῦ ἐσχημάτισε τὸ σῶμά της ἀπὸ τὰς σάρκας τοῦ πρώτου ἀνθρώπου καὶ ἀφοῦ ἔδωκεν εἰς τὸ σῶμά της ψυχήν.

—Πῶς ὠνομάσθησαν ὁ πρῶτος ἄνδρας καὶ ἡ πρώτη γυναῖκα.

ὠνομάσθησαν Ἀδὰμ καὶ Εὕα.

—Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι κατὰγονται ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕαν;

Μάλιστα, ὅλοι κατὰγονται ἀπὸ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὕαν. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πρῶτοι γονεῖς μας. Λέγονται Πρωτόπλαστοι.

Παιδάκι ποῦ προσεύχεται —Ὁ Θεὸς ἀφοῦ μὲ τύσῃ ἀγαθότητα ἔκαμε τὸν κόσμον, τὸν ἀφῆκε μόνον του;

Ὅχι· ὡσὰν Πανάγαθος Πατέρας, προνοεῖ πάντοτε καὶ φροντίζει δι' αὐτόν. Ἡ φροντίς αὐτῇ λέγεται Προνοία τοῦ Θεοῦ.

ΜΑΘΗΜΑ 15^{ον}

—Πῶς ἦσαν οἱ Πρωτόπλαστοι εἰς τὴν ἀρχήν.

Οἱ Πρωτόπλαστοι ἦσαν γεμάτοι ἀπὸ χάριν, ἀθωότητα, ἐλευθερίαν καὶ ἀγιότητα. Ὁ Θεὸς τοὺς εἶχε προορίσει διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ οὐρανοῦ.

—Ποῦ τοὺς εἶχε θάλει ὁ Θεός.

Τοὺς εἶχε θάλει εἰς ἓνα γήϊνον Παράδεισον (κῆπον)

ὅπου ἦσαν πολὺ εὐτυχισμένοι, χωρὶς στενοχωρίας καὶ θάνατον καὶ μακρὰν ἀπὸ τὸ κακόν.

—Τὶ τοὺς εἶπεν ὁ Θεὸς καὶ διατί;

Ὁ Θεὸς τοὺς εἶπε νὰ μὴ φάγουν τὸν καρπὸν κάποιου δένδρου τοῦ Παραδείσου διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν πίστιν των καὶ διὰ νὰ τοὺς θυμίσῃ ὅτι Αὐτὸς ἦτο ὁ Μεγάλος Κύριος.

—Πῶς λέγουν τὸ δένδρον ἐκεῖνο.

Τὸ λέγουν δένδρον τῆς γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ.

—Ἐπήκουσαν οἱ Πρωτόπλαστοι;

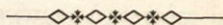
Ὁχι, ἐγελάσθησαν. Δὲν ἤκουσαν τὸν Θεόν. Ἐφαγον ἀπὸ τὸν καρπόν.

—Τὶ ἔχασαν μὲ τὴν ἀπειθειαν (disobey) των ἐκεῖνην.

Ἐχασαν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐτυχίαν.

—Τὶ ἄλλο ἔπαθον.

Ὁ νοῦς των ἐσκοτίσθηκεν, ἤρχισαν νὰ κλίνουν πρὸς τὸ κακόν καὶ ἀπὸ εὐτυχισμένοι καὶ ἀθάνατοι ἔγιναν δυστυχισμένοι καὶ θνητοὶ (liable to death).

ΜΑΘΗΜΑ 16ον

—Ἡ ἀμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων μετεδόθηκε καὶ εἰς ὅσους κατὰγονται ἀπὸ ἐκείνους;

Μάλιστα: δι' αὐτὸ ὅλοι γεννώμεθα μὲ τὴν ἀμαρτίαν, ὅπως ἀπὸ πηγὴν θολωμένην βγαίνει νερὸ θολωμένο, καὶ ὑποκείμεθα (we are subject) εἰς ὅλας τὰς δυστυχίας.

—Πῶς λέγεται ἡ κατάστασις τῆς ἀμαρτίας μὲ τὴν ὁποίαν ἐρχόμεθα εἰς τὸν κόσμον.

Λέγεται προπατορικὸν ἀμάρτημα: διότι ἔρχεται ὅχι ἀπὸ ἰδικήν μας θέλησιν, ἀλλ' ἀπὸ τοὺς προπάτοράς μας.

—Ὁ Θεὸς ἀφῆκε τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν ἁμαρτίαν του·

Ὁχι· ὁ Θεὸς δὲν ἀφῆκε τὸν ἄνθρωπον μετὰ τὴν ἁμαρτίαν του· τὸν ἐλυπήθη καὶ ὑποσχέθηκε νὰ τοῦ στείλῃ ἕναν ὁ Ὅποιος θὰ τὸν ἔσωζε.

—Ποῦς ἦτο ἐκεῖνος ποὺ ὑποσχέθηκε νὰ στείλῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ τὸν σώσῃ;

Ἦτο ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος ἔγινε καὶ ἄνθρωπος. *

Τ Ο Α Ρ Ν Α Κ Ι

Ἄρνάκι ἄσπρο καὶ παχύ,
τῆς μάννας τὸ καμάρι,
ἐβγήκε εἰς τὴν ἐξοχή
καὶ στὸ χλωρὸ χορτάρι.
Ἀπ' τὴ χαρά του τὴν πολλὴ
ἀπρόσεκτα πηδοῦσε,
τῆς μάννας του τὴν συμβουλὴ
καθόλου δὲν ψηφοῦσε.
Καθὼς, παιδί μου, προχωρεῖς
καὶ σὰν ἐλάφι τρέχεις,
νὰ κακοπάθῃς ἡμπορεῖς
καὶ πρέπει νὰ προσέχῃς.
Χανδάκι βρέθηκε βαθύ,
ὁρμᾷ σὰν παλληκάρι,
νὰ τὸ πηδήσῃ προσπαθεῖ
καὶ σπάζει τὸ ποδάρι,

* Ἐδῶ ἃς ἐπακολούθησεν σύντομος ἀνάπτυξις τῆς Ἱστορίας Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης ἐκ μέρους τοῦ Διδασκάλου. Βλέπετε ἡμέτερα Ὁρησχευτικά Ἀναγνωστικά Παλαιᾶς καὶ Καινῆς Διαθήκης.—Ἐκδοσιν Γ'.

ΜΑΘΗΜΑ 17^{ον}

ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ ΤΗΣ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΕΩΣ.

—Εἰπῆτε ἀπ' ἔξω τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον Ἄρ-
θρον τοῦ Πιστεύω.

2.—Καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν
Γῆδον τοῦ Θεοῦ τὸν Μονογενῆ, τὸν ἐκ τοῦ Πα-
τρὸς γεννηθέντα πρὸ πάντων τῶν αἰώνων.—
Φῶς ἐκ φωτός, Θεὸν ἀληθινόν, ἐκ Θεοῦ ἀλη-
θινοῦ γεννηθέντα, οὐ ποιηθέντα· ὁμοούσιον τῷ
Πατρί, δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο.

3.—Τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν
ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν Οὐρα-
νῶν,—καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου
καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπή-
σαντα.

—Τὶ μᾶς διδάσκουν τὰ δύο αὐτὰ Ἄρθρα.

Τὰ 2 αὐτὰ Ἄρθρα διδάσκουν τὸ Μυστήριον τῆς
Ἐνανθρωπήσεως.

—Τὶ εἶνε **Μ υ σ τ ῆ ρ ι ο ν τ ῆ ς Ἑ ν α ν-
θ ρ ω π ῆ σ ε ω ς**.

Μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως εἶνε ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ
Θεοῦ, ὁ Χριστός, ἐγένε καὶ ἄνθρωπος (Θεάνθρωπος).

—Ἦτο ἀνάγκη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ γίνη καὶ
ἄνθρωπος;

Μάλιστα, ἦτο ἀνάγκη ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ νὰ γίνη καὶ
ἄνθρωπος, διὰ νὰ διδάξῃ τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν καὶ
νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτὸν Του διὰ νὰ σώσῃ τὸν κόσμον ἀπὸ
τὴν ἁμαρτίαν.

ΜΑΘΗΜΑ 18ον

—Πῶς ξεύρομεν ὅτι ὁ Χριστὸς ἐστάλη ἀπὸ τὸν Θεόν;

Ὁ ἴδιος μᾶς τὸ εἶπε: «Τὰ ἔργα τὰ ὁποῖα κάμνω μαρτυροῦν ὅτι ὁ Πατήρ μου με ἐστείλει.

—Πῶς πειθὲ ἀπλᾶ ἡμποροῦμεν νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶνε Θεός.

Ὅπως τὸ φῶς πού ἔρχεται ἀπὸ ἄλλο φῶς, εἶνε φῶς, ἔτσι καὶ ὁ Χριστὸς πού ἦλθεν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἶνε Θεός.

—Τὶ σημαίνει τὸ ὄνομα: Ἰησοῦς Χριστός.

Ἰησοῦς σημαίνει Σωτήρ. Χριστὸς σημαίνει χρισμένος, δηλαδὴ ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔχρισε με τὸ Ἅγιον Πνεῦμα Ἱερέα καὶ Βασιλέα τοῦ κόσμου. (Οἱ βασιλεῖς τὴν παλαιὰν ἐποχὴν ἠλείφοντο με ἱερὸν λάδι).

—Πόσαι φύσεις ὑπάρχουν εἰς τὸν Χριστόν.

Ὑπάρχουν 2 φύσεις εἰς τὸν Χριστόν: Ἡ θεία φύσις διότι εἶνε Θεός· καὶ ἡ ἀνθρωπίνη φύσις διότι εἶνε ἄνθρωπος.

—Πότε ἐφαίνετο ἡ θεία φύσις καὶ πότε ἡ ἀνθρωπίνη.

Ὅταν ἔκαμνε θαύματα ἐνεργοῦσεν ἡ θεία φύσις· ὅταν ἔτρωγεν ἢ ἐκοιμᾶτο κτλ. ἐνεργοῦσεν ἡ ἀνθρωπίνη φύσις.

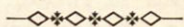
—Διατὶ τὸν Χριστὸν τὸν λέγομεν Κύριόν μας.

Λέγομεν τὸν Χριστὸν Κύριόν μας διότι, ἀφοῦ μᾶς ἔσωσεν, εἶνε πραγματικὰ Κύριός μας.

—**Ἡ Παναγία εἶνε πραγματικὰ Μητέρα τοῦ Θεοῦ;**

Μάλιστα, διότι ὁ Χριστός, ὁ Υἱός Της, εἶνε Θεός.

ΜΑΘΗΜΑ 19^{ον}

—**Ποῦ περιγράφεται ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ.**

Ὁ βίος τοῦ Χριστοῦ περιγράφεται εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια ποὺ ἔγραψαν ὁ Ματθαῖος, ὁ Μάρκος, ὁ Λουκᾶς καὶ ὁ Ἰωάννης.

—**Πότε ἐγεννήθηκεν ὁ Χριστός.**

Ὁ Χριστός ἐγεννήθηκεν πρὸ 20 αἰώνων καὶ πολλοὺς αἰώνας μετὰ τὸ προπατορικὸν ἀμάρτημα, διὰ νὰ καταλάβουν οἱ ἄνθρωποι τὰς ἀμαρτίας των καὶ νὰ ἐτοιμασθοῦν πρὸς ὑπόδοχὴν Του.

—**Ποῦ ἐγεννήθηκεν ὁ Χριστός.**

Ὁ Χριστός ἐγεννήθηκεν εἰς ἓνα πτωχὸν σταῦλον εἰς τὴν Βηθλεέμ.

—**Τὶ εἶνε ἡ Βηθλεέμ.**

Ἡ Βηθλεέμ εἶναι ἐν μικρὸ χωρίῳ εἰς τὴν Παλαιστίνην.

—**Τὶ εἶνε ἡ Παλαιστίνη.**

Ἡ Παλαιστίνη εἶνε τώρα κράτος μὲ πληθυσμὸν 2 ἑκατομμύρια. Τὴν ἔχει τώρα ἡ Ἀγγλία. Εὐρίσκεται μετὰξὺ Συρίας, Αἰγύπτου, Μεσοποταμίας καὶ Μεσογείου Θαλάσσης. Πρωτεύουσά της εἶναι τὰ Ἱεροσόλυμα (ἡ Ἱερουσαλήμ), μὲ πληθυσμὸν ἑκατὸν σαράντα χιλιάδων.

—**Εἰς ποῖους ἀμέσως ἀνηγγέλθηκεν ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ.**

Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἀνηγγέλθηκεν εἰς ποιμένας ἀπὸ ἀγγέλους καὶ εἰς μερικοὺς μάγους ἀπὸ ἐν θαυμάσιον ἄστρον.

ΜΑΘΗΜΑ 20^{ον}

—**Πόσον καιρὸν ἔζησεν ὁ Χριστός εἰς τὴν γῆν.**

Ὁ Χριστός ἔζησεν εἰς τὴν γῆν 33 χρόνια.

—Ποῦ καὶ πῶς ἐπέραςεν ὁ Χριστὸς τὰ πρῶτα **30** χρόνια.

Τὰ πρῶτα 30 χρόνια τὰ ἐπέραςεν ὁ Χριστὸς εἰς τὴν μικρὰν πόλιν Ναζαρέτ. Ἐζήσε μιὰν πτωχὴν ἐργατικὴν ζωὴν.

—Τὶ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς ὅταν ἔγινε **30** χρόνων.

Ὅταν ἔγινε 30 χρόνων ὁ Χριστὸς ἐβαπτίσθηκεν εἰς τὸν ποταμὸν Ἰορδάνην ἀπὸ τὸν Ἰωάννην τὸν Βαπτιστήν. *

—Τὶ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς μετὰ τὸ Βάπτισμα.

Μετὰ τὸ Βάπτισμα ὁ Χριστὸς ἀπομακρύνθηκεν εἰς μιὰν ἐρημον ὅπου ἐπέραςε 40 ἡμέρας μὲ προσευχὴν καὶ νηστείαν.

—Ἐπειτα τὶ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς τὰ **3** τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του.

Ὁ Ἰησοῦς 12 χρόνων

Τὰ 3 τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, ὁ Χριστὸς ἐδίδασκε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἔκαμε θάύματα εἰς τὴν Παλαιστίνην.

ΜΑΘΗΜΑ 21^{ον}

—Τὶ σημαίνει ἡ λέξις «**Εὐαγγέλιον**».

Ἡ λέξις «Εὐαγγέλιον» σημαίνει «καλὴ εἰδήσις».

—Ποίαν καλὴν εἰδήσιν ἔφερεν ὁ Χριστὸς.

Ὁ Χριστὸς ἔφερε τὴν καλὴν εἰδήσιν ὅτι ἦτο ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἢ ὁ Σωτὴρ ποὺ ὑποσχέθηκεν ὁ Θεὸς νὰ στείλῃ καὶ ποὺ τὸν ἐπερίμεναν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου.

* Βλέπετε ἡμέτερον Ἀναγνωστικὸν Ἱστορίας Καινῆς Διαθήκης. Σελ. 16.

—Πῶς ὁ Χριστὸς ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Χριστὸς ἀπέδειξεν ὅτι ἦτο υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ πολλὰ θαύματα.

—Τὶ εἶνε **Θ α υ μ α**.

Θ α υ μ α εἶνε κάτι πὺν γίνεται μὲ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ, ἔξω ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως.

—Ἐκαμε πολλὰ θαύματα ὁ Χριστὸς;

Μάλιστα, ὁ Χριστὸς ἔκαμε πολλὰ θαύματα: Μὲ μόνην τὴν θέλησίν Του ἐπολλαπλασίασε τὰ ψωμιά, ἥσυχασε τὴν τρικυμίαν, ἰάτρευσε ἀρρώστους, ἀνέστησε νεκρούς, κτλ.

—Ποῦν ἦτο τὸ μεγαλύτερον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ.

Τὸ μεγαλύτερον θαῦμα τοῦ Χριστοῦ ἦτο ὅτι ἀνεστήθηκεν ὁ ἴδιος 3 ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν Του.

—Ῥπάρχουν ἄλλαι ἀποδείξεις πὺν μᾶς πείθουν πῶς ὁ Χριστὸς εἶνε Θεὸς καὶ ἡ Θρησκεία Του ἀληθινή;

Μάλιστα ὑπάρχουν καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις πὺν μᾶς πείθουν πῶς ὁ Χριστὸς εἶνε Θεὸς καὶ ἡ Θρησκεία Του ἀληθινή. Διότι ὁ βίος Του ἦτο ἅγιος· ἡ διδασκαλία Του τελεία· ἡ Θρησκεία Του ἐξαπλώθηκεν, ἂν καὶ κατεδιώκετο σκληρά· οἱ Μάρτυρές της καὶ οἱ Ἅγιοι ἔδειξαν μεγάλο θάρρος.

ΜΑΘΗΜΑ 22^{ον}

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΠΕΡΙ ΑΠΟΛΥΤΡΩΣΕΩΣ

—Εἰπήτε τὸ τέταρτον Ἀρθρον τοῦ Πιστεῶ.

4.—Σταυρωθέντα τε ὑπὲρ ἡμῶν ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου καὶ παθόντα καὶ ταφέντα.

—Τὸ διδάσκει τὸ τέταρτον Ἄρθρον.

Τὸ τέταρτον Ἄρθρον διδάσκει τὸ Μυστήριον τῆς Ἀπολυτρώσεως.

—Τὸ εἶνε Ἀπολύτρωσις.

Ἀπολύτρωσις εἶνε ὅτι ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς τὸν σταυρόν, διὰ νὰ σώσῃ (ἀπολυτρώσῃ) ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

—Ὡς μᾶς ἔχει σώσει ὁ Χριστός.

Ὁ Χριστὸς μᾶς ἔχει σώσει μὲ τὸ νὰ ὑποφέρῃ δι' ἡμᾶς καὶ νὰ ἀποθάνῃ, ὡς ἄνθρωπος.

—Τὸ ὑπέφερεν ὁ Χριστὸς διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Χριστὸς, διὰ νὰ σώσῃ τοὺς ἀνθρώπους, ὑπέφερε μίαν σκληρὰν ἀγωνίαν εἰς τὸν Κῆπον τῶν Ἐλαιῶν· ἐπροδόθηκεν ἀπὸ τὸν Ἰούδα· τὸν ἀρνήθηκεν ὁ Πέτρος· τὸν ἀφῆκαν οἱ μαθηταί· Του ὑβρίσθηκεν· ἐμαστιγώθηκεν· ἐστεφανώθηκεν μὲ ἀγκάθια· κατεδικάσθηκεν εἰς θά-

ἦν Ἀυτρωτῆς τῶν ἀνθρώπων νατον καί, τέλος, ἐσταυρώθηκε ἐπάνω εἰς τὸν Σταυρόν

—Διὰ τὸ ὁ Χριστὸς ἐδέχθηκε νὰ ὑποφέρῃ τόσα.

Ὁ Χριστὸς ἐδέχθηκε νὰ ὑποφέρῃ τόσα, διὰ νὰ μᾶς δείξῃ τὴν ἀγάπην Του καὶ νὰ μᾶς κάμῃ νὰ μισησωμεν τὴν ἁμαρτίαν.

ΜΑΘΗΜΑ 23ον

—Ποῦ ἀπέθανεν ὁ Χριστός.

Ὁ Χριστὸς ἀπέθανεν ἐπάνω εἰς ἓνα μικρὸν λόφον τῆς Ἱερουσαλήμ, πού λέγεται Γολγοθᾶς.

—Ποίαν ἡμέραν ἀπέθανεν ὁ Χριστός.

Ὁ Χριστὸς ἀπέθανε τὴν Παρασκευήν, κατὰ τὰς τρεῖς τὸ ἀπόγευμα.

—Τὸ σημαίνει ἡ λέξις ἐ τ ἄ φ η ὁ Χριστός.

Ἡ λέξις ἐ τ ἄ φ η σημαίνει ὅτι μετὰ τὸν θάνατον ἐπῆραν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ ἔβαλον εἰς ἓν μνήμα.

ΜΑΘΗΜΑ 24^{ον}

ΠΕΜΠΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΠΕΡΙ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

—Εἰπῆτε τὸ πέμπτον Ἀρθρον τοῦ Πιστεύω.

Δ.—Καὶ ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ κατὰ τὰς Γραφάς.

—Τὸ σημαίνουν αἱ λέξεις αὐταί.

Σημαίνουν, ὅτι ὅπως εἶπον οἱ προφῆται, τὴν τρίτην ἡμέραν μετὰ τὸν θάνατόν Του, ὁ Χριστὸς ἀνεστήθηκε.

—Ποίαν ἡμέραν ἐορτάζομεν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ.

Ἐορτάζομεν τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ τὴν Ἡμέραν τοῦ Πάσχα.

—Πῶς ξεύρομεν ὅτι ἀνεστήθηκεν ὁ Χριστός.

Ξεύρομεν ὅτι ἀνεστήθηκεν ὁ Χριστὸς ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἄλλων μαθητῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἐφάνηκεν ὁ Χριστὸς ἀρκετὰς φορές καὶ οἱ ὁποῖοι προὔτιμῃσαν νὰ ὑποφέρουν πολλὰ μαρτύρια παρὰ νὰ ἀρνηθοῦν τὴν Ἀνάστασιν Του.

—Τὸ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Του.

Μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Του, ὁ Χριστὸς ἔμεινε 40 ἡμέρας εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ τελειώσῃ τὴν διδασκαλίαν Του πρὸς τοὺς Ἀποστόλους καὶ νὰ τοὺς ἐτοιμάσῃ διὰ τὸ ἔργον των. Δι' αὐτὸ καὶ παρουσιάσθηκεν εἰς αὐτοὺς ἀρκετὰς φορές.

ΜΑΘΗΜΑ 25^{ον}

ΕΚΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΑΝΑΛΗΨΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

—Εἰπῆτε τὸ "Εκτον" Ἀρθρον τοῦ Πιστεύω.

6.—Καὶ ἀνελθόντα εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς.

—Τὶ σημαίνουν αἱ λέξεις «ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς».

Αἱ λέξεις «ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανοὺς» σημαίνουν ὅτι Χριστὸς, μετὰ μόνην τὴν παντοδυναμίαν Του ἀνελήφθηκεν (ἀνέβηκεν) εἰς τὸν οὐρανόν, ἐμπρὸς εἰς τοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του.

—Πότε ὁ Χριστὸς ἀνελήφθηκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ὁ Χριστὸς ἀνελήφθηκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς 40 ἡμέρας μετὰ τὴν Ἀνάστασιν. Ἡ ἡμέρα αὕτη λέγεται «Ἀνάληψις».

—Διατί ὁ Χριστὸς ἀνελήφθηκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς.

Ὁ Χριστὸς ἀνελήφθηκεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς διὰ νὰ πάρῃ ἐκεῖ τὴν θέσιν ποῦ Τοῦ ἀνῆκεν ὡς Υἱὸν τοῦ Θεοῦ καὶ Θεόν· διὰ νὰ ἐτοιμάσῃ θέσιν ἐκεῖ καὶ δι' ἡμᾶς· καὶ διὰ νὰ μᾶς στείλῃ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

—Τὶ σημαίνουν αἱ λέξεις «καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς».

Αἱ λέξεις «καθεζόμενον ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς» σημαίνουν ὅτι εἰς τὸν οὐρανόν ὁ Χριστὸς ἔχει τὴν ἰδίαν δόξαν καὶ τὴν ἰδίαν δύναμιν ποῦ ἔχει καὶ ὁ Πατέρας Του.

—Ποῦ εἶνε τώρα ὁ Χριστὸς.

Ὁ Χριστὸς, ὡς Θεός, εἶνε παντοῦ, μαζὺ μας.

ΜΑΘΗΜΑ 26^{ον}

ΕΒΔΟΜΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΠΕΡΙ ΚΡΙΣΕΩΣ

—Εἰπήτε τὸ "Εβδομον" Ἀρθρον τοῦ Πιστεύω.

7.—Καὶ πάλιν ἐρχόμενον μετὰ δόξης κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς, ὃ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος.

—Τὶ μᾶς διδάσκει;

Μᾶς διδάσκει ὅτι εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου, ὁ Χριστὸς θὰ ἔλθῃ ὁρατὸς εἰς τὴν γῆν διὰ νὰ κρίνῃ ὅλους σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα μας. Αὐτὸ εἶνε ποῦ λέγομεν «Δευτέρα Παρουσία».

—Ὡς ὁ Χριστὸς θὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν;

Ὁ Χριστὸς θὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν μὲ δύναμιν καὶ μὲ μεγάλην δόξαν.

—Διὰ τί θὰ γίνῃ ἡ γενικὴ αὐτῇ κρίσις;

Ἡ γενικὴ αὐτῇ κρίσις θὰ γίνῃ διὰ νὰ φανῇ ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ δοξασθοῦν οἱ καλοὶ καὶ τιμωρηθοῦν οἱ κακοί.

ΜΑΘΗΜΑ 27^{ον}

ΟΓΔΟΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΠΕΡΙ ΑΓΙΟΥ ΠΝΕΥΜΑΤΟΣ

—Εἰπήτε τὸ "Ογδοον" Ἀρθρον τοῦ Πιστεύω.

8.—Καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ Κύριον, τὸ Ζωοποιόν, τὸ ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον, τὸ σὺν Πατρὶ καὶ Πατρὶ συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, τὸ λαλῆσαν διὰ τῶν Προφητῶν.

—Τὶ εἶνε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶνε τὸ Τρίτον Πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος.

—**Ποῦ εἶνε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.**

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἶνε παντοῦ, διότι εἶνε Θεός. Ἄλλὰ συντροφεύει τὰς ψυχὰς τῶν καλῶν ἀνθρώπων καὶ τὰς φωτίζει.

—**Μὲ ποῖο μέσον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καταβαίνει εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων.**

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καταβαίνει εἰς τὰς ψυχὰς μὲ τὰ Ἅγια Μυστήρια καὶ μάλιστα μὲ τὸ Μυστήριον τοῦ Ἀγίου Βαπτίσματος καὶ τοῦ Ἀγίου Μύρου.

—**Τὶ σημαίνουν αἱ λέξεις «τὸ λαλήσαν διὰ τῶν Προφητῶν».**

Αἱ λέξεις «τὸ λαλήσαν διὰ τῶν Προφητῶν» σημαίνουν ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐφώτιζε τοὺς Προφῆτας τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης διὰ νὰ διδάσκουν μὲ θάρρος.

—**Ἐφάνηκε ἁπότε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὲ τρόπον φανερόν;**

Μάλιστα τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐφάνηκε ὡς περιστερὰ τὴν ἡμέραν πὺν ἐβαπτίσθηκεν ὁ Χριστός· ἐπίσης τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς ὡς γλωσσαι φωτιᾶς ἐπάνω εἰς τοὺς Ἀποστόλους.

—**Τὶ ἔδωκε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα εἰς τοὺς Ἀποστόλους.**

Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους σοφίαν καὶ δύναμιν διὰ νὰ κηρύξουν τὸ Εὐαγγέλιον.

—**Ποῖα εἶναι τὰ δῶρα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.**

Τὰ δῶρα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἶναι: ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, ὑπομονή, πίστις πραότης, ἐγκράτεια, ἀγαθωσύνη καὶ ταπεινοφροσύνη.

ΜΑΘΗΜΑ 28^{ον}

ΕΝΑΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ. — ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ, ΠΟΙΜΝΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΟΙΜΕΝΩΝ

Θ.—Εἰς μίαν Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν. (Ἐννοεῖται ἡ λέξις «Πιστεύω»).

—Τὸ εἶναι Ἐκκλησίαν.

Ἐκκλησία εἶναι ἡ ὁλότης ὄλων μαζὺ τῶν Χριστιανῶν, ὑπὸ τοὺς κανονικοὺς ποιμένας, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ τὸ ἔργον τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἶναι φύλαξ τῆς διδασκαλίας Του.

—Ποῖοι λέγονται κανονικοὶ (ἢ νόμιμοι) ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας.

Κανονικοὶ (ἢ νόμιμοι) ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας λέγονται ἐκεῖνοι πού τὴν διδάσκουν καὶ τὴν διοικοῦν μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ οἱ Ἐπίσκοποι, οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ Διάκονοι πού ἔγιναν κανονικὰ καὶ εἶναι ἐν τάξει μετὰ τὴν Ἐκκλησιαστικὴν τῶν Ἀρχῶν καὶ τοὺς νόμους τῆς Ἐκκλησίας μας.

—Τὸ εἶναι Ἐπίσκοποι.

Ἐπίσκοποι εἶναι οἱ διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων, πού ὀρίζονται ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ διοικοῦν τὰς Ἐπισκοπάς.

—Τὰ ὀνόματα «Ἀρχιεπίσκοπος», «Μητροπολίτης», «Πατριάρχης» πού ἀκούομεν, τί εἶναι;

Τὰ ὀνόματα «Ἀρχιεπίσκοπος», «Μητροπολίτης», «Πατριάρχης» εἶναι μόνον τιμητικοὶ τίτλοι.

—Τὸ εἶναι Ἐπισκοπή.

Ἐπισκοπή εἶναι ἐν μέρος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὁποίου ποιμὴν εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος, μετὰ τὴν ἄδειαν Αὐτῆς.

—Πεὶδὲ ἀπλᾶ, τί εἶναι Ἐκκλησία.

Ἐκκλησία εἶναι Σῶμα, τοῦ ὁποίου κεφαλὴ εἶναι ὁ

Χριστὸς καὶ μέλη ὅλοι ὅσοι ἐβαπτίσθησαν καὶ παραδέχονται τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν Του καὶ ἔχουν τὰ ἴδια Μυστήρια.

—Πῶς ὁ Χριστὸς ἔκαμε τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους των ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Χριστὸς ἔκαμε τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς διαδόχους των ποιμένας τῆς Ἐκκλησίας ὅταν τοὺς εἶπε: «Πηγαίνετε, διδάξατε ὅλα τὰ Ἔθνη· βαπτίσατε αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

—♦♦♦♦♦— ΜΑΘΗΜΑ 29^{ον}

—Ποῖοι εἶναι οἱ συνεργάται τῶν Ἐπισκόπων.

Οἱ συνεργάται τῶν Ἐπισκόπων εἶναι οἱ Ἱερεῖς καὶ μάλιστα οἱ ἐφημέριοι ποὺ διοικοῦν τὰς ἐνορίας.

—Τὶ εἶναι ἐ ν ο ρ ί α.

Ἐ ν ο ρ ί α εἶναι μέρος τῆς Ἐπισκοπῆς, τοῦ ὁποίου ποιμὴν, μετὰ τὴν ἄδειαν τοῦ Ἐπισκόπου, εἶναι ὁ ἐφημέριος.

—Ἡ Ἐκκλησία θὰ μένῃ πάντοτε;

Μάλιστα, ἡ Ἐκκλησία θὰ μένῃ πάντοτε· διότι ὁ Χριστὸς ὑποσχέθηκε νὰ εἶναι μαζὺ τῆς μέχρι τέλους τῶν αἰώνων καὶ νὰ εἶναι ὁ ἀόρατος ἀρχηγός της.

—Ἐκαμε πολλὰς Ἐκκλησίας ὁ Χριστὸς;

Ὁχι, ὁ Χριστὸς ἔκαμε μίαν μόνην Ἐκκλησίαν, τὴν Ὁρθόδοξον. Δυστυχῶς ὅμως ἀπὸ τὴν Μίαν Χριστιανικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐχωρίσθησαν οἱ Δυτικοί (ἢ Παπικοί, ἢ Ρωμαῖκοί, ἢ Λατῖνοι)· καὶ ἀπὸ αὐτοὺς πάλιν οἱ Προτεστάνται. Ἀνακάτωσαν τὰς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀποστόλων μετὰ ἄλλας ἰδικὰς των διδασκαλίας καὶ πλάνας.

—Ἐπάρχουν μερικὰ σημεῖα διὰ νὰ γνωρίζωμεν τὴν ἀληθινὴν Ἐκκλησίαν;

Μάλιστα ὑπάρχουν τέσσαρα σημεῖα τῆς ἀληθινῆς Ἐκ-

κλησίας: Πρέπει νὰ εἶνε: **μ ί α, ά γ ί α, Κ α θ ο λ ι κ ή** καὶ **Ἀ π ο σ τ ο λ ι κ ή**.

ΜΑΘΗΜΑ 30ον

—**Διατὶ ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία πρέπει νὰ εἶναι Μ ί α.**

Ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία πρέπει νὰ εἶναι **μ ί α** διότι ὁ Χριστὸς διέταξεν εἰς ὅλα τὰ μέλη της νὰ πιστεύουν τὰς ἰδίας ἀληθείας καὶ νὰ ὑπακούουν τοὺς ἰδίους κανονικοὺς ποιμένας.

Παιδάκια κατηχητικοῦ σχολείου

—**Διατὶ ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε Ἀ γ ί α.**

Ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε **ά γ ί α** διότι τὴν ἡγίασεν ὁ Χριστὸς καὶ τὴν ἱδρυσεν διὰ νὰ δίδῃ εἰς τοὺς πιστοὺς ὅλα τὰ μέσα νὰ ἀγιάσουν τοὺς ἑαυτοὺς των.

—**Διατὶ ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε Κ α θ ο λ ι κ ή.**

Ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε **κ α θ ο λ ι κ ή**, δηλαδή παγκόσμιος (universal) διότι ὁ Χριστὸς τὴν ἱδρυσεν διὰ τοὺς ἀνθρώπους ὅλων τῶν καιρῶν καὶ ὅλων τῶν τόπων. Κατέχει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, διὰ νὰ γίνῃ ἐκεῖνο ποὺ εἶπεν ὁ Χριστὸς: «Μία ποίμνη, ἓνας ποιμὴν».

—**Διατὶ ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε Ἀ π ο σ τ ο λ ι κ ή.**

Ἡ ἀληθινὴ Ἐκκλησία εἶνε **Ἀ π ο σ τ ο λ ι κ ή** δι-

ὅτι ὁ Χριστὸς ἐμπιστεύθηκε τὴν ἀνόθευτον (pure) διδασκαλίαν Του καὶ τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ τοὺς κανονικοὺς διαδόχους των καὶ αὐτοὶ τὴν διέδωκαν.

—**Ποῖα εἶνε ἡ μόνη Ἐκκλησία πού κατέχει τὰ 4 αὐτὰ σημεῖα.**

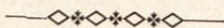
Ἡ μόνη Ἐκκλησία πού κατέχει τὰ 4 αὐτὰ σημεῖα εἶνε ἐκείνη πού λέγεται Ἀνατολική Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία (Eastern Orthodox Church). Αὕτῃ ἐπὶ 20 αἰῶνας ἐφύλαξε τὰ ἴδια Μυστήρια, τοὺς ἰδίους Ἐπισκόπους πού εἶναι διάδοχοι τῶν Ἀποστόλων.

—**Διατὶ λέγεται Ἀνατολική.**

Λέγεται Ἀνατολική διότι ἀνεπτύχθηκεν εἰς τὴν Ἀνατολήν.

—**Διατὶ λέγεται Ὁρθόδοξος.**

Διότι πιστεύει καὶ διδάσκει ὁρθά δηλαδὴ σωστά.

ΜΑΘΗΜΑ 31ον

—**Ποῖοι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.**

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἀνήκουν οἱ Ἕλληνες, οἱ Ρῶσσοι, Ρουμᾶνοι, Σέρβοι, Μαυροβούνιοι, Σῦροι, Ἀλβανοί, Πολωνοὶ καὶ ἄλλοι.

—**Διατὶ λεγόμεθα Ὁρθόδοξοι.**

Λεγόμεθα Ὁρθόδοξοι διότι πιστεύομεν ὁρθά (δηλαδὴ σωστά) ἐκεῖνα πού ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι.

—**Ποῖα εἶνε ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ μας ἐδῶ.**

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ μας ἐδῶ εἶνε ἡ Ἐλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικής.

—**Ποῖα εἶνε τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν.**

Τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εἶναι νὰ πι-

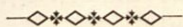
στεύωμεν ἐκεῖνα πού διδάσκει καὶ νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνα πού παραγγέλλει.

—**Διατὶ πρέπει νὰ πιστεύωμεν ἐκεῖνα ποῦ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία.**

Πρέπει νὰ πιστεύωμεν ἐκεῖνα πού διδάσκει ἡ Ἐκκλησία διότι ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἀ λ ά ν θ α σ τ ο ς, δηλαδή δὲν ἔμπορεῖ νὰ κάμῃ λάθη.

—**Διατὶ ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἀλάνθαστος.**

Ἡ Ἐκκλησία εἶνε ἀλάνθαστος, διότι τὴν ὁδηγεῖ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα καὶ διότι ὁ Χριστὸς ὑποσχέθηκε νὰ μὴ τὴν ἀφήσῃ π ο τ έ.

ΜΑΘΗΜΑ 32ον

—**Ποῦ εὐρίσκονται αἱ ἀλήθειαι τὰς ὁποίας διδάσκει ἡ Ἐκκλησία.**

Αἱ ἀλήθειαι πού διδάσκει ἡ Ἐκκλησία εὐρίσκονται εἰς τὴν Ἀγίαν Γραφήν καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν Παράδοσιν.

—**Τὶ εἶνε Ἀγία Γραφή.**

Ἀγία Γραφή εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ γραμμένος ἀπὸ τοὺς Προφῆτας καὶ τοὺς Ἀποστόλους, οἱ ὅποιοι ἐφωτίζοντο ἀπὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.

—**Πῶς πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὴν Ἀγίαν Γραφήν.**

Πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὴν Ἀγίαν Γραφήν μὲ σεβασμόν, νὰ διαβάζωμεν τακτικὰ ἀπὸ αὐτὴν, νὰ τὴν ἀποθηκεύωμεν μέσα εἰς τὰς καρδίας μας καὶ νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτὴν εἰς ὅλην τὴν ζωὴν μας.

—**Εἰς πόσα μέρη διαιρεῖται ἡ Ἀγία Γραφή.**

Ἡ Ἀγία Γραφή διαιρεῖται εἰς 2 μέρη: εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην καὶ εἰς τὴν Καινὴν (νέαν) Διαθήκην.

—**Τὶ σημαίνει ἔδω ἢ λέξεις Δ ι α θ ή κ η.**

Διαθήκη σημαίνει ὑπόσχεσις πού ἔδωκεν ὁ Θεὸς εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς σώσῃ.

—**Τὶ περιέχει ἡ Παλαιὰ Διαθήκη.**

Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει τὰ βιβλία πού ἐγρά-

φησαν ἀπὸ προφήτας καὶ Ἱερους ἄνδρας πρὸ Χριστοῦ καὶ ἀναπτύσσουν τὴν ἱστορίαν τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ καὶ τὰς ὑποσχέσεις πού ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Θεός.

—Τὶ περιέχει ἡ **Καινὴ Διαθήκη**.

Ἡ Καινὴ Διαθήκη, δηλαδή τὸ Εὐαγγέλιον, περιέχει τὰ βιβλία πού ἔγραψαν οἱ Ἀπόστολοι, οἱ Μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ καὶ οἱ Μαθηταὶ τῶν Ἀποστόλων, δηλαδή τὰ Τέσσαρα Εὐαγγέλια, Ματθαίου, Μάρκου, Λουκᾶ, Ἰωάννου, τὰς Πράξεις, τὰς Ἐπιστολάς τῶν Ἀποστόλων καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν.

—Εἰς ποίαν γλῶσσαν ἐγράφησαν τὰ Ἱερὰ Εὐαγγέλια;

Τὰ Ἱερὰ Εὐαγγέλια ἐγράφηκαν τὰ περισσότερα εἰς τὴν ὡραίαν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν.

ΜΑΘΗΜΑ 33ον

—Τὶ εἶνε Ἱερὰ Παράδοσις.

Ἱερὰ Παράδοσις εἶνε ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ πού οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ Ποιμένες μετέδωκαν ἕως ἡμᾶς ἀπὸ στόμα εἰς στόμα καὶ εἶνε σύμφωνος μὲ τὴν Ἀγίαν Γραφήν. Ἡ Ἱερὰ Παράδοσις εἶνε ἀρχαιότερα ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Γραφήν.

—Τὶ ἐννοοῦμεν ὅταν λέγωμεν Ἱερὰν Παράδοσιν.

Ἱερὰν Παράδοσιν ὅταν λέγωμεν ἐννοοῦμεν τὰς διαφοροὺς Ὁρθόδοξους Λειτουργίας καὶ Ἀκολουθίας, τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ, τὰς εἰκόνας, τὸ θυμίαμα, τὰ Ἱερὰ Ἀμφια, τὸ νὰ προσευχώμεθα πρὸς Ἀνατολὰς καὶ ἄλλα.

—Διατὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνο πού μᾶς παραγγέλλει ἡ Ἐκκλησία.

Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωμεν ἐκεῖνο πού παραγγέλλει ἡ Ἐκκλησία διότι ὁ Χριστὸς Τῆς ἔδωκε τὴν δύναμιν νὰ διοικῇ ὅταν εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ δι-

αδόχους των ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΑΚΟΥΕΙ ΣΑΣ, ΑΚΟΥ-
ΕΙ ΕΜΕ, ΚΑΙ ΕΚΕΙΝΟΣ ΠΟΥ ΔΕΝ ΑΚΟΥΕΙ ΣΑΣ
ΔΕΝ ΑΚΟΥΕΙ ΕΜΕ.

—Έχομεν άλλα καθήκοντα πρὸς τὴν Ἐκκλησί-
αν μας;

Μάλιστα, πρέπει, ἀκόμη, σύμφωνα μὲ τὰς δυνάμεις
μας, νὰ δίδωμεν διὰ τὰ ἔξο-
δα τῶν Ναῶν καὶ τὴν συν-
τήρησιν τῶν Ἱερῶν καὶ δι-
δασκάλων μας.

Ὁ Μεγάλος Ποιμὴν

—Πόσα ἔδιδον οἱ πρῶ-
τοι Χριστιανοὶ εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν των;

Οἱ πρῶτοι Χριστιανοὶ ἔδι-
δον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὅ,τι
εἶχον διὰ νὰ τὰ μεταχειρι-
σθῇ δι' ἐκείνους πού δὲν εἶ-
χον.

—Πόσα ἔδιδον οἱ Ἑ-
βραῖοι εἰς τὴν Ἐκκλησί-
αν των;

Οἱ Ἑβραῖοι ἔδιδον εἰς τὴν
Ἐκκλησίαν των τοῦλάχισ-
τον 10% ἀπὸ ἐκεῖνα πού
ἐκέρδιζον.

—Ποῖοι λέγονται ΠΙΣΤΟΙ τῆς Ἐκκλησίας.

ΠΙΣΤΟΙ τῆς Ἐκκλησίας λέγονται οἱ Χριστιανοὶ
πού ὑπακούουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τοὺς κανονι-
κοὺς ποιμένας της.

ΜΑΘΗΜΑ 34ον

—Πότε γινόμεθα μέλο ς τῆς Ἐκκλησίας.

Μέλο ς τῆς Ἐκκλησίας γινόμεθα ἀπὸ τὴν στιγμήν
πού βαπτίζομεθα.

—**Ποῖοι δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.**

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν δὲν ἀνήκουν οἱ Ἀπιστοί, οἱ Αἰρετικοί, οἱ Σχισματικοί καὶ οἱ Ἐξωκκλησιασμένοι.

—**Τὶ εἶνε Ἀπιστος.**

Ἀπιστος εἶνε ἐκεῖνος ποὺ δὲν πιστεύει εἰς τὸν Χριστὸν καὶ δὲν ἐβαπτίσθηκε.

—**Τὶ εἶνε Αἰρετικός.**

Αἰρετικός εἶνε ἐκεῖνος ποὺ ἀρνεῖται νὰ πιστεύῃ μίαν ἢ πολλὰς ἀληθείας ἀπὸ ἐκείνας ποῦ ἔδωκεν ὁ Χριστὸς καὶ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία.

—**Τὶ εἶνε Σχισματικός.**

Σχισματικός εἶνε ὁ Χριστιανὸς ποὺ χωρίζεται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ δὲν ὑπακούει εἰς τοὺς κα-
νονικοὺς ποιμένας.

—**Τὶ εἶνε Ἀποστάτης.**

Ἀποστάτης εἶνε ἐκεῖνος ποὺ ἀπορρίπτει τὴν θρησκείαν τοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ τὴν εἶχε παραδεχθῇ ἄλ-
λοτε.

—**Τὶ εἶνε Ἐξωκκλησιασμένος.**

Ἐξωκκλησιασμένος ἢ ἀφωρισμένος εἶνε ἐκεῖνος τὸν ὁποῖον ἡ Ἐκκλησία ἀπέκοψεν ἀπὸ τοὺς πι-
στοὺς διὰ κάποιαν μεγάλην ἁμαρτίαν του.

—**Πῶς ἡ Ἐκκλησία προστατεύει τὰ Μυστήρια καὶ τὴν διοίκησίν της.**

Ἡ Ἐκκλησία προστατεύει τὰ Μυστήρια καὶ τὴν δι-
οίκησίν της μὲ Ἐκκλησιαστικά Δικαστήρια καὶ Συνό-
δους.

—**Τὶ εἶνε Σύνοδος.**

Σύνοδος εἶνε ἡ συνάθροισις τοῦ Κλήρου διὰ νὰ σκεφθῇ διὰ τὰ διάφορα ζητήματα τῆς Ἐκκλησίας.

—Πόσων εἰδῶν Συνόδους ἔχομεν.

Ἔχομεν τριῶν εἰδῶν Συνόδους: Ἐπαρχιακὴν, Τοπικὴν καὶ Οἰκουμενικὴν*

ΜΑΘΗΜΑ 35^{ον}

ΔΕΚΑΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ

10.—Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.

—Τὶ μᾶς διδάσκει τὸ Δέκατον Ἄρθρον.

Τὸ Δέκατον Ἄρθρον μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Του τὴν δύναμιν τῆς ἀφέσεως, δηλαδὴ νὰ συγχωρῇ ὅλας τὰς ἁμαρτίας.

—Πῶς συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι καὶ μάλιστα ἐκείνων ποὺ δὲν εἶναι Χριστιανοί.

Αἱ ἁμαρτίαι ἐκείνων ποὺ δὲν εἶνε Χριστιανοὶ συγχωροῦνται μὲ τὸ βάπτισμα, ὅπως θὰ ἰδοῦμε παρακάτω.

ΕΝΔΕΚΑΤΟΝ ΚΑΙ ΔΩΔΕΚΑΤΟΝ ΑΡΘΡΟΝ.—ΤΕΛΗ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

11.—Προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν.

12.—Καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.

—Τὶ μᾶς διδάσκουν τὰ 2 αὐτὰ Ἄρθρα.

Τὰ 2 αὐτὰ Ἄρθρα διδάσκουν τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου.

* Σημ.—Ποῖαι καὶ πόσαι εἶναι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι βλέπετε διεξοδικῶς ἡμετέραν Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν σελ. 34 καὶ ἐξῆς.

—**Ποῦον εἶνε τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου.**

Τὸ τέλος τοῦ ἀνθρώπου εἶνε: Ὁ θάνατος, ἡ κρίσις, ὁ οὐρανὸς ἢ ὁ Ἄδης.

—**Τὶ εἶνε θάνατος.**

Θάνατος εἶνε χωρισμὸς ψυχῆς καὶ σώματος.

—**Τὶ γίνεται τὸ σῶμα μετὰ τὸν θάνατον.**

Μετὰ τὸν θάνατον τὸ σῶμα διαλύεται (it is dissolved) καὶ γίνεται χῶμα, ἀλλὰ θὰ ἀναστηθῇ εἰς τὸ τέλος τοῦ κόσμου.

ΜΑΘΗΜΑ 36^{ον}

—**Διὰ τὴν θὰ ἀναστηθῇ τὸ σῶμα.**

Θὰ ἀναστηθῇ τὸ σῶμα διὰ νὰ τιμωρηθῇ ὁ ἄνθρωπος ἢ νὰ ἀμειφθῇ καὶ εἰς τὸ σῶμά του καὶ εἰς τὴν ψυχὴν του· διότι καὶ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἔλαβον μέρος εἰς τὰ καλὰ καὶ εἰς τὰ κακὰ ἔργα τοῦ ἀνθρώπου.

—**Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θὰ ἀναστηθοῦν ὁμοια;**

Ὅχι· οἱ δίκαιοι θὰ ἀναστηθοῦν με σῶματα ἐνδοξα.

—**Τὶ γίνεται ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον.**

Ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον παρουσιάζεται πρὸ τοῦ Θεοῦ. Παραμένει ἀθάνατος καί, κατὰ τὰ ἔργα της, προ-απολαμβάνει τὴν εὐτυχίαν ἢ ὑποφέρει τιμωρίας.

—**Τὶ θὰ γίνῃ κατόπιν.**

Θὰ ἀναστηθοῦν τὰ σώματα, δικαίων καὶ ἀδίκων, θὰ ἐνωθοῦν με τὰς ψυχὰς των καὶ θὰ κριθοῦν (Δευτέρα Παρουσία). Ἡ ἰδία αὕτῃ κρίσις θὰ γίνῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ δι' ἐκείνους ποὺ θὰ ζοῦν τότε.

ΜΑΘΗΜΑ 37^{ον}

—**Πότε θὰ γίνῃ ἡ Δευτέρα Παρουσία.**

Δὲν γνωρίζει κανεὶς. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ εἴμεθα πάντοτε ἑτοιμοὶ με πίστιν καὶ καλὰ ἔργα.

—**Τὶ γίνεται ἡ ψυχὴ μετὰ τὴν κρίσιν αὐτὴν.**

Μετὰ τὴν κρίσιν, ἡ ψυχὴ πηγαίνει εἰς τὸν οὐρανὸν ἢ

εἰς τὸν Ἀδὴν, σύμφωνα μὲ τὰ ἔργα ποὺ ἔκαμεν ὁ ἄνθρωπος.

—Ἐκτὸς τοῦ οὐρανοῦ τὸν ὁποῖον θλίβομεν τὲ ἄλλο ἐννοοῦμεν ὅταν λέγωμεν οὐρανόν.

Ἐννοοῦμεν καὶ εὐτυχίαν ἀπόλυτον, ὅπου οἱ δίκαιοι ἀπολαύουν αἰώνια τὴν θέαν τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸ εἶνε ποὺ λέγομεν καὶ «Αἰώνιον ἢ Αἰωνίαν Ζωήν», ἢ «Βασιλείαν τῶν οὐρανῶν».

—Ποῖοι πηγαίνουν εἰς τὴν «Αἰώνιον Ζωήν».

Εἰς τὴν Αἰώνιον Ζωὴν πηγαίνουν ἐκεῖνοι ποὺ ἐδίδαν ἢ ἔκαμον καλὰ ἔργα καὶ ἀπέθανον εἰς κατὰστασιν χάριτος.

—Ποῖα λόγια πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε.

Πρέπει νὰ ἐνθυμούμεθα πάντοτε τὰ λόγια ποὺ εἶπεν ὁ Χριστός: «Τί θέλει ὠφελήσῃ τὸν ἄνθρωπον ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; ἢ τί θέλει δώσῃ ὁ ἄνθρωπος εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; διότι ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου θὰ ἔλθῃ καὶ τότε θέλει ἀποδώσῃ εἰς ἕκαστον κατὰ τὰ ἔργα του».

—Ποῖα εἶνε ἡ τελευταία ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ τελευταία ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἶνε: «Πηγαίνετε, μαθητεύσατε ὅλα τὰ ἔθνη... διδάξατε νὰ φυλάττουν ὅσα σᾶς διέταξα. Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ εἶμαι μαζί σας ὅλας τὰς ἡμέρας ἕως τὸ τέλος τοῦ κόσμου».

ΜΑΘΗΜΑ 38ον

—Τὶ σημαίνει Ἀδης.

Ἀδης σημαίνει τιμωρία καὶ βάσανα, τὰ ὅποια, ἀτελείωτα, ὑποφέρουν οἱ κακοὶ ἀφοῦ χωρισθοῦν διὰ παντὸς ἀπὸ τὸν Θεόν.

—Εἶνε βέβαιον ὅτι ὑπάρχει "Ἄδης;

Μάλιστα· διότι ὁ Χριστὸς τὸ βεβαιώνει αὐτὸ συχνὰ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον ὅταν λέγῃ ὅτι θὰ ἀπαγγελθῇ κατὰ τῶν κακῶν:—«ἀπέλθετε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι».

—Ποῖοι πηγαίνουν εἰς τὸν "Ἄδην.

Ἐκεῖνοι ποὺ ἀποθνήσκουν μὲ θανάσιμον ἁμάρτημα, χωρὶς νὰ μετανοήσουν.

Ὁ Χριστὸς καὶ τὰ παιδιά

—Ἡμποροῦμεν νὰ ἐλαφρώσωμεν κάπως τὰς ψυχὰς ἐκείνων ποὺ ἀποθνήσκουν χωρὶς νὰ μετανοήσουν;

Μάλιστα· ἡμποροῦμεν νὰ ἐλαφρώσωμεν τὰς ψυχὰς των μὲ καλὰ ἔργα καὶ ἐλεημοσύνας, μὲ τὴν Ἀγίαν Λειτουργίαν καὶ μὲ μνημόσυνα (memorial services).

—Ποιοὺς ὠφελοῦν περισσότερο τὰ μνημόσυνα.

Τὰ μνημόσυνα ὠφελοῦν περισσότερο ἐκείνους ποὺ με-

τανοῦν, τὴν τελευταίαν στιγμὴν τοῦ θανάτου των, χωρὶς ὅμως νὰ προσθάσουν νὰ κάμουν καλὰ ἔργα ἐπὶ τῆς γῆς.

—Πότε ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ κανεὶς μνημόσυνα διὰ τοὺς ἀνθρώπους του.

Συνήθως 40 ἡμέρας, 6 μῆνας, ἓνα χρόνον μετὰ τὸν θάνατον ἢ ὁ πότε θέλει.

—Πρέπει νὰ κλαίωμεν πολὺ καὶ νὰ θυμύνωμεν ὅταν ἀποθάνῃ κανεὶς συγγενῆς μας;

Ὅχι, πρέπει νὰ μὴ κλαίωμεν πολὺ καὶ νὰ μὴ θυμύνωμεν ὅταν ἀποθάνῃ κανεὶς συγγενῆς μας· ἀλλὰ νὰ προσευχώμεθα καὶ νὰ ἔχωμεν πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ὑπομονήν. *

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΑΙ ΑΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Τι εἶνε θρησκεία.—Διατὶ πρέπει νὰ μανθάνωμεν τὴν Κατήχησίν μας.—Πῶς κάμνομεν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.—Πῶς ἀποδεικνύουν ὅλα ὅτι ὑπάρχει Θεός.—Τι εἶνε συνειδήσις.—Τι εἶνε Θεία Πρόνοια.—Ποῖον τὸ ἔργον τῶν Ἀγγέλων.—Τι εἶναι ψυχὴ.—Διατὶ μᾶς ἔκαμεν ὁ Θεός.—Πῶς ἦσαν οἱ Πρωτόπλαστοι εἰς τὴν ἀρχήν.—Τι ἔπαθον οἱ Πρωτόπλαστοι ποῦ δὲν ἤκουσαν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ.—Πῶς λέγεται ἡ ἁμαρτία τῶν Πρωτοπλάστων.—Τι εἶνε Μυστήριον τῆς Ἐνανθρωπήσεως.—Τι σημαίνει Ἰησοῦς Χριστός.—Διατὶ ὁ Χριστός ὑπέφερε πολλὰ βάσανα δι' ἡμᾶς.—Πῶς ξεύρομεν ὅτι ἀνεστήθηεν ὁ Χριστός.—Διατὶ ὁ Χριστός ἀνελήφθηεν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς.—Τι εἶνε τὸ Ἅγιον Πνεῦμα.—Ποῖα εἶνε τὰ δῶρά του.—Τι εἶναι Ἐκκλησία.—Ποῖα εἶναι τὰ τέσσαρα σημεῖα μὲ τὰ ὁποῖα γνωρίζομεν τὴν ἀληθινὴν Ἐκκλησίαν.—Διατὶ ἡ Ἐκκλησία μας λέγεται Ἀνατολική.—Διατὶ Ὁρθόδοξος.—Τι εἶνε Ἀγία Γραφή.—Εἰς πόσα μέρη διαφεύεται.—Τι σημαίνει Διαθήκη.—Τι εἶνε Ἱερὰ Παράδοσις.—Ποῖοι λέγονται πιστοὶ τῆς Ἐκκλησίας.—Πότε γινόμεθα μέλος τῆς Ἐκκλησίας.—Τι εἶνε Σύνοδος.—Τι γίνεται ἡ ψυχὴ μετὰ τὸν θάνατον.—Τι σημαίνει Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου.—Πῶς ἠμποροῦμεν νὰ ἐλαφρώσωμεν τὰς ψυχὰς ἐκείνων ποῦ ἀπέθανον χωρὶς νὰ μετανοήσουν.

* Σημ.—Εἰς τὸ τέλος ἐκάστου Τμήματος ἢ κεφαλαίου, ὁ διδάσκαλος ἂς ἐρωτᾷ, παρακαλῶ, μερικὰς ἐρωτήσεις σποραδικῶς, πρὸς ἀσφαλεστέραν συγκράτησιν τῶν διδασχέντων πρὸς τοὺς μαθητάς.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΙ ΝΑ ΚΑΜΝΩΜΕΝ

ΜΑΘΗΜΑ 39^{ον}

Ο ΔΕΚΑΛΟΓΟΣ ἢ Αἱ Δέκα Ἐντολαί

— Διὰ νὰ σωθῶμεν ἀρκεῖ μόνον νὰ βαπτισθῶμεν καὶ νὰ παραδεχώμεθα τὴν διδασκαλίαν τῆς Πίστεως μας;

Διὰ νὰ σωθῶμεν δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ βαπτισθῶμεν καὶ νὰ παραδεχώμεθα τὴν διδασκαλίαν τῆς Πίστεως. Πρέπει νὰ φυλάττωμεν καὶ τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Μωϋσῆς μετὰ τὸν Δεκάλογον

— Τὶ σημαίνει ἐντολή.

Ἐντολή σημαίνει διαταγή, παραγγελία, πρόσταγμα.

— Πόσαι εἶναι αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ.

Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ εἶναι δέκα. Λέγονται Δεκάλογος ἢ Μωσαϊκὸς Νόμος. Εἶναι:

1η.—Ἐγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ.

2α.—Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλον, οὐδὲ παντὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν ὑποκάτω τῆς γῆς, οὐ προσκυνήσεις αὐτοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσης αὐτοῖς.

3η.—Οὐ λήψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

4η.—Μνήσθητι τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιαῶσαι αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

5η.—Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

6η.—Οὐ φονεύσεις.

7η.—Οὐ μοιχεύσεις.

8η.—Οὐ κλέψεις.

9η.—Οὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησίον σου μαρτυρίαν ψευδῇ.

10η.—Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδίσκην αὐτοῦ, οὔτε παντὸς τοῦ κτήνους αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί.

—Τὶ περιέχουν αἱ δέκα ἐντολαί.

Αἱ πρῶται τρεῖς περιέχουν τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὸν Θεόν. Αἱ ἄλλαι ἑπτὰ περιέχουν τὰ καθήκοντά μας πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν μας.

—Εἰς ποῖον ἔδωκεν ὁ Θεὸς τὰς ἐντολὰς αὐτάς.
Ὁ Θεὸς ἔδωκε δι' ἡμᾶς τὰς ἐντολὰς αὐτάς εἰς τὸν

Μωϋσῆν, ἐπάνω εἰς τὸ βουνὸν Σινᾶ· καὶ ὁ Χριστὸς τὰς
συνεπλήρωσεν εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν Του.

ΜΑΘΗΜΑ 40^{ον}

ΠΡΩΤΗ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΝΤΟΛΗ

1η.—'Εγὼ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις
ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου
δουλείας· οὐκ ἔσονται σοι θεοὶ ἕτεροι
πλὴν ἐμοῦ.

2α.—Οὐ ποιήσεις σεαυτῷ εἰδωλόν, οὐδὲ παν-
τὸς ὁμοίωμα, ὅσα ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω καὶ
ὅσα ἐν τῇ γῇ κάτω καὶ ὅσα ἐν τοῖς ὕδασιν
ὑποκάτω τῆς γῆς, οὐ προσκυνήσεις αὐ-
τοῖς, οὐδὲ μὴ λατρεύσῃς αὐτοῖς.

—Τὶ μᾶς παραγγέλλει ὁ Θεὸς μὲ τὰς ἐντολὰς
αὐτάς.

Ὁ Θεὸς παραγγέλλει νὰ πιστεύωμεν εἰς Αὐτόν· νὰ
ἐλπίζωμεν εἰς Αὐτόν· νὰ Τὸν ἀγαπῶμεν μὲ ὅλην τὴν
καρδίαν μας· νὰ Τὸν ὑπακούωμεν καὶ νὰ λατρεύωμεν
Αὐτὸν **μ ό ν ο ν**.

—**Πῶς κάμνομεν τὰς τέσσαρας αὐτάς ὑποχρε-
ώσεις.**

Κάμνομεν τὰς τέσσαρας αὐτάς ὑποχρεώσεις ὅταν
ἐφαρμόζωμεν τὰς Θεολογικὰς Ἀρετάς.

—Τὶ εἶνε **'Α ρ ε τ ῆ**.

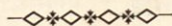
'Α ρ ε τ ῆ εἶνε ἡ διάθεσις τοῦ νὰ κάμνωμεν τὸ κα-
λὸν καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τὸ κακόν.

—Τὶ λέγεται **Θ ε ο λ ο γ ι κ ῆ 'Α ρ ε τ ῆ**.

Θ ε ο λ ο γ ι κ ῆ 'Α ρ ε τ ῆ λέγεται ἡ ἀρετὴ ἡ
ὁποία ἀπευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς τὸν Θεόν.

—Ποῦται εἶναι αἱ Θεολογικαὶ Ἀρεταί.

Αἱ Θεολογικαὶ Ἀρεταὶ εἶνε: ἡ Πίστις, ἡ Ἐλπίς καὶ ἡ Ἀγάπη.

ΜΑΘΗΜΑ 41^{ον}

ΠΙΣΤΙΣ

—Τὶ εἶνε Πίστις.

Πίστις εἶνε νὰ παραδεχόμεθα, χωρὶς ἀμφιβολίαν, ὅλας τὰς ἀληθείας ποὺ ἐφανερώσεν ὁ Θεὸς καὶ διδάσκει ἡ Ἐκκλησία.

—Πῶς ἀμαρτάνομεν κατὰ τῆς Πίστεως.

Ἀμαρτάνομεν κατὰ τῆς Πίστεως ὅταν ἀμφιβάλλωμεν διὰ κάποιαν ἀλήθειαν τῆς Πίστεως, ἢ δὲν θέλωμεν νὰ τὴν πιστεύσωμεν· ὅταν ἐντρεπώμεθα νὰ εἰπώμεν ὅτι εἴμεθα Χριστιανοί· ὅταν ἀφήνωμεν τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν μὲ τὴν ἀποστασίαν ἢ τὴν ἀδιαφορίαν μας· καὶ ὅταν εἴμεθα κακοί.

—Πῶς ἡμποροῦμεν νὰ μεγαλώσωμεν τὴν Πίστιν μας.

Ἡμποροῦμεν νὰ μεγαλώσωμεν τὴν Πίστιν μας ὅταν βοηθῶμεν εἰς τὴν ἐνορίαν μας νὰ διαδοθῇ ἡ Πίστις· ὅταν ἀποφεύγωμεν τὴν συναναστροφὴν τῶν ἀπίστων καὶ ἀσεβῶν· ὅταν βοηθῶμεν εἰς τὸ Κατηχητικὸν Σχολεῖον καὶ ὅταν δὲν διαβάζωμεν κακὰ βιβλία καὶ κακὰς ἐφημερίδας.

—Εἶνε ἀμαρτία νὰ διαβάζωμεν κακὰ βιβλία;

Μάλιστα εἶνε ἀμαρτία νὰ διαβάζωμεν κακὰ βιβλία καὶ κακὰ μυθιστορήματα. Καὶ τὰ παιδιὰ ποὺ διαβάζουν κακὰ βιβλία δὲν γίνονται καλοὶ ἄνθρωποι.

—Κάμετε μίαν δήλωσιν πίστεως.

Θεέ μου, πιστεύω εἰς ὅλας τὰς ἀληθείας ποὺ πιστεύει καὶ διδάσκει ἡ Ἀγία Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία Σου. Αὐτότι Σὺ εἶσαι Ἐκεῖνος ὁ Ὅποιος τὰς ἐφανερώσας. Καὶ ὀφείλω νὰ ὑπακούω εἰς Σέ.

ΜΑΘΗΜΑ 42^{ον}

ΕΛΠΙΣ

—Τὶ εἶνε ἐλπίς.

Ἐλπίς εἶνε νὰ περιμένωμεν ἀπὸ τὸν Θεόν, μὲ ἐμπιστοσύνην, τὴν χάριν Του εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν αἰωνίαν εὐτυχίαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

—Ποῦ ἀπλᾶ τὶ εἶνε ἐλπίς.

Ἐλπίς εἶνε νὰ περιμένωμεν κάποιον καλόν.

—Διατὶ πρέπει, μὲ ἐμπιστοσύνην, νὰ περιμένωμεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν αἰωνίαν εὐτυχίαν.

Πρέπει, μὲ ἐμπιστοσύνην, νὰ περιμένωμεν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν αἰωνίαν εὐτυχίαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον διότι ὁ Θεὸς μᾶς τὰ ἔχει ὑποσχεθῇ καὶ διότι ὁ Χριστὸς μᾶς ἔκαμεν ἀξίους αὐτῶν.

—Πῶς ἀμαρτάνομεν ἐναντίον τῆς ἐλπίδος.

Ἀμαρτάνομεν ἐναντίον τῆς ἐλπίδος μὲ τὴν ἀπελπισίαν.

—Τὶ παθαίνει ἐκεῖνος ποὺ ἀπελπίζεται.

Ἐκεῖνος ποὺ ἀπελπίζεται ἀρρωστᾷ καὶ εἰς τὸ σῶμά του καὶ εἰς τὴν ψυχὴν του. Ἡ ἀπελπισία εἶνε τὸ χειρότερον πράγμα.

ΔΗΛΩΣΙΣ ΕΛΠΙΔΟΣ

Θεέ μου, ἀφῆνω ὅλην μου τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν ἀτελείωτον καλωσύνην Σου. Ἐλπίζω ὅτι θὰ μὲ δώσης τὴν εὐλογίαν Σου εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ τὴν αἰωνίαν εὐτυχίαν εἰς τὸν ἄλλον κόσμον.

ΜΑΘΗΜΑ 43^{ον}

ΑΓΑΠΗ

—Τὶ εἶνε Ἄ γ ά π η.

Ἄ γ ά π η εἶνε ἀρετὴ μὲ τὴν ὁποίαν ἀγαπῶμεν τὸν

Θεόν «διὰ τὸν Θεόν» καὶ τὸν πλησίον μας ὅπως τὸν ἑαυτὸν μας πρὸς χάριν τοῦ Θεοῦ.

—Τὶ σημαίνει «ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὸν Θεόν».

«Ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὸν Θεόν», σημαίνει ἀγαπῶμεν Αὐτὸν διότι εἶνε ὁ Πλάστης μας· διότι εἶνε παρὰ πολὺ καλὸς καὶ παρὰ πολὺ ἄξιος νὰ ἀγαπᾶται ἀπὸ ἡμᾶς.

—Πῶς ξεύρομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν.

Ξεύρομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν ὅταν εἴμεθα πιστοὶ εἰς τὸ νὰ Τὸν ὑπακούωμεν καὶ ἀποφασισμένοι νὰ μὴ τὸν προσβάλωμεν π ο τ έ.

ΠΙΣΤΙΣ

ΕΛΠΙΣ

ΑΓΑΠΗ

—Τὶ σημαίνει ἡ λέξις «ὁ πλησίον».

Ἡ λέξις «ὁ πλησίον» σημαίνει «ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἀκόμη καὶ τοὺς ἐχθροὺς μας».

—Τὶ σημαίνει «ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας ὅπως ἀγαπῶμεν τὸν ἑαυτὸν μας».

Σημαίνει ὅτι τοῦ εὐχόμεθα καὶ τοῦ δίδομεν, ὅσον ἡμποροῦμεν, ὅλα τὰ καλὰ ποὺ θέλομεν καὶ διὰ τὸν ἑαυτὸν μας.

—Τὶ σημαίνει «ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ».

«Ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ» σημαίνει ἀγαπῶμεν ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, διότι τοὺς ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς καὶ διότι ἐσώθησαν καὶ αὐτοί, ὅπως καὶ ἡμεῖς, μὲ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

—Διατί, ἀκόμη πρέπει ν' ἀγαπῶμεν τοὺς ἄλλους.

Διότι ὅλοι μας εἴμεθα ἀδελφοὶ ἀφοῦ ἔχομεν τὸν ἴδιον Πατέρα, τὸν Θεόν, ἀφοῦ εἴμεθα ὅλοι μας μία οἰκογένεια καὶ ἀφοῦ πρέπει νὰ ὁμοιάσωμεν τὸν Θεόν, ὁ Ὅποιος φέρεται μὲ με γάλην ἐπιείκεια νὰ ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς κακοὺς.

—Ἡμποροῦν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι νὰ εἶναι ἴσοι;

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν ἡμποροῦν νὰ εἶναι ἴσοι. Διότι οὔτε ὅλοι ἔχουν τὴν ἰδίαν δύναμιν, οὔτε ὅλοι ἔχουν τὰ ἴδια προσόντα.

ΜΑΘΗΜΑ 44ον

—Ποῖα εἶνε τὰ σπουδαιότερα ἔργα ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον.

Τὰ σπουδαιότερα ἔργα ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον εἶναι νὰ ἐλεῶμεν τοὺς πτωχοὺς· νὰ βοηθῶμεν τοὺς ἀρρώστους· νὰ διδάσκωμεν τοὺς ἀμαθεῖς· ν' ἀποφεύγωμεν τὴν κακολογίαν καὶ τὸ ψεῦδος· νὰ παρηγορῶμεν τοὺς στενοχωρημένους· νὰ προσευχόμεθα διὰ τοὺς ζῶντας καὶ νεκρούς.

—Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωμεν ἐλεημοσύνην;

Μάλιστα, ὅλοι μας εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωμεν ἐλεημοσύνην, σύμφωνα μὲ τὴν δύναμιν μας ὁ καθένας.

—Πῶς πρέπει νὰ γίνεται ἡ Ἐλεημοσύνη.

Ἡ ἐλεημοσύνη πρέπει νὰ γίνεται μυστικά, διότι, ἀλληλῶς, χάνει τὴν ἀξίαν της.

—'Επιτρέπεται νὰ λέγεται κάποτε ἡ 'Ελεημοσύνη;

Μάλιστα, ὅταν πρόκειται νὰ φιλοτιμηθοῦν (to stimulate) καὶ ἄλλοι καὶ νὰ βοηθήσουν τὸν καλὸν σκοπόν.

—'Επιτρέπεται νὰ μισῶμεν τὸν πλησίον μας καὶ νὰ ἐκδικούμεθα ἐκείνους ποὺ μᾶς κάμνουν κακόν;

Ὁχι, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μισῶμεν τὸν πλησίον μας καὶ νὰ ἐκδικούμεθα ἐκείνους ποὺ μᾶς κάμνουν κακόν· διότι ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει τὸ μῖσος καὶ τὴν ἐκδίκησιν καὶ θέλει νὰ συγχωρῶμεν ἐκείνους ποὺ μᾶς ἔχουν πειράξει.

—Τὶ εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγάπην μας πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ὁ Χριστὸς εἶπε: Σᾶς δίδω νέαν ἐντολήν: «Νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον, ὅπως καὶ ἐγὼ σᾶς ἠγάπησα».

—'Απὸ αὐτὸ θὰ ἐννοήσουν ὅτι εἰσθε Μαθηταί μου ἐὰν ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον».

—Τὶ εἶπεν ἀκόμη ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ὁ Χριστὸς εἶπεν ἐπίσης: «Κ ά μ ε τ ε ε ἰ ς τοὺς ἄλλους ὅ,τι θέλετε αὐτοὶ νὰ κάμουν εἰς σᾶς».

—Τὶ εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐχθρούς.

Ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐχθρούς εἶπεν «'Αγαπᾶτε τοὺς ἐχθρούς σας· εὐλογεῖτε ἐκείνους ποὺ σᾶς καταρῶνται· εὐεργετεῖτε ἐκείνους ποὺ σᾶς μισοῦν καὶ προσεύχεσθε δι' ἐκείνους ποὺ σᾶς βλάπτουν».

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΑΓΑΠΗΣ

Θεέ μου, Σὲ ἀγαπῶ μὲ ὅλην μου τὴν καρδιάν. Διότι εἶσαι πολὺ καλὸς καὶ πολὺ ἀγαπητός. Καὶ πρὸς χάριν τῆς ἀγάπης Σου, ἀγαπῶ καὶ τὸν πλησίον ὅπως ἀγαπῶ καὶ τὸν ἑαυτόν μου.

ΜΑΘΗΜΑ 45^{ον}

ΛΑΤΡΕΙΑ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΕΟΝ

—Τὶ σημαίνει «**λατρεύω**» ἢ «**προσκυνῶ**» τὸν Θεόν.

«**Λατρεύω**» ἢ «**προσκυνῶ**» τὸν Θεὸν σημαίνει Τὸν ἀναγνωρίζω καὶ Τὸν τιμῶ ὡς τὸν Δημιουργὸν καὶ Συντηρητὴν καὶ Κύριον ὅλων.

—**Πῶς ἀμαρτάνομεν κατὰ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ.**

Ἀμαρτάνομεν κατὰ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ μὲ τὴν ἱεροσυλίαν, μὲ τὰς δεισιδαιμονίας, μὲ τὴν ἀδιαφορίαν, μὲ τὴν ἀσέβειαν καὶ ὅταν παραδεχώμεθα τὴν τύχην.

—Τὶ εἶνε **Ἱεροσυλία**.

Ἱεροσυλία εἶνε νὰ καταστρέφωμεν τὰ ἅγια καὶ ἱερὰ πράγματα.

—Τὶ εἶνε **Δεισιδαιμονία**.

Δεισιδαιμονία (superstition) εἶνε νὰ πιστεύωμεν ὅτι μερικά λόγια, μερικά πράγματα ἢ μερικά ἔργα ἔχουν δύναμιν τὴν ὁποίαν δὲν ἔδωκεν εἰς αὐτὰ ὁ Θεὸς (ὅπως εἶνε νὰ μαντεύωμεν τὸ μέλλον κ.τ.λ.)

—**Ποῖοι ἄλλοι ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δεισιδαίμονας ἀμαρτάνουν.**

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δεισιδαίμονας ἀμαρτάνουν οἱ Μάντις, οἱ Ὀνειροκρίται καὶ ἐκεῖνοι πού ἀφήνουν τὴν ἐπιστήμην καὶ καταφεύγουν εἰς μέσα μαγικά.

—Τὶ εἶνε **Ἀδιαφορία**.

Ἀδιαφορία εἶνε τὸ νὰ ἀμελῶμεν τακτικὰ τὴν προσευχὴν καὶ τὰ ἄλλα καθήκοντα τῆς θρησκείας μας.

—Τὶ εἶνε **Ἀσέβεια**.

Ἀσέβεια εἶνε νὰ περιφρονῶμεν τὸν Θεόν, τὴν Θρησκείαν, τοὺς Ἱερεῖς καὶ τὰ ἱερὰ πράγματα.

—**Διατὶ ἀμαρτάνουν ἐκεῖνοι ποὺ πιστεύουν εἰς τύχην.**

Ἐκεῖνοι πού πιστεύουν εἰς τύχην ἀμαρτάνουν διότι φαντάζονται ὅτι ὑπάρχει, ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ, κάποια ἄλλη δύναμις πού ἔμπορεῖ νὰ τοὺς ὠφελήσῃ ἢ νὰ τοὺς βλάψῃ.

ΜΑΘΗΜΑ 46^{ον}

Η ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

—Διατί πρέπει νὰ τιμῶμεν τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἀγίους.

Πρέπει νὰ τιμῶμεν τοὺς Ἀγγέλους καὶ τοὺς Ἀγίους· διότι εἶναι βοηθοὶ καὶ φίλοι τοῦ Θεοῦ.

—Διατί εἶνε καλὸν νὰ προσευχώμεθα εἰς τοὺς Ἀγγέλους καὶ εἰς τοὺς Ἀγίους.

Εἶνε καλὸν νὰ προσευχώμεθα εἰς τοὺς Ἀγγέλους καὶ εἰς τοὺς Ἀγίους διὰ νὰ μεσολαβοῦν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ πέρνωμεν τὴν χάριν Του ποὺ ἔχομεν ἀνάγκην.

—Πρέπει, ἰδιαίτερώς, νὰ τιμῶμεν τὴν Παναγίαν;

Μάλιστα, πρέπει νὰ τιμῶμεν ἰδιαιτέρως τὴν Παναγίαν· διότι εἶνε μητέρα τοῦ Θεοῦ.

—Διατί πρέπει νὰ τιμῶμεν τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἀγίων;

Πρέπει νὰ τιμῶμεν τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, τῆς

Παναγίας καὶ τῶν Ἀγίων· διότι αἱ εἰκόνες αὐταὶ τοὺς ἀντιπροσωπεύουν καὶ ἡ τιμὴ τῆς προσκυνήσεως δὲν γίνεται πρὸς τὴν ἄψυχον εἰκόνα, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρόσωπον ποὺ παριστάνει.

—**Πρέπει νὰ τιμῶμεν τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων;**

Μάλιστα· πρέπει νὰ τιμῶμεν τὰ λείψανα (relics) τῶν Ἀγίων δ.λ.δ. τὰ ὑπόλοιπα τοῦ σώματός των· διότι τὰ σώματα ἐκείνων ἦσαν ἡ κατοικία τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.

ΜΑΘΗΜΑ 47^{ον}

ΤΡΙΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

3η.—Οὐ λήψει τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου ἐπὶ ματαίῳ.

—**Τὶ διδάσκει ἡ Τρίτη Ἐντολή.**

Ἡ τρίτη ἐντολὴ διδάσκει ὅτι· 1ον) δὲν πρέπει νὰ κάμνωμεν ὄρκον ἄδικα· 2ον) δὲν πρέπει νὰ βλασφημῶμεν· 3ον) δὲν πρέπει νὰ καταρώμεθα καὶ 4ον) δὲν πρέπει νὰ ξεχνῶμεν τὰ ταξίματα ποὺ ἐκάμομεν.

—**Τὶ σημαίνει «κάμνω ὄρκον».**

«Κάμνω ὄρκον» σημαίνει πέρνω τὸν Θεὸν ὡς μάρτυρα δι' ἐκεῖνο ποὺ ὑποσχέθηκα νὰ κάμω.

—**Ἐπιτρέπεται κάποτε νὰ κάμνωμεν ὄρκον;**

Ἐπιτρέπεται κάποτε, διὰ λόγους σπουδαίους, εἰς τὰ δικαστήρια, λόγου χάριν, ὅταν μᾶς φωνάζουν ὡς μάρτυρας ἢ ὅταν πρόκειται νὰ ἀναλάβωμεν καμμίαν δημοσίαν ὑπηρεσίαν (ὅταν ζητῇ τοῦτο ὁ νόμος)

—**Τὶ εἶνε ὄρκος «ἐ π ἰ μ α τ α ἰ ῳ».**

Ὁρκος «ἐ π ἰ μ α τ α ἰ ῳ» εἶνε νὰ βεβαιώνωμεν μὲ ὄρκον ἓνα πράγμα ψευδὲς ἢ χωρὶς σημασίαν ἢ νὰ ὀρκιζώμεθα ὅτι θὰ κάμωμεν κάτι κακὸν ἢ ἄδικον.

—Εἶνε καλὸν αὐτὸ ποῦ συνειθέζουσι νὰ λέγουν με-
ρικοί: «νὰ μὴ χαρῶ τὴν ζωὴν μου», «νὰ μὴ χαρῶ
τὸ φῶς μου» κ.τ.λ.;

Εἶνε πολὺ κακὸν καὶ δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τέτοια
πράγματα.

—Τὶ εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὸν ὄρκον.

Ὁ Χριστὸς δὲν θέλει νὰ ὀρκιζώμεθα. Εἶπεν: Νὰ εἶνε
ὁ λόγος σας καὶ αἱ ἀπαντήσεις σας μὲ τὸ Ναί, Ναί, ἢ
Ὁχι, Ὁχι.

—Τὶ εἶνε β λ α σ φ η μ ί α.

Β λ α σ φ η μ ί α εἶνε νὰ λέγωμεν κακὰ λόγια
κατὰ τοῦ Θεοῦ, τῆς Θρησκείας καὶ τῶν Ἀγίων.

—Τὶ εἶνε κ α τ ά ρ α.

Κ α τ ά ρ α εἶνε νὰ εὐχόμεθα νὰ κάμῃ ὁ Θεὸς κα-
κὸν εἰς τοὺς ἄλλους ἢ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας.

—Τὶ εἶνε τ ά ξ ι μ ο.

Τ ά ξ ι μ ο (vow) εἶνε ὑπόσχεσις τὴν ὁποίαν κά-
νομεν εἰς τὸν Θεὸν ἢ εἰς τοὺς Ἀγίους ἢ εἰς τὰ ἱερά
πράγματα.

—Εἶνε καλὸν νὰ κάμνωμεν ταξίματα;

Μάλιστα· εἶνε καλὸν νὰ κάμνωμεν ταξίματα, ἀφοῦ
πρῶτον σκεφθῶμεν καλὰ καὶ ζητήσωμεν συμβουλὴν ἀπὸ
τὸν Ἱερέα ἢ καὶ ἀπὸ ἄλλους.

ΟΛΑ ΠΡΟΣΕΥΧΟΝΤΑΙ

Ὅλα προσεύχονται, καὶ γῆ καὶ οὐρανὸς καὶ ἀστέρια
καὶ τὰ πουλιά, ποῦ ἔχουνε στὰ σύννεφα λημέρια.

Ὅλα προσεύχονται. Τῆς γῆς τὸ ταπεινὸ χορτάρι,
ὁ ἥλιος ὁ περήφανος, καὶ τ' ἀργυρὸ φεγγάρι.

Ἡ θάλασσα, οἱ ρύακες, τὰ δάση, ἡ κρῦα βρύση,
δὲν ἀπομένει τίποτε χωρὶς νὰ προσκυνήσῃ.

ΑΧ. ΠΑΡΑΣΧΟΣ

ΜΑΘΗΜΑ 48^{ον}

ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

4η.—Μνήσθητε τὴν ἡμέραν τῶν Σαββάτων ἁγιάζειν αὐτήν. Ἐξ ἡμέρας ἐργᾶ καὶ ποιήσεις πάντα τὰ ἔργα σου τῇ δὲ ἡμέρᾳ τῇ ἐβδόμῃ Σάββατα Κυρίῳ τῷ Θεῷ σου.

—Τὶ μᾶς διδάσκει ἡ Τετάρτη Ἑντολή.

Ἡ Τετάρτη Ἑντολή διατάσσει νὰ ἑξαγιαζώμεν τὴν Κυριακὴν, δηλαδὴ τὴν ἡμέραν τοῦ Κυρίου (Κυριακὴ ἀργία).

—Πῶς ἁγιάζομεν τὴν Κυριακὴν.

Ἀγιάζομεν τὴν Κυριακὴν ὅταν δὲν ἐργαζώμεθα εἰς ἔργα χειροῦ· ὅταν καταγινώμεθα εἰς ἔργα θρησκευτικά· ὅταν κάμνωμεν ὅλα τὰ ἔργα καὶ τὰς σκέψεις μας κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὥστε νὰ ἀρέσωμεν εἰς τὸν Θεόν.

—Τὶ ὀνομάζομεν «ἔργα χειροῦ».

«Ἔργα χειροῦ» ὀνομάζομεν τὰ ἔργα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα τὸ σῶμα ἐργάζεται περισσότερον παρὰ ὁ νοῦς.

—Ποιὰ ἔργα ἐπιτρέπονται τὴν Κυριακὴν.

Τὰ ἔργα ποὺ ἐπιτρέπονται τὴν Κυριακὴν εἶναι: Ἐκεῖνα ποὺ ἀπασχολοῦν περισσότερον τὸ πνευμά μας καὶ ἐκεῖνα ποὺ εἶναι γενικῆς χρήσεως ἢ ἐπιβάλλονται ἀπὸ ἀνάγκην καὶ ἀπὸ φιλανθρωπίαν. Τότε ἡ ἐργασία τῆς Κυριακῆς ὄχι μόνον δὲν εἶνε ἁμαρτία, ἀλλὰ καὶ ἐπιβάλλεται ὡς καθήκον.

—Πρέπει νὰ μὴ ἐργαζώμεθα τὴν Κυριακὴν καὶ διὰ λόγους υγείας;

Μάλιστα, πρέπει νὰ μὴ ἐργαζώμεθα τὴν Κυριακὴν καὶ διὰ λόγους υγείας, διὰ νὰ μὴ ἐξαντλοῦμεν τὸ σῶμά μας καὶ τὸν νοῦν μας καὶ διὰ νὰ πέρνωμεν νέας δυνάμεις δι' ἐργασίαν μετὰ τὸ ξεκούρασμα τῆς Κυριακῆς.

ΜΑΘΗΜΑ 49^{ον}

—Διατί πταίουν ἐκεῖνοι ποῦ ἐργάζονται τὴν Κυριακὴν ἢ τὰς μεγάλας ἐορτάς, χωρὶς ἀνάγκην.

Πταίουν διότι περιφρονοῦν τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐμποδίζουν καὶ τοὺς ἄλλους νὰ τὸν φυλάξουν.

—Τὸ συνιστᾷ ἡ Ἐκκλησία μας διὰ τὴν Κυριακὴν.

Ἡ Ἐκκλησία μας συνιστᾷ διὰ τὴν Κυριακὴν: νὰ παρευρισκώμεθα εἰς τὴν λειτουργίαν· νὰ διδάσκωμεν τοὺς ἄλλους· νὰ διαβάζωμεν τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ καλὰ βιβλία καὶ νὰ κάμνωμεν ἔργα καλὰ.

Ἐξ παιδάκια τὴν Κυριακὴν εἰς τὸν Ναὸν

—Ἐπιτρέπεται νὰ διασκεδάζωμεν τὰς Κυριακάς;

Μάλιστα· ἐπιτρέπεται νὰ διασκεδάζωμεν τὰς Κυριακάς· ἀρκεῖ μόνον ν' ἀποφεύγωμεν τὰς βλαβερὰς διασκεδάσεις.

—Τὸ πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει εἰς τὰς διασκεδάσεις.

Εἰς τὰς διασκεδάσεις πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι μόνον καλὰ παιγνίδια ἐπιτρέπονται· καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ διασκεδάζωμεν περισσότερο ἀπὸ ὅσον πρέπει.

—Τὸ πρέπει ν' ἀποφεύγωμεν εἰς τὰς διασκεδάσεις.

Εἰς τὰς διασκεδάσεις πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν νὰ λέγωμεν κακὸ διὰ τοὺς ἄλλους· ν' ἀποφεύγωμεν νὰ ὀμιλῶμεν κατὰ τῆς θρησκείας καὶ κατὰ τῆς ἀληθείας· καὶ ν' ἀποφεύγωμεν τὸ χαρτοπαίγνιον.

—Διατί δὲν ἐπιτρέπεται τὸ χαρτοπαίγνιον.

Τὸ χαρτοπαίγνιον δὲν ἐπιτρέπεται διότι χάνει κανεὶς τὸ χρῆμά του ποῦ κερδίζει μὲ τόσον κόπον, ἢ πέρνει τὸ

χρῆμα τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ δίδῃ τίποτε εἰς ἀντάλλαγμα (no consideration) ὅπως γίνεται εἰς τὰς τιμίας δοσοληψίας (transactions)· διότι κάμνει τὸν ἄνθρωπον ν' ἀδιαφορῇ διὰ τὴν σύζυγον καὶ τὰ τέκνα του· διότι ἀκολουθεῖται, συνήθως, ἀπὸ τὴν μέθην, ἀφοῦ χαρτιὰ καὶ ποτὰ πηγαίνουν μαζύ· διότι γεννᾷ τὴν βλασφημίαν καὶ ἡμπορεῖ νὰ ὁδηγήσῃ εἰς τὴν αὐτοκτονίαν (suicide).

ΜΑΘΗΜΑ 50^{ον}

ΠΕΜΠΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Δη.—Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἵνα μακροχρόνιος γένη ἐπὶ τῆς γῆς.

—Τὶ προστάζει ἡ Πέμπτη Ἐντολή.

Ἡ Πέμπτη Ἐντολή προστάζει νὰ κάμνωμεν τὰ καθήκοντά μας πρὸς τοὺς γονεῖς μας καὶ πρὸς τοὺς μεγαλύτερους μας.

—Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντά μας πρὸς τοὺς γονεῖς μας.

Τὰ καθήκοντά μας πρὸς τοὺς γονεῖς μας εἶνε: νὰ τοὺς ἀγαπῶμεν, νὰ τοὺς ὑπακούωμεν καὶ νὰ τοὺς βοηθῶμεν.

—Διατὶ πρέπει ν' ἀγαπῶμεν τοὺς γονεῖς μας.

Πρέπει ν' ἀγαπῶμεν τοὺς γονεῖς μας· διότι δι' αὐτῶν ὁ Θεὸς μᾶς ἔδωκε τὴν ζωὴν καὶ διότι αὐτοὶ ἦσαν οἱ πρῶτοι εὐεργέται μας.

—Διατὶ πρέπει νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ ὑπακούωμεν τοὺς γονεῖς μας.

Πρέπει νὰ σεβώμεθα καὶ νὰ ὑπακούωμεν τοὺς γονεῖς μας· διότι αὐτοὶ ἐπέχουν κοντά μας τὴν θέσιν τοῦ Θεοῦ.

—Πῶς βοηθοῦμεν τοὺς γονεῖς μας.

Βοηθοῦμεν τοὺς γονεῖς μας ὅταν τοὺς βοηθῶμεν εἰς

τὰς σωματικὰς ἀνάγκας τῶν καὶ ὅταν προσευχόμεθα δι' αὐτοὺς ὅταν εἶναι εἰς τὴν ζωὴν καὶ ὅταν ἀποθνήσκουν.

—Τὶ σημαίνουν αἱ λέξεις «ἕνα μακροχρόνιος γέννη ἐπὶ τῆς γῆς».

Αἱ λέξεις «ἕνα μακροχρόνιος γέννη ἐπὶ τῆς γῆς» σημαίνουν ὅτι ὁ Θεὸς βραβεύει συχνά, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν, τὸ παιδὶ πού τιμᾷ τοὺς γονεῖς του.

—Ποῦ εἶναι τὰ χρέη τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα.

Οἱ γονεῖς πρέπει νὰ τρέφουν τὰ τέκνα τῶν νὰ τὰ ἀνατρέφουν χριστιανικά· νὰ διορθώνουν τὰ σφάλματά τῶν νὰ τὰ δίδουν καλὸν παράδειγμα· νὰ τὰ δίδουν καταλλήλους καὶ ἀληθινὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰς πολλὰς ἐρωτήσεις πού κάμνουν καὶ νὰ τὰ μαθηθάνουν μίαν ἐργασίαν.

—Διατὶ εἶναι οἱ γονεῖς αὐστηροὶ ὑποχρεωμένοι νὰ μεγαλώνουν τὰ τέκνα τῶν χριστιανικά.

Οἱ γονεῖς εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ μεγαλώνουν τὰ τέκνα τῶν χριστιανικά· διότι ὁ Θεὸς θὰ ζητήσῃ λογαριασμὸν ἀπὸ αὐτοὺς. Δι' αὐτὸ καὶ τὰ τέκνα δὲν πρέπει νὰ θυμῶνουν ὅταν οἱ γονεῖς φαίνωνται αὐστηροὶ κάποτε.

—Πῶς οἱ γονεῖς ἀνατρέφουν χριστιανικά τὰ τέκνα τῶν.

Οἱ γονεῖς ἀνατρέφουν χριστιανικά τὰ τέκνα τῶν ὅταν τὰ δίδουν ἀπὸ μικρὰ χριστιανικὰς συνηθείας· ὅταν ἀναθέτουν τὴν μόρφωσίν τῶν εἰς διδασκάλους πού εἶναι καλοὶ χριστιανοί, ἢ τοῦλάχιστον εἰς διδασκάλους πού σέβονται τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν θρησκευτὴν καὶ ὅταν τὰ πηγαίνουν τακτικὰ εἰς τὸν Ναόν.

—Τὶ καλὸ προέρχεται ὅταν γονεῖς καὶ παιδιὰ προσεύχωνται ὅλοι μαζύ.

Ἡ προσευχὴ ἐκείνη δίδει δύναμιν εἰς τοὺς γονεῖς νὰ ὑπομένουν τὰς δυσκολίας τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν· ἀναπτύσσει τὰς καρδίας τῶν θρησκευτικὰ· βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ ἀποφεύγουν τὰ κακὰ λόγια καὶ τὰ κακὰ ἔργα καὶ

συνειθίζει τὸν ἄνθρωπον διὰ τὴν δημοσίαν ἢ κοινήν
προσευχήν.

ΜΑΘΗΜΑ 51^{ον}

ΟΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟΙ ΜΑΣ

— Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γονεῖς ποίους ἄλλους πρέπει
νὰ τιμῶμεν.

Πρέπει νὰ τιμῶμεν ἀκόμη καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ
τοὺς μεγαλυτέρους μας
εἰς ἡλικίαν ἢ εἰς θέ-
σιν· διότι κάθε ἐξουσία
ἔρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν
καὶ διότι ἡ ὑπακοή εἰς
τοὺς μεγαλυτέρους εἶναι
ἀναγκαία διὰ τὴν τάξιν
τῆς Κοινωνίας.

— Ποῖα εἶναι τὰ κα-
θήκοντα τῶν ὑπαλλή-
λων καὶ τῶν ἐργατῶν.

Τὰ καθήκοντα τῶν ὑ-
πάρχοντων εἰς τὴν οἰκίαν
τῶν ἐργατῶν
Ὁ νέος ποῦ ἀπεφάσισε νὰ ἀγαπᾷ παλλήλων καὶ ἐργατῶν
τοὺς γονεῖς του πρὸς τοὺς κυρίους καὶ
πρὸς τοὺς προϊσταμένους
των εἶναι: νὰ τοὺς σέβωνται καὶ νὰ τοὺς ὑπακούουν πι-
στὰ εἰς ὅσα δὲν εἶναι ἐναντία πρὸς τὸν Θεόν.

— Τὶ λέγει ἡ Ἀγία Γραφή διὰ τοὺς ὑπαλλή-
λους.

Ἡ Ἀγία Γραφή λέγει: «Ὑπακούετε εἰς ὅλα εἰς τοὺς
κυρίους σας μὲ ἀπλότητα καρδίας καὶ μὲ φόβον Θεοῦ·
καὶ πᾶν ὅ,τι κάμνετε, κάμνετέ το ἐκ ψυχῆς ὡσάν νὰ ἐρ-
γάζεσθε διὰ τὸν Κύριον καὶ ὄχι δι' ἄνθρώπους».

— Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντα τῶν κυρίων καὶ τῶν
προϊσταμένων πρὸς τοὺς κατωτέρους των.

Τὰ καθήκοντα τῶν κυρίων καὶ τῶν προϊσταμένων
πρὸς τοὺς κατωτέρους των εἶναι: νὰ τοὺς φέρωνται μὲ

δικαιοσύνην καὶ ἀγάπην· νὰ τοὺς δίδουν μισθὸν δίκαιον καὶ νὰ μὴ τοὺς τὸν στεροῦν· καὶ νὰ τοὺς εὐκολύνουν νὰ ζοῦν χριστιανικά.

—Τὲ λέγει ἡ Ἀγία Γραφή διὰ τοὺς κυρίους.

Ἡ Ἀγία Γραφή διὰ τοὺς κυρίους λέγει «Οἱ κύριοι τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα παρέχετε, μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει καὶ διὰ σᾶς Κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς».

—Ποίους ἄλλους πρέπει νὰ τιμῶμεν.

Πρέπει νὰ τιμῶμεν τοὺς κηδεμόνας (guardians) μας, τοὺς κατήχητάς, τοὺς εὐεργέτας ἡμῶν ἢ τῶν Κοινοτήτων ἢ τῶν Σωματείων, τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Κράτους.

ΜΑΘΗΜΑ 52^{ον}

Η ΠΑΤΡΙΣ

—Ποῖα εἶναι τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὴν Πατρίδα.

Τὰ καθήκοντά μας πρὸς τὴν Πατρίδα εἶναι: νὰ τὴν ἀγαπῶμεν· νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς νόμους τῆς· ὅταν εἶναι ἀνάγκη μεγάλη ν' ἀφοσιωνώμεθα εἰς τὴν ἀμυνάν (defense) τῆς καὶ νὰ συνεργαζώμεθα διὰ τὸ κοινὸν καλόν.

—Πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Κράτους;

Μάλιστα, πρέπει νὰ ὑπακούωμεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Κράτους ἐφ' ὅσον δὲν διατάσσουν πράγματα ἐναντία πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὴν συνείδησίν μας.

—Εἶναι καθῆκόν μας νὰ ψηφίζωμεν διὰ νὰ ἐκλέγωνται οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Κράτους;

Μάλιστα, εἶνε καθῆκόν μας νὰ ψηφίζωμεν καὶ νὰ φροντίζωμεν νὰ ἐκλέγωνται ἄνθρωποι πού σέβονται τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἠθικὴν καὶ τὴν θρησκευτιαν.

—Ποῶν εἶναι τὸ καθῆκόν μας πρὸς τὰς ἄλλας χώρας.

Τὸ καθῆκόν μας πρὸς τὰς ἄλλας χώρας εἶνε νὰ σεβώμεθα τὰ δίκαιά των· νὰ προσευχώμεθα διὰ τὸ καλόν

των· καὶ νὰ ζητῶμεν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν εἰρήνην μεταξὺ ὅλων τῶν Ἑθνῶν.

—Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα, διὰ τὰ παιδιὰ ποὺ δὲν ἐγεννήθηκαν εἰς τὸν τόπον τῶν γονέων των.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα, διὰ τὰ παιδιὰ ποὺ δὲν ἐγεννήθηκαν εἰς τὸν τόπον τῶν γονέων των, ἀποδεικνύεται μὲ τὴν Ἑλληνικὴν μας γλῶσσαν, μὲ τὰ Ἑλληνικά ἔθιμα, μὲ τὰ Ἑλληνικά μας παιγνίδια, μὲ τοὺς Ἑλληνικοὺς μας χοροὺς καὶ μὲ ὅ,τι ἄλλο καλὸν ἔχει ἡ Πατρίς.

ΜΑΘΗΜΑ 53^{ον}

ΕΚΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

6η.—Ὅς φονεύσεις.

—Τὶ λέγει ἡ Ἑκτη Ἐντολή.

Ἡ Ἑκτη Ἐντολή λέγει νὰ μὴ δίδωμεν ποτὲ ἢ νὰ μὴ εὐχόμεθα ποτὲ τὸν θάνατον οὔτε εἰς τὸν πλησίον μας, οὔτε εἰς τὸν ἑαυτὸν μας.

—Πότε ὁ φόνος δὲν θεωρεῖται ἔγκλημα (crime).

Ὁ φόνος δὲν θεωρεῖται ἔγκλημα ὅταν δὲν ἐργάζεται τὸ λογικόν· ὅταν γίνῃ χωρὶς πρόθεσιν (no intention), ἀπὸ λάθος ἢ ἀπὸ ἀπροσεξίαν (εἰς τὸ κυνήγιον λόγου χάριν, ἢ εἰς τὸ νοσοκομεῖον ἀπὸ ἱατρὸν ἢ νοσοκόμον, ἢ εἰς πλοῖα ἢ σιδηροδρόμους) ὅποτε ὅμως καὶ πάλιν ἐκεῖνος ποὺ φονεύει εἶναι ἔνοχος διὰ τὴν ἀπροσεξίαν του· ὅταν φονεύεται κανεὶς ἀπὸ αὐτοθυσίαν, διὰ νὰ σώσῃ φίλους, (ὅπως ὁ ἱατρὸς εἰς μίαν κολλητικὴν ἀσθένειαν, κλπ.)

—Διατὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θανατώνωμεν τὸν ἑαυτὸν μας ἡμεῖς οἱ ἴδιοι (αὐτοκτονία).

Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ θανατώνωμεν τὸν ἑαυτὸν μας ὅσον δυστυχισμένοι καὶ ἂν εἴμεθα· διότι ὁ Θεὸς

ΜΟΝΟΣ εἶνε ὁ κύριος τῆς ζωῆς
μας.

—Τὸ παθαίνει ἐκεῖνος πὺ θανατώνεται μόνος
του.

Ἐκεῖνος πὺ θανατώνεται μόνος του, ἐκτὸς ἐὰν ᾗτο
φρενοβλαβής, εἶναι καταδικασμένος αἰώνια, διότι, συ-
νήθως, δὲν ἔχει καιρὸν νὰ μετανοήσῃ δι' ἐκεῖνο ποῦ ἔ-
καμε.

—Ἐπιτρέπεται τὰ παιδιὰ νὰ τυραννοῦν ἢ νὰ σκο-
τώνουν μικρὰ ζῶα;

Ὁχι, δὲν ἐπιτρέπεται.

—Ἡ μονομαχία (duel) ἐπιτρέπεται;

Ἡ μονομαχία δὲν ἐπιτρέπεται διότι μονομαχία ση-
μαίνει ἢ νὰ σκοτώσῃ κανεὶς τὸν ἄλλον ἢ νὰ σκοτωθῇ
ἀπὸ αὐτόν.

—Μὲ τὴν Ἑκτὴν Ἐντολὴν ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει
μόνον τὸν φόνον;

Μὲ τὴν Ἑκτὴν Ἐντολὴν ὁ Θεὸς ἀπαγορεύει ἀκόμη
καὶ ὅλα ὅσα ἤμποροῦν νὰ βλάψουν τὸν ἄλλον εἰς τὸ σῶ-
μα ἢ εἰς τὴν ψυχὴν του.

—Πῶς βλάπτουμεν τὸν ἄλλον εἰς τὸ σῶμά του.

Βλάπτουμεν τὸν ἄλλον εἰς τὸ σῶμά του ὅχι μόνον ὅταν
τὸν φονεύσωμεν, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὸν πληγώσωμεν ἢ τὸν
κτυπήσωμεν ἄδικα.

—Πῶς βλάπτουμεν τὸν ἄλλον εἰς τὴν ψυχὴν του.

Βλάπτουμεν τὸν ἄλλον εἰς τὴν ψυχὴν του ὅταν τὸν
κάμνωμεν μὲ λόγια, μὲ γράμματα ἢ μὲ τὸ παράδειγμά
μας νὰ ἁμαρτήσῃ. Αὐτὸ εἶνε πὺ ὀνομάζουσι σκάν-
δαλον.

ΜΑΘΗΜΑ 54^{ον}

—Διατὶ τὸ σκάνδαλον εἶνε ἁμαρτία.

Τὸ σκάνδαλον εἶνε ἁμαρτία διότι πειράζει τὴν ψυ-
χήν· καὶ ἐκεῖνος πὺ φέρει σκάνδαλον εἶνε ὑπεύθυνος
τοῦ κακοῦ πὺ κάμνει ὁ ἄλλος.

—Εἰς τὸ εἶνε ὑποχρεωμένος ἐκεῖνος ποὺ βλάπτει τὸν ἄλλον.

Ἐκεῖνος ποὺ βλάπτει τὸν ἄλλον εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ διορθώσῃ τὸ ἄδίκον ποὺ τοῦ ἔκαμεν εἴτε εἰς τὸ σῶμα εἴτε εἰς τὴν ψυχὴν του.

—Ἐπιτρέπεται νὰ τιμωρῶμεν μόνοι, μὲ τὰ χέρια μας, τοὺς ἄλλους ὅταν μᾶς ἀδικοῦν;

Ἦχι δὲν πρέπει νὰ χειροδικῶμεν, ἀλλὰ νὰ ξεχνῶμεν τὸ ἄδίκον ἢ νὰ ζητῶμεν τὴν προστασίαν τοῦ Νόμου.

ΕΒΔΟΜΗ ΕΝΤΟΛΗ

7η.—Ὁὐ μοιχεύσεις.

—Τὶ ἀπαγορεύει ἡ Ἑβδόμη Ἐντολή.

Ἡ Ἑβδόμη Ἐντολή ἀπαγορεύει εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἐνῶ εἶνε ὑπανόρευμένος, νὰ ἀφήνῃ τὴν γυναῖκά του καὶ νὰ πηγαίνῃ μὲ ἄλλας. Διότι βάσις τῆς οἰκογενειακῆς εὐτυχίας καὶ τὸ κυριώτερον πρᾶγμα διὰ κάθε ἄνθρωπον εἶνε ἡ τιμὴ του.

—Πῶς ἡμποροῦμεν νὰ μένωμεν πάντοτε ἄγνοοι εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν.

Ἡμποροῦμεν νὰ μένωμεν πάντοτε ἄγνοοι εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν ὅταν ἀποφεύγωμεν τὰ κακὰ βιβλία, τοὺς κακοὺς κινηματογράφους, τὰ ἐλεύθερα θεάτρα, τοὺς ἀσχήμους χοροὺς καὶ τὰ ἀπρόσεκτα φορέματα· καὶ ὅταν δὲν εἴμεθα ἄργοι, διότι ἡ ἀργία εἶνε μητέρα κάθε κακίας.

—Πῶς ἀκόμη ἡμποροῦμεν νὰ μένωμεν ἄγνοοι εἰς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν.

Ἡμποροῦμεν νὰ μένωμεν ἄγνοοι εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, ἐὰν προσέχωμεν ποίους ἔχομεν φίλους, ἐὰν πηγαίνωμεν μόνον εἰς καλὰ μέρη, ἐὰν γυμναζώμεθα τακτικά, ἐὰν ἔχωμεν αὐστηράν δίαιταν καὶ ἐὰν ἐξομολογούμεθα τακτικά.

ΜΑΘΗΜΑ 55^{ον}

ΟΓΔΟΗ ΕΝΤΟΛΗ

8η.—Οὐ κλέψεις.

—Τὴ ἀπαγορεύει ἡ Ὀγδόη Ἐντολή.

Ἡ Ὀγδόη ἐντολή ἀπαγορεύει νὰ πέρνωμεν ἢ νὰ κρατῶμεν ἄδικοι τὴν περιουσίαν τοῦ ἄλλου, ἢ νὰ κάμνωμεν ζημίαν εἰς ἐκεῖνο πού ἀνήκει εἰς ἄλλον ἢ εἰς τὸ Δημόσιον (Public).

—Τὴ εἶνε περιουσία τοῦ ἄλλου.

Περιουσία τοῦ ἄλλου εἶνε τὸ κάθε τι πού ἀπέκτησεν εἴτε μὲ ἰδικήν του ἐργασίαν, εἴτε ὡς δῶρον, εἴτε ἀπὸ κληρονομίαν, καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ τὸ κρατῇ ἢ νὰ τὸ δίδῃ ὅπως αὐτὸς θέλει.

—Ποῖοι πέρνοῦν ἄδικοι τὰ πράγματα τοῦ ἄλλου.

Πέρνοῦν ἄδικοι τὰ πράγματα τοῦ ἄλλου:— οἱ κλέπται· οἱ καταχρασταί· οἱ κερδοσκόποι· οἱ νοθευταὶ καὶ ἐκεῖνοι πού ζυγίζουσιν λειψά· οἱ ἄπιστοι ὑπάλληλοι καὶ ἐκεῖνοι πού στεροῦν τὸν ἄλλον ἀπὸ ἐκεῖνο πού τοῦ ἀνήκει· ἐκεῖνοι πού δέχονται δωροδοκίαν (bribe)· οἱ πλαστογράφοι· ἐκεῖνοι πού πτωχεύουσιν δόλια (faked bankruptcy)· οἱ τοκογλύφοι καὶ οἱ ἄδικοι δικασταὶ καὶ δικηγόροι.

—Ποῖοι κρατοῦν ἄδικοι τὰ πράγματα τῶν ἄλλων.

Κρατοῦν ἄδικοι τὰ πράγματα τῶν ἄλλων ἐκεῖνοι πού δὲν ἐπιστρέφουσιν τὰ πράγματα πού ἔκλεψαν ἢ πού εὐρῆκαν· ἐκεῖνοι πού δὲν πληρώνουσιν τὰ χρέη των ἢ τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων των· καὶ ἐκεῖνοι πού καταστρέφουσιν τὰ πράγματα τῶν ἄλλων.

—Τὴ ζητοῦν οἱ Σοσιαλισταὶ καὶ οἱ Κομμουνισταὶ καὶ ἂν ἤμπορῇ νὰ γίνῃ.

Οἱ Σοσιαλισταὶ ζητοῦν νὰ πάρῃ τὸ Κράτος ὅλην τὴν

ιδιωτικὴν περιουσίαν (individual property) καὶ νὰ φροντίξῃ αὐτὸ διὰ τὰς ἀνάγκας ὅλων. Καὶ διὰ νὰ ἐπιτύχουν αὐτὸ μεταχειρίζονται σχετικῶς ἡσυχα μέσα. Ἀλλὰ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον, διότι τὸ Κράτος δὲν ἡμπορεῖ νὰ φροντίσῃ δι' ὅλα μοναχό του. Οἱ Κομμουνισταὶ ζητοῦν νὰ καταργήσουν καὶ ἐπίγεια καὶ ἐπουράνια ἰδρύματα μὲ κάθε σφοδρὸν μέσον.

—Εἰς τὴν εἶναι ὑποχρεωμένοι ἐκεῖνοι ποῦ ἔβλαψαν τοὺς ἄλλους εἰς τὰ πράγματά των.

Ἐκεῖνοι ποῦ ἔβλαψαν τοὺς ἄλλους εἰς τὰ πράγματά των εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπιστρέψουν ἐκεῖνο ποῦ ἐπῆρ-
αν ἢ ἐκράτησαν ἄδικα καὶ νὰ διορθώσουν τὴν ζημίαν ποῦ ἔκαμον.

—Τὶ πρέπει νὰ κάμουν ὅταν δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐπιστρέψουν τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ διορθώσουν τὴν ζημίαν ἐξ ὁλοκλήρου.

Ὅταν δὲν ἡμποροῦν νὰ ἐπιστρέψουν τὸ πρᾶγμα ἢ νὰ διορθώσουν τὴν ζημίαν ὁλόκληρον, πρέπει νὰ κάμουν ὅ,τι καὶ ὅσον ἡμποροῦν καὶ νὰ εἶναι πρόθυμοι νὰ τὸ ἐπιστρέψουν μὲ μίαν ἡμπορέσουν.

ΜΑΘΗΜΑ 56ον

ENATH ENTOΛH

**9η.—Ὁὐ ψευδομαρτυρήσεις κατὰ τοῦ πλησί-
ον σου μαρτυρίαν ψευδῆ.**

—Τὶ ἀπαγορεύει ἡ Ἐνάτη Ἐντολή.

Ἡ Ἐνάτη Ἐντολή ἀπαγορεύει τὸ ψεῦδος, τὴν ψευδομαρτυρίαν, τὴν συκοφαντίαν, τὴν κακολογίαν, τὴν πρόχειρον κρίσιν, τὴν ἀκριτομυθίαν καὶ τὸν χλευασμόν.

—Ποτὲ δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ψεῦδος;

Ὅχι, ποτὲ.

—Τὶ εἶνε ψευδομαρτυρία.

Ψευδομαρτυρία εἶνε νὰ ψεύδεται κανεὶς ἔμπρὸς εἰς τὸ Δικαστήριον.

—Τὶ εἶνε **συκοφαντία**.

Συκοφαντία εἶνε νὰ κατηγορῇ κανεὶς τὸν ἄλλον διὰ κατὶ ποῦ δὲν ἔκαμε.

—Τὶ εἶνε **κακολογία**.

Κακολογία εἶνε νὰ λέγῃ κανεὶς, χωρὶς ἀνάγκης, τὰ σφάλματα ἢ τὰς ἐλλείψεις τῶν ἄλλων.

—Τὶ εἶνε **πρόχειρος κρίσις**.

Πρόχειρος κρίσις εἶνε νὰ κρίνῃ ἢ νὰ σκέπτεται κανεὶς κακὰ διὰ τοὺς ἄλλους, χωρὶς ἀποδείξεις.

—Τὶ εἶνε **ἀκριτομυθία**.

Ἀκριτομυθία (indiscretion) εἶνε τὸ νὰ ἀποκαλύπτωμεν ἐν μυστικόν τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ φυλάζωμεν.

—Τὶ εἶνε **χλευασμός**.

Χλευασμός (mockery) εἶνε νὰ κοροϊδεύωμεν τοὺς ἄλλους μὲ τρόπον κωμικόν, διὰ νὰ διασκεδάσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας καὶ νὰ περιφρονήσωμεν τοὺς ἄλλους.

—Τὶ πρέπει νὰ **διευθύνῃ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν σκέψιν μας**.

Πρέπει νὰ διευθύνῃ τὴν γλῶσσαν καὶ τὴν σκέψιν μας ὁ χρυσὸς Κανὼν ποῦ λέγει: «**Κάμνετε εἰς τοὺς ἄλλους ὅ, τι θέλετε αὐτοὶ νὰ κάμνουν εἰς σᾶς**».

ΜΑΘΗΜΑ 57^{ον}

ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

ΙΘη.—Οὐκ ἐπιθυμήσεις τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον σου, οὐδὲ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, οὔτε τὸν παῖδα αὐτοῦ, οὔτε τὴν παιδικήν αὐτοῦ, οὔτε παντὸς τοῦ κτήνους αὐτοῦ, οὐδὲ ὅσα τῷ πλησίον σου ἐστί.

—Τὶ ἀπαγορεύει ἡ Δεκάτη Ἐντολή.

Ἡ Δεκάτη Ἐντολή ἀπαγορεύει ἀκόμη καὶ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ ἤθελε κανεὶς τὸ πρᾶγμα τοῦ ἄλλου μὲ μέσα ἄδिका.

—Διατὶ καταδικάζεται ἀκόμη καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ θέλωμεν τὰ πράγματα τοῦ ἄλλου.

Διότι ἡ ἐπιθυμία εἶνε ἡ ρίζα τοῦ κακοῦ· ἀπὸ τὴν κακὴν ἐπιθυμίαν προέρχεται ἡ κακὴ πράξις.

—Πῶς ἡμποροῦμεν ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ἐπιθυμίαν.

Ἡμποροῦμεν ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ἐπιθυμίαν ὅταν ἀφοσιωνώμεθα εἰς τὸν Θεόν, ὅταν προσευχώμεθα συχνὰ καὶ ὅταν εἴμεθα ἀπλοῖ εἰς τὴν τροφὴν μας, εἰς τὴν κοιτίαν καὶ εἰς τὰ ἐνδύματα.

ΜΑΘΗΜΑ 58ον

ΜΑΚΑΡΙΣΜΟΙ

—Τὶ συμπληρώνει τὸν Δεκάλογον.

Τὸν Δεκάλογον συμπληρώνουν οἱ **Μ α κ α ρ ι σ μ ο ῖ**.

—Τὶ εἶναι **Μακαρισμοί**.

Μακαρισμοὶ εἶναι 9 ἀλήθειαι πού ὁ Χριστὸς ἐδίδαξεν ἐπάνω εἰς ἓν ὅρος, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τότε λέγεται **Ὁ ρ ο ς τ ῶ ν Μ α κ α ρ ι σ μ ῶ ν** καὶ εἶνε εἰς τὴν Παλαιστίνην, ὅχι μακρὰν τῆς Καπερναοῦμ.

—Διατὶ λέγονται **Μ α κ α ρ ι σ μ ο ῖ**.

Λέγονται Μακαρισμοί, διότι ἀρχίζουν μὲ τὴν γλυκειὰν καὶ παρηγορητικὴν λέξιν **Μ α κ ά ρ ι ο ι**

Μ α κ α ρ ι σ μ ὸ ς Π ρ ῶ τ ο ς:—Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.—Δηλαδή εἶναι μακάριοι (εὐλογημένοι, εὐτυχισμένοι) ὅσοι εἶναι ταπεινοὶ καὶ θεωροῦνται ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὡς μωροί, διότι πιστεύουν εἰς τὸν Χριστόν. Αὐτῶν εἶναι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Μ α κ α ρ ι σ μ ὸ ς Δ ε ύ τ ε ρ ο ς.—Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.—Δηλαδή μακάριοι ὅσοι ὑπακούουν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποφέρουν μὲ ὑπομονήν. Διότι αὐτοὶ θὰ παρηγορηθοῦν εἰς τὴν αἰωνίαν ζωήν.

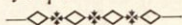
Μ α κ α ρ ι σ μ ὸ ς Τ ρ ί τ ο ς.—Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσι τὴν γῆν.—Δηλαδή μακάριοι οἱ ἄκακοι, διότι αὐτοὶ καὶ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν

θὰ ζήσουν τιμημένα καὶ εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν θὰ βραβευθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Τέταρτος.—Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.—Δηλαδή μακάριοι ὅσοι ποθοῦν τὴν δικαιοσύνην, διότι αὐτοί, εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, θὰ χορτάσουν ἀπὸ δικαιοσύνην.

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Πέμπτος.—Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. — Μακάριοι ὅσοι ἐλεοῦν τοὺς ἀνθρώπους, διότι καὶ αὐτοὶ θὰ ἐλεηθοῦν ἀπὸ τὸν Θεόν.

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Ἑκτος.—Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται.—Μακάριοι ὅσοι ἔχουν καθαρὰν καρδιάν· διότι θὰ ἰδοῦν τὸν Θεὸν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν.

ΜΑΘΗΜΑ 59ον

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Ἑβδόμος.—Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται.—Μακάριοι ὅσοι ζοῦν εἰρηνικὰ καὶ προσπαθοῦν νὰ συμβιβάζουν καὶ τοὺς ἄλλους. Αὐτοὶ θὰ ἀναγνωρισθοῦν ὡς παιδιὰ τοῦ Θεοῦ.

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Ὀγδοος.—Μακάριοι οἱ διωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.—Μακάριοι ὅσοι ὄχι μόνον ποθοῦν τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ καὶ ὑποφέρουν δι' αὐτὴν χωρὶς γογγυσμόν. Διότι αὐτῶν εἶνε ἡ βασιλεία τοῦ ἄλλου κόσμου.

Μ α κ α ρ ι σ μ ο ς Ἐνατος.—Μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι καὶ εἰπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ἡμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ. Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.—Μακάριοι ὅσοι ὑπομένουν διὰ τὸν Χριστὸν ὅλας τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς διωγμοὺς καὶ τὰς συκοφαντίας. Διότι αὐτοὶ θ' ἀνταμειφθοῦν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν καὶ πρέπει νὰ χαίρουν ἀπὸ τώρα.

— Ἐκτὸς ἀπὸ τοῦς Μακαρισμοῦς τὶ ἐδίδαξεν ὁ Χριστὸς ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ νοῦ μας.

Ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος ὁ Χριστός, διὰ τὴν ἡσυχίαν τοῦ νοῦ μας, ἐδίδαξε: «Μὴ στενοχωρῆσθε τὶ θὰ φάγετε καὶ τὶ θὰ πῖετε καὶ τὶ θὰ φορέσετε. Κοιτάξατε τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ· δὲν σπεύρουν, οὔτε θερίζουν, οὔτε μαζεύουν εἰς τὰς ἀποθήκας· καὶ ὁ Πατὴρ ὁ Οὐράνιος τὰ τρέφει. Παρατηρήσατε καὶ τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς μεγαλώνουν. Σεῖς δὲν εἴσθε πολὺ ἀνώτεροι αὐτῶν;»

— Πῶς ὁ Χριστὸς ἐτελείωσε τὴν ὁμιλίαν Του ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος.

Ὁ Χριστὸς ἐτελείωσε τὴν διδασκαλίαν Του ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος ὡς ἐξῆς: «Προσέχετε ἀπὸ τοῦς ψευδοδιδασκάλους· ἔρχονται ὡς πρόβατα, ἀλλὰ μέσα εἶναι λύκοι ἄρπαγες. Θὰ τὸ γνωρίσετε ἀπὸ τὰ ἔργα των.

— Μᾶς θάξει σήμερον ἡ Ἐκκλησία μας διατάξεις;

«Κοιτάξατε τὰ πτηνὰ» Μάλιστα, ἡ Ἐκκλησία θάξει σήμερον διατάξεις διὰ νὰ μᾶς βοηθήσῃ νὰ φυλάττωμεν τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ· τέτοιαι διατάξεις εἶναι: νὰ παρακολουθῶμεν τὰς λειτουργίας τὰς Κυριακάς, νὰ νηστεύωμεν ὀλίγον κ.τ.λ.

— Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φυλάττωμεν τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας;

Μάλιστα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ φυλάττωμεν τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας· διότι ὁ Χριστὸς εἶπεν ὅτι τὸ

νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν εἶνε ὥσάν νὰ μὴ ἀκούωμεν Αὐτὸν τὸν Ἰδιον.

— Ἡμπορεῖ ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀλλάξῃ τὰς διατάξεις της ὅταν θεωρῇ τοῦτο καλὸν διὰ τὰ τέκνα της;

Μάλιστα, ἡμπορεῖ νὰ τὰς ἀλλάξῃ ἢ νὰ τὰς τροποποιήσῃ.

ΜΑΘΗΜΑ 60^{ον} ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΙΑΣ

— Τὶ εἶνε ἀμαρτία (ἢ ἀμάρτημα).

Ἀμαρτία εἶνε νὰ μὴ ὑπακούωμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴ κάμνωμεν ἐκεῖνο ποῦ θέλει.

— Κατὰ πόσους τρόπους ἀμαρτάνομεν.

Ἀμαρτάνομεν κατὰ 5 τρόπους: μὲ τὸν νοῦν, μὲ τὴν ἐπιθυμίαν, μὲ τὸν λόγον, μὲ τὰ ἔργα καὶ ὅταν δὲν κάμνωμεν κατὶ ποῦ πρέπει νὰ κάμωμεν.

— Πόσα εἶδη ἀμαρτημάτων ὑπάρχουν.

Υπάρχουν 2 εἶδη ἀμαρτημάτων: τὸ θ α ν ά σ ι μ ο ν ἀμάρτημα καὶ τὸ σ υ γ γ ν ω σ τ ὸ ν ἀμάρτημα.

— Τὶ εἶνε θ α ν ά σ ι μ ο ν ἀμάρτημα.

Θ α ν ά σ ι μ ο ν ἀμάρτημα εἶνε ἀπειθεία εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ κατὰ τρόπον πολὺ σοβαρὸν (τὸ νὰ σκοτώσωμεν κάποιον, λόγου χάριν).

— Διατὶ τὸ ἀμάρτημα αὐτὸ λέγεται θανάσιμον.

Λέγεται θανάσιμον διότι κάμνει τὴν ψυχὴν νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν τῆς Χάριτος, ν' ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ νὰ πάθῃ ψυχικὸν θάνατον.

— Τὶ εἶνε συγγνωστὸν ἀμάρτημα.

Σ υ γ γ ν ω σ τ ὸ ν ἀμάρτημα εἶνε ἀπειθεία εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ κατὰ τρόπον ἐλαφρόν.

— Ποῖα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα τοῦ συγγνωστοῦ ἀμαρτήματος.

Ἀδυνατίζει τὴν χάριν, φέρει μικρὰν τιμωρίαν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν ἢ εἰς τὸν ἄλλον καὶ ἡμπορεῖ νὰ φέρῃ κάποτε καὶ εἰς θανάσιμον ἀμάρτημα.

ΜΑΘΗΜΑ 61^{ov}

ΑΙ ΗΘΙΚΑΙ ΑΡΕΤΑΙ ΚΑΙ ΑΙ ΚΑΚΙΑΙ

—Τὶ εἶνε Ἡ θ ι κ ῆ Ἀ ρ ε τ ῆ.

Ἡ θ ι κ ῆ Ἀ ρ ε τ ῆ εἶνε μία καλὴ διάθεσις ποῦ ἔχει σχέσιν μὲ τὴν καλὴν κατεύθυνσιν τῆς ζωῆς μας.

—Ποῖαι εἶναι αἱ κυριώτεραι ἡ θ ι κ αὶ ἄ ρ ε τ α ἰ.

Αἱ κυριώτεραι ἡ θ ι κ αὶ ἄ ρ ε τ α ἰ εἶνε: Ἡ φρόνησις (prudence), ἡ δικαιοσύνη, ἡ ἀπόφασις καὶ ἡ ἐγκράτεια. Λέγονται καὶ β α σ ι κ αὶ ἀρεταὶ διότι εἶναι ἡ βάσις ὅλων τῶν ἄλλων ἀρετῶν.

—Τὶ εἶνε κακία.

Κακία εἶνε διάθεσις πρὸς ἓν σφάλμα μὲ τὸ ὁποῖον ἀφήνομεν τὸν ἑαυτὸν μας νὰ κυριευθῇ.

—Πόσαι μεγάλαι κακίαι ὑπάρχουν.

Υπάρχουν 7 μεγάλαι κακίαι: ὁ ἐγωϊσμός, ἡ φιλαργυρία, ἡ ἀκολασία, ὁ φθόνος, ἡ λαιμαργία, ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀκνηρία.

—Τὶ εἶνε ἐ γ ω ῖ σ μ ό ς.

Ἐγωϊσμός εἶναι ὑπερβολικὴ ἐκτίμησις τοῦ ἑαυτοῦ μας, ἔνεκα τῆς ὁποίας θέλομεν πάντοτε νὰ εἴμεθα ὑπέρανω τῶν ἄλλων.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν ἐγωϊσμόν.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν ἐγωϊσμόν εἶνε ἡ τ α π ε ι ν ό τ η ς, ἡ ὁποία μᾶς θάζει εἰς τὴν ἀληθινὴν θέσιν μας καὶ ἡ ὁποία μᾶς κάμνει νὰ ἐννοῶμεν ὅτι κάθε καλὸν ποῦ ἔχομεν εἶνε τοῦ Θεοῦ.

—Τὶ εἶνε φ ι λ α ρ γ υ ρ ί α.

Φιλαργυρία εἶνε ν' ἀγαπῶμεν ὑπερβολικὰ τὸ χρῆμα καὶ τὰ ἄλλα ἀγαθὰ τῆς ζωῆς.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν φιλαργυρίαν.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν φιλαργυρίαν εἶνε ἡ γ ε ν ν α ι ο δ ω ρ ί α, δηλαδή ἡ θέλησις νὰ βοηθῶμεν ἐκείνους ποῦ ὑποφέρουν

—Διατί δὲν πρέπει νὰ καταγινώμεθα ἀπὸ τὸ πρῶτ
ἔως τὸ θράδν νὰ μαζεύωμεν χρήματα καὶ ἄλλα
πράγματα;

Διότι ἡ καρδιά μας προσκολλᾶται τότε μόνον εἰς αὐ-
τά· ξεχνῶμεν τὰ πνευ-
ματικά καὶ ἀποδίδομεν
ἀσφάλειαν ἐκεῖ ὅπου δὲν
ὑπάρχει.

—Πῶς πρέπει νὰ
μεταχειριζώμεθα τὰ
χρήματα ὅταν τὰ ἔχω-
μεν.

Πρέπει νὰ τὰ μετα-
χειριζώμεθα ὡς οἱ κο-
νόμοι Θεοῦ διὰ
τὰς ἀνάγκας τὰς ἰδικὰς
μας καὶ τὰς ἀνάγκας

Ἐνός ποῦ ἀγαποῦσε τὰ χρήματα τῶν ἄλλων.

—Εἶναι ἀνάγκη οἱ πλούσιοι νὰ μοιρασθοῦν τὴν
περιουσίαν των μὲ τοὺς πτωχοὺς;

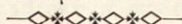
Ὁχι· οἱ πλούσιοι δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ μοιρασθοῦν τὴν
περιουσίαν των μὲ τοὺς πτωχοὺς, ἀλλὰ πρέπει νὰ τοὺς
βοηθοῦν εἰς τὰς ἀνάγκας των.

—Πότε θὰ ἔλθουν καλύτεραι ἡμέραι δι' ὅλους.

Θὰ ἔλθουν καλύτεραι ἡμέραι, ὅταν ὅλοι, πλούσιοι ἢ
πτωχοί, ἀφήσουν τὸν ἐγωϊσμόν καὶ βοηθηθοῦν ἀναμετα-
ξύ των.

—Τὲ πρέπει νὰ κάμνωμεν ὅταν βλέπωμεν ὅτι μᾶς
κυριεύουν τὰ χρήματα.

Πρέπει νὰ τὰ ἐξοδεύωμεν δι' ἓνα καλὸν σκοπόν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΠΑΙΔΙΟΥ

Μὲ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, τὸ Θεὸν εὐχαριστῶ,

Εἰς Αὐτὸν ζωὴν, υἱείαν καὶ τὰ πάντα χορεωστῶ.

Τῶν καλῶν εἶναι πηγὴ, χάριτας μᾶς χορηγεῖ.

ὦ Θεέ μου, φώτισέ με, ν' ἀγαπῶ τὰς ἀρετάς.

ὦ Θεέ, ὁδήγησέ με εἰς τὰς π ρ ὁ ξ ε ι ς τ ὰ ς κ α λ ὰ ς.

Δίδε μου, Θεέ, χαράν, καὶ καρδίαν καθαρὰν.

ΜΑΘΗΜΑ 62ον

—Τὸ εἶνε « Ἀ κ ο λ α σ ί α ».

Ἀ κ ο λ α σ ί α εἶνε ἡ κακία τῆς σαρκικῆς ἀκρατείας.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν ἀκολασίαν.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν ἀκολασίαν εἶνε ἡ σ ω φ ρ ο σ ύ ν η, μετὴν ὁποῖαν ἀποφεύγομεν ὅλας τὰς τέρψεις ἐκεῖνας πού δὲν εἶναι τίμιαι.

—Τὸ εἶνε « Φ θ ό ν ο ς ».

Φ θ ό ν ο ς εἶνε ἡ λύπη πού αἰσθανόμεθα ὅταν εὐτυχοῦν οἱ ἄλλοι.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν φθόνον.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν φθόνον εἶνε ἡ ἀ γ ά π η, ἡ ὁποία μᾶς κάμνει νὰ μοιράζωμεν τὰς λύπας καὶ τὰς γὰρας τῶν ἄλλων μετὰς τὰς ἰδικὰς μας.

—Τὸ εἶνε Θ υ μ ό ς.

Θ υ μ ό ς εἶνε ἀτακτον κίνημα τῆς ψυχῆς πού μᾶς κάμνει, χωρὶς ἠθικὸν λόγον, ν' ἀπομακρύνωμεν μετὰ σφοδρότητα τὰ πρόσωπα ἢ τὰ πράγματα πού δὲν μᾶς εὐχαριστοῦν.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν θυμόν.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὸν θυμόν εἶνε ἡ π ρ α ό τ η ς πού μᾶς κάμνει νὰ δεχώμεθα μετὰ ὑπομονὴν ἐκεῖνο πού μᾶς ἐναντιόνηται.

Τὸ εἶνε Ὁ κ ν η ρ ί α.

Ὁ κ ν η ρ ί α εἶνε νὰ ἀγαπῶμεν παρὰ πολὺ τὴν ἀνάπαυσιν καὶ νὰ ἀφήνωμεν κάθε κουραστικὸν καθήκον.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν ὀκνηρίαν.

Ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς τὴν ὀκνηρίαν εἶνε τὸ θάρρος μετὰ τὸ ὁποῖον κάμνομεν τὰ καθήκοντά μας καὶ τὰ καλὰ ἔργα, χωρὶς νὰ φοβούμεθα τοὺς κόπους.

—Τὸ εἶνε λ α ι μ α ρ γ ί α.

Λ α ι μ α ρ γ ί α εἶνε ἡ ἄτακτη ἀγάπη τοῦ νὰ πίνωμεν καὶ νὰ τρώγωμεν ὑπερβολικά.

—Ποία εἶνε ἡ ἀσχημότερη λαίμαργία.

Ἡ ἀσχημότερη λαίμαργία εἶνε ἡ μ έ θ η ἡ ἀ λ-
κ ο ο λ ι σ μ ο ς πού μᾶς κάμνει νά χάνωμεν τὸ λογι-
κόν μας καὶ φέρει εἰς τὸ ἄτομον, τὴν οἰκογένειαν καὶ
τὴν κοινωνίαν τὰ χειρότερα ἀ-
ποτελέσματα.

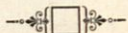

—Τὶ ἀκριβῶς κάμνει ὁ
ἀλκοολισμός.

Ὁ ἀλκοολισμὸς μαραίνει τὴν
ἐξυπνάδα· παραλύει τὴν θέλη-
σιν· μικραίνει τὴν ἀντοχὴν κα-
τὰ τῶν πειρασμῶν· φέρει κάθε
ἀσθένειαν.

—Ποία εἶνε ἡ ἀρετὴ ἡ ἀν-
τίθετη πρὸς τὴν λαίμαργίαν.

Ὁ μεθυσμένος
ἡ ἀρετὴ ἡ ἀντίθετη πρὸς
τὴν λαίμαργίαν εἶνε ἡ «ἐ γ-
χ ρ ά τ ε ι α», ἡ ὁποία δίδει εἰς τὸ σῶμα μόνον ἐκεῖνο
πού τοῦ εἶναι ὠφέλιμον.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΑΙ ΒΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

Τι εἶνε Δεκάλογος.—Τι εἶνε Πίστις.—Πῶς ἠμποροῦμεν νά με-
γαλώσωμεν τὴν Πίστιν μας.—Τι εἶνε Ἐλπίς.—Τι εἶνε Ἀγάπη.—Τι
σημαίνουν αἱ λέξεις «Ὁ πλησίον».—Τι εἶπεν ὁ Χριστὸς διὰ τὴν ἀγά-
πην μας πρὸς τοὺς ἄλλους.—Τι εἶνε Ἱεροσολία.—Τι εἶνε Δεισιδαι-
μονία.—Τι εἶνε Ἀδιαφορία.—Τι εἶνε Ἀσέβεια.—Τι εἶπεν ὁ Χριστὸς
διὰ τὸν δοκον.—Τι συνιστᾷ ἡ Ἐκκλησία μας διὰ τὴν Κυριακὴν.—
Τι πρέπει νά ἀποφεύγωμεν εἰς τὰς διασκεδάσεις.—Ἐλπίτη τὴν πέμ-
πτην ἐντολήν.—Διατί πρέπει νά ἀγαπῶμεν τοὺς γονεῖς μας.—Ἐκτὸς
ἀπὸ τοὺς γονεῖς μας ποίους ἄλλους πρέπει νά τιμῶμεν.—Τι παθαίνει
ἐκεῖνος πού θανατόνεται μόνος του.—Ποιοὶ πέρνουν ἄδικα τὰ πράγ-
ματα τῶν ἄλλων.—Τι εἶναι συκοφαντία.—Τι πρέπει νά διευθύνῃ τὴν
γλῶσσάν μας καὶ τὰς σκέψεις μας.—Τι εἶναι Μακαρισμοί.—Διατί εἰ-
μεθα ὑποχρεωμένοι νά φυλάττωμεν τὰς διατάξεις τῆς Ἐκκλησίας
μας.—Τι εἶναι ἁμαρτία.—Τι εἶναι θανάσιμον ἁμάρτημα.—Ποία εἶ-
ναι τὰ θανάσιμα ἁμαρτήματα.—Τι εἶναι ἐγωϊσμός.—Ποία εἶναι ἡ
ἀσχημότερη λαίμαργία.—Δεῖξατέ με εἰς ποῖον μέρος τοῦ βιβλίου μας
γράφει περὶ δεισιδαιμονίας.—Ἐλπίτέ μου εἰς ποῖον μέρος γράφει
περὶ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΕΞΑΓΙΑΣΤΙΚΑ ΜΕΣΑ ΜΑΘΗΜΑ 63ον

— Ἡμποροῦμε, μὲ τὴν ἰδικήν μας μόνον δύναμιν, νὰ φυλάξωμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ;

— Ὅχι δὲν ἡμποροῦμε μὲ τὴν ἰδικήν μας μόνον δύναμιν νὰ φυλάξωμεν τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ. Ἐχομεν ἀνάγκην καὶ ἀπὸ τὴν χάριν ἢ εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

— Τὲ εἶνε **χάρις ἢ εὐλογία** τοῦ Θεοῦ.

Χάρις ἢ εὐλογία τοῦ Θεοῦ εἶνε πνευματικὸν δῶρον ποὺ μᾶς δίδει ὁ Θεὸς ἀπὸ μεγάλην καλωσύνην Του καὶ διότι ἐμεσίτευσεν δι' αὐτὸ ὁ Χριστός.

— **Πεὺ ἀπλᾶ ἀκόμη τὲ λέγεται Θεεία Χάρις.**

Θεεία Χάρις, πεὺ ἀπλᾶ, λέγεται ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ποὺ σώζει καὶ ἐξαγιάζει τοὺς Χριστιανούς.

— Ὁ Θεὸς δίδει τὴν χάριν αὐτὴν εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους;

Μάλιστα, ὁ Θεὸς δίδει εἰς ὅλους τὴν εὐλογίαν ποὺ χρειάζονται διὰ νὰ σωθοῦν. Καὶ ἐκεῖνοι ποὺ χάνονται, χάνονται ἐξ αἰτίας των.

— **Συνήθως μὲ ποῖον τρόπον ὁ Θεὸς δίδει τὴν εὐλογίαν.**

Ὁ Θεὸς δίδει, συνήθως, τὴν εὐλογίαν μὲ τὴν προσευχὴν καὶ μὲ τὰ Ἱερὰ Μυστήρια.

ΜΑΘΗΜΑ 64ον ΠΡΟΣΕΥΧΗ

— Τὲ εἶνε **προσευχή.**

Προσευχή εἶνε συνομιλία τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεόν.

—**Πόσα εἶδη προσευχῆς ὑπάρχουν.**

Ὑπάρχουν 2 εἶδη προσευχῆς· προσευχή πού γίνεται μυστικά καὶ προσευχή πού γίνεται μὲ λέξεις.

—**Διατὶ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσευχώμεθα.**

Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ προσευχώμεθα διότι εἶναι ἀνάγκη τῆς ψυχῆς μας νὰ ὁμιλῇ μὲ τὸν Πλάστην της καὶ νὰ πέρνη τὴν εὐλογίαν Του· νὰ Τὸν δοξάζῃ, ἢ νὰ ζητῇ κάτι, ἢ νὰ Τὸν εὐχαριστῇ διὰ κάτι.

—**Πότε πρέπει νὰ προσευχώμεθα.**

Πρέπει νὰ προσευχώμεθα σὺ γ ν ἂ καὶ μάλιστα τὸ πρῶτὸ καὶ τὸ βράδυ, κάθε ἡμέρας, τὴν Κυριακὴν εἰς τὴν λειτουργίαν καὶ εἰς τὰς στενοχωρίας μας ἢ εἰς τὰς εὐτυχίας μας. Δι' αὐτὸ ἡ Ἀγία Γραφή λέγει: «Πάντοτε νὰ προσεύχεσθε».

Ὁ Χριστὸς πού προσεύχεται εἰς τὸν κῆπον τῆ Γεθσημανῆς

—**Πῶς πρέπει νὰ προσευχώμεθα.**

Πρέπει νὰ προσευχώμεθα μὲ καθαρὰν καρδίαν, μὲ προσοχήν, μὲ ἐμπιστοσύνην, μὲ θερμότητα καὶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, διότι Αὐτὸς εἶπεν: «Ἐὰν ζητῇτε κάτι ἀπὸ τὸν Πατέρα μου, εἰς τὸ ὄνομά μου θὰ τὸ πάρετε».

—**Τὶ πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς μας.**

Πρέπει νὰ ζητῶμεν ἐκεῖνο πού μᾶς χρειάζεται διὰ νὰ ζῶμεν χριστιανικὰ καὶ νὰ γίνωμεν ἄξιοι τοῦ Θεοῦ μας.

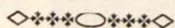
—**Ἡμποροῦμεν νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν ὑγείαν καὶ τὰ ἄλλα καλὰ τοῦ κόσμου;**

Μάλιστα, ἡμποροῦμεν νὰ ζητῶμεν ἀπὸ τὸν Θεὸν τὴν

ὕγειαν καὶ τὰ ἄλλα καλὰ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἐὰν τὸ κάμνωμεν μὲ ὑπομονὴν καὶ ἐμπιστοσύνην εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

— Ἀπαντᾷ ὁ Θεὸς πάντοτε καὶ ἀμέσως εἰς τὰς προσευχάς μας;

Μάλιστα, ὁ Θεὸς ἀπαντᾷ π ἄ ν τ ο τ ε εἰς τὰς προσευχάς μας, ἐ ἄ ν γίνωνται ὅπως πρέπει. Ἀλλὰ μᾶς δίδει μ ὁ ν ο ν ἐκεῖνο πού ξεύρει ὅτι εἶνε ὠφέλιμον καὶ τ ὅ τ ε πού γνωρίζει ὅτι εἶνε ὁ κατάλληλος καιρός.

ΜΑΘΗΜΑ 65^{ον}

— Πῶς ὁ Χριστὸς μᾶς ἐνεθάρρυνε νὰ προσευχώμεθα;

Ὁ Χριστὸς μᾶς ἐνεθάρρυνε νὰ προσευχώμεθα μὲ τὴν ὑπόσχεσιν: «Ἐὰν μέινετε εἰς Ἐμὲ καὶ ἐὰν τὰ λόγια Μου μέινουν εἰς σᾶς, ζητήσατε ὅ,τι θέλετε καὶ θὰ σᾶς γίνῃ».

— Ὅταν κάποτε οἱ Μαθηταὶ εἶδον τὸν Χριστὸν νὰ προσεύχεται τὶ τοῦ εἶπον;

Ὅταν οἱ μαθηταὶ εἶδον τὸν Χριστὸν νὰ προσεύχεται τοῦ εἶπον: «Κύριε, δεῖξέ μας πῶς νὰ προσευχώμεθα». Καὶ ὁ Χριστὸς τοὺς ἐδίδαξε τὴν ἐξῆς ὠραίαν προσευχήν, πού λέγεται Κ υ ρ ι α κ ῆ Π ρ ο σ ε υ χ ῆ.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά Σου.

ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου.

γενηθήτω τὸ θέλημά Σου.

ὥς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον

δοῦς ἡμῖν σήμερον.

καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν,

ὥς καὶ ἡμεῖς ἀφέμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.

Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν,

ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

—Διατί λέγεται **Κυριακή Προσευχή**.

Διότι τὴν ἐδίδαξεν ὁ ἴδιος ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός.

—Διατί λέγομεν «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς».

Λέγομεν «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» διότι εἴμεθα παιδιὰ τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὅποιος βασιλεύει εἰς τοὺς οὐρανούς. Αἱ λέξεις «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς» εἶνε ἡ προσφώνησις ἢ ὁ πρόλογος τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς.

ΜΑΘΗΜΑ 66ον

—Πόσα αἰτήματα περιέχει ἡ Κυριακὴ Προσευχή.

Ἡ Κυριακὴ Προσευχή περιέχει 6 αἰτήματα. Τὰ τρία πρῶτα ἀναφέρονται εἰς τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὰ ἄλλα τρία εἰς τὸ καλὸν τοῦ ἀνθρώπου.

—Ποῖα εἶναι τὰ αἰτήματα αὐτὰ καὶ τὲ ζητοῦμεν.

1ον) Ἀγιασθήτω τὸ Ὄνομά Σου—δηλαδὴ ὁδήγει μας εἰς τὸ καλόν, διὰ νὰ ἀγιάζεται καὶ νὰ δοξάζεται, ἔτσι, τὸ Ὄνομά Σου. — 2ον) Ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου—δηλαδὴ ἄς ἐξαπλωθῇ μεταξύ μας καὶ εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἡ ἀληθινὴ χριστιανικὴ θρησκεία Σου, ὥστε νὰ ζοῦμε μὲ ἀγάπην καὶ εἰρήνην. — 3ον) Γενηθήτω τὸ θέλημα Σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς—δηλαδὴ ἄς γίνῃ τὸ θέλημά Σου εἰς τὴν γῆν ἀπὸ ἡμᾶς, ὅπως γίνεται καὶ εἰς τὸν οὐρανὸν ἀπὸ τοὺς Ἀγγέλους. — 4ον) Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δός ἡμῖν σήμερον—δ.λ.δ. δός μας τὴν καθημερινὴν τροφήν.— 5ον) Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν.—δ.λ.δ. συγχώρησε τὰ σφάλματά μας, ὅπως καὶ ἡμεῖς συγχωροῦμεν ἐκείνους πού σφάλλουν εἰς ἡμᾶς· (ὥστε δὲν ἡμποροῦμεν νὰ προσευχηθῶμεν ἂν πρῶτα δὲν συγχωρήσωμεν

τούς ἄλλους).—βον) Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.—δ.λ.δ. μὴ μᾶς ἀφήσῃς εἰς τὸν πειρασμόν, ἀλλὰ σῶσέ μας ἀπὸ τοῦ πονηρόν (τὴν ἁμαρτίαν δ.λ.δ.)

—**Ποῦς εἶνε ὁ ἐπίλογος τῆς Κυριακῆς Προσευχῆς καὶ τὴ σημαίνει.**

Ὁ ἐπίλογος εἶνε: « Ὅτι Σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.—Σημαίνει: Σὺ εἶσαι ὁ δυνατὸς καὶ δοξασμένος βασιλεὺς εἰς τοὺς αἰῶνας καὶ ἡμπορεῖς νὰ μᾶς χαρίσῃς ἐκεῖνο ποὺ γυρεύομεν μὲ τὴν Κυριακὴν Προσευχὴν, διότι εἰς Σὲ στηρίζομεν τὰς ἐλπίδας μας καὶ ὅλα ἀπὸ Σὲ ἐξαρτῶνται.

—♦♦♦♦♦—
ΜΑΘΗΜΑ 67^{ον}
ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ

—**Τὶ εἶνε Μυστήριον καὶ πῶς ἀλληλῶς λέγεται.**

Μυστήριον εἶναι τὰ λόγια καὶ τὰ μέσα μὲ τὰ ὁποῖα ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἀπόστολοι μετέδιδον τὴν Θεῖαν Χάριν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Μὲ τὰ ἴδια λόγια σήμερον καὶ ἡ Ἐκκλησία μεταδίδει τὴν Θεῖαν Χάριν. Τὸ Μυστήριον λέγεται ἀλληλῶς καὶ Ἰεροτελεστία ἢ Ἱερά Τελετή.

—**Πόσα καὶ ποῖα εἶνε τὰ Μυστήρια.**

Τὰ Μυστήρια εἶναι ἑπτὰ: τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Εὐχαριστία, ἡ Μετάνοια, τὸ Εὐχέλαιον, ἡ Ἱερωσύνη καὶ ὁ Γάμος.

—**Τὶ καλὸν φέρουν τὰ Μυστήρια.**

Τὰ Μυστήρια δίδουν τὴν ἁγιαστικὴν χάριν εἰς ἐκείνους ποὺ δὲν τὴν εἶχον, ἢ τὴν μεγαλύνουν εἰς ἐκείνους ποὺ τὴν ἔχουν· καὶ προσθέτουν τὸ καθὲν ἀπὸ αὐτὰ μίαν ἰδιαιτέραν χάριν ποὺ λέγεται Μυστηριακὴ χάρις.

—Τὸ κακὸν κάμνουν ἐκεῖνοι ποὺ πέρνουν τὰ Μυστήρια χωρὶς καλὴν διάθεσιν.

Ἐκεῖνοι ποὺ πέρνουν τὰ Μυστήρια χωρὶς καλὴν διάθεσιν, καταπατοῦν τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ.

—Ἐπάρχουν Μυστήρια τὰ ὅποια δὲν πρέπει νὰ πάρῃ κανεὶς παρὰ μόνον μίαν φοράν;

Μάλιστα, ὑπάρχουν 3 Μυστήρια, τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα καὶ ἡ Ἱερωσύνη, ποὺ δὲν ἐπαναλαμβάνονται εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον.

—Διατὶ δὲν ἐπαναλαμβάνονται τὰ Μυστήρια αὐτά.

Δὲν ἐπαναλαμβάνονται τὰ Μυστήρια αὐτά, διότι ἀφήνουν εἰς τὴν ψυχὴν σημεῖον ἄσβεστον, ποὺ λέγεται **χ α ρ α κ τ ῆ ρ**.

—Διὰ νὰ γίνουν τὰ Μυστήρια τι πρέπει νὰ ὑπάρχουν.

Διὰ νὰ γίνουν τὰ Μυστήρια πρέπει νὰ ὑπάρχουν:
1ον) Πίστις ἐκείνου ποὺ πέρνει τὸ Μυστήριον,
2ον) Ὁ Ἱερεὺς ποὺ μεσάζει πρέπει νὰ εἶνε κανονικὰ χειροτονημένος καὶ κανονικὰ διωρισμένος, 3ον) Πρέπει νὰ ὑπάρχουν ὠρισμένα πράγματα, δηλαδὴ νερὸ διὰ τὸ Βάπτισμα, λάδι διὰ τὸ Χρίσμα, ψωμὶ καὶ κρασί διὰ τὴν Θεῖαν Εὐχαριστίαν, κλπ. 4ον) πρέπει νὰ λέγονται ὠρισμέναι προσευχαί.

—Ποῖα Μυστήρια εἶναι ὑποχρεωτικά.

Εἶναι ὑποχρεωτικά τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Μετάνοια καὶ ἡ Θεία Εὐχαριστία. Τὰ ἄλλα 3 τὰ πέρνει ὅποιος ἔχει ἀνάγκην των.

—Ποῦ πρέπει νὰ γίνωνται τὰ Μυστήρια.

Τὸ Βάπτισμα, τὸ Χρίσμα, ἡ Θεία Εὐχαριστία καὶ ὁ Γάμος πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὸν Ναόν. Μόνον τὰ Μυστήρια τῆς Μετανοίας καὶ τοῦ Εὐχελαίου ἡμπορεῖ νὰ γίνωνται καὶ ἄλλου.

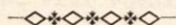
—Πῶς πρέπει νὰ στεκώμεθα εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια.

Εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια πρέπει νὰ στεκώμεθα μὲ πο-

λὺν σεβασμόν, νὰ μὴ κινούμεθα ἀπὸ τὴν θέσιν μας καὶ νὰ μὴ ὀμιλῶμεν **καθόλου**.

—**Ποῖοι ἐκτελοῦν τὰ Μυστήρια.**

Οἱ Κληρικοὶ ποὺ εἶναι κανονικὰ χειροτονημένοι καὶ κανονικὰ διωρισμένοι.

ΜΑΘΗΜΑ 68ον

ΤΟ ΒΑΠΤΙΣΜΑ

—**Τὶ σημαίνει ἡ λέξις Βάπτισμα.**

Ἡ λέξις Βάπτισμα σημαίνει βύθισιν, κατάδυσιν, βούτηγμα.

—**Τὶ εἶνε Ἰερὸν Βάπτισμα.**

Ἰερὸν Βάπτισμα εἶνε Μυστήριον ποὺ σβύνει τὴν προπατορικὴν ἁμαρτίαν, μᾶς δίδει τὴν πνευματικὴν ζωὴν καὶ μᾶς κάμνει Χριστιανούς, τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

—**Ποῦς συνέστησε τὸ Βάπτισμα**

Τὸ Βάπτισμα τὸ συνέστησεν ὁ Χριστός, ὁ Ὅποιος καὶ ἐβαπτίσθηκεν εἰς τὸν Ἰορδάνην καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του: «Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

—**Πῶς γίνεται τὸ Βάπτισμα.**

Ὁ Ἰερεὺς βουτᾷ ἐκεῖνον ποὺ βαπτίζει τρεῖς φορές εἰς ἁγιασμένον νερόν καὶ λέγει: βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς (Ἀμήν) καὶ τοῦ Υἱοῦ (Ἀμήν) καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος (Ἀμήν). Τὸ βούτηγμα τρεῖς φορές σημαίνει τὴν τριήμερον ταφὴν τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν Ἀνάστασιν.

—**Τὸ Βάπτισμα σβύνει καὶ ἄλλας ἁμαρτίας, ἐκτὸς τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας;**

Τὸ Βάπτισμα σβύνει ἀκόμη καὶ ὅλας τὰς ἁμαρτίας ποὺ ἔκαμε κανεῖς προτοῦ βαπτισθῆ. Εἶνε ὡσὰν μία νέα γέννησις· κάμνει τὴν ψυχὴν νὰ ἀναγεννηθῇ.

—**Πῶς τὸ Βάπτισμα μᾶς κάμνει τέκνα τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας.**

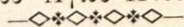
Τὸ Βάπτισμα μᾶς κάμνει τέκνα τοῦ Θεοῦ, διότι μᾶς δίδει τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνωμεν μέρος εἰς τὰ Μυστήρια καὶ εἰς τὰς Ἱερὰς Εὐχὰς τῆς.

—**Ποῖοι κάμνουν τὸ Βάπτισμα.**

Τὸ Βάπτισμα τὸ κάμνουν οἱ Ἱερεῖς, ἀλλ' εἰς ἀνάγκην καὶ ὅταν τὸ παιδί εἶνε ἐτοιμοθάνατον κάθε ἄνθρωπος ἡμπορεῖ καὶ πρέπει νὰ κάμῃ τὸ Βάπτισμα.

—**Ὅταν εἶνε ἄρρωστος ἐκεῖνος ποὺ βαπτίζεται καὶ δὲν πρέπει νὰ θουτηχθῇ εἰς τὸ νερό, τί γίνεται;**

Ραντίζεται μόνον μὲ νερό, ἢ ὅταν εἶνε μικρόν, τὸ σηκώνουν εἰς τὸν ἀέρα τρεῖς φορές. Λέγουν: «βαπτίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος».

ΜΑΘΗΜΑ 69ον

—**Πότε πρέπει νὰ βαπτίζωμεν τὰ παιδιὰ.**

Πρέπει νὰ βαπτίζωμεν τὰ παιδιὰ ἀμέσως μετὰ τὴν γέννησίν των χωρὶς νὰ ἀργοῦμε πολὺ καί, ἂν εἶνε δυνατόν, εἰς 40 ἡμέρας ἀπὸ τὴν γέννησιν. Κατάλληλος ὥρα εἶνε μετὰ τὴν Ἱ. Λειτουργίαν.

—**Εἰς τί ὑποχρεώνεται ἐκεῖνος ποὺ βαπτίζεται.**

Ἐκεῖνος ποὺ βαπτίζεται ὑποχρεώνεται νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Χριστόν, νὰ ἐφαρμόζῃ τὸν νόμον Του, ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἁμαρτίαν καὶ κάθε τι ποὺ φέρει εἰς αὐτήν.

—**Διατὶ θάξουν ἀνάδοχον εἰς τὸ Βάπτισμα.**

Βάξουν ἀνάδοχον διὰ νὰ ἀπαντᾷ αὐτὸς διὰ λογαριασμόν ἐκείνου ποὺ βαπτίζεται διὰ νὰ πέρνῃ τὴν εὐθύνην καὶ νὰ τοῦ θυμίζῃ, ἀργότερον, τὴν ὑποχρέωσιν ποὺ ἔχει νὰ εἶνε πιστὸς καὶ νὰ ζῇ πάντοτε σύμφωνα μὲ τὰς ἐντολάς καὶ τὰ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

—**Εἰπῆτε τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τ... ἀναδόχου σας.**

Τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπίθετον τ... ἀναδόχου μου εἶναι

—Ἡμπορεῖ μὴ Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος νὰ γίνῃ ἀνάδοχος;

Ὅχι, μὴ Χριστιανὸς Ὁρθόδοξος δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ ἀνάδοχος.

—Ἡμπορεῖ ἀνάδοχος νὰ διορίσῃ ἀντιπρόσωπόν του εἰς τὸ Βάπτισμα;

Ὅχι, ἀνάδοχος, ἀπὸ μακρυὰ, δὲν ἡμπορεῖ νὰ διορίσῃ εἰς τὸ Βάπτισμα ἀντιπρόσωπόν του.

—Διατί εἰς τὸ Βάπτισμα πρέπει νὰ παρευρίσκωνται καὶ οἱ γονεῖς;

Διότι αὐτοί, περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον, πρέπει νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὸ Βάπτισμα καὶ νὰ προσεύχωνται διὰ τὸν φωτισμὸν τοῦ τέκνου των.

—Ὅταν ἐκεῖνος ποὺ βαπτίζεται εἶναι μεγάλος, τὲ πρέπει νὰ γίνῃ.

Πρέπει νὰ κατηχηθῇ πρῶτον εἰς τὴν πίστιν τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὴν δέχεται.

—Πότε, κατ' ἀνάγκην, ξαναγίνεται τὸ Βάπτισμα.

Τὸ Βάπτισμα ξαναγίνεται 1ον) ὅταν ἔγινεν εἰς Ἐκκλησίαν ποὺ δὲν βαπτίζει εἰς τὸ ὄνομα τῆς Ἀγίας Τριάδος· 2ον) ὅταν δὲν εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἔγινε τὸ Βάπτισμα.

—Τὸ Βάπτισμα μὲ ποῖον ἄλλο Μυστήριον εἶνε ἀχώριστον.

Τὸ Βάπτισμα εἶνε ἀχώριστον μὲ ἓν Μυστήριον ποὺ λέγεται Μυστήριον τοῦ Ἁγίου Χρίσματος.

ΜΑΘΗΜΑ 70^{ον}

Τ Ο Χ Ρ Ι Σ Μ Α

—Τὲ εἶνε Χρῆσμα.

Χρῆσμα εἶνε Μυστήριον μὲ τὸ ὁποῖον πέρνομεν τὸ Ἅγιον Πνεῦμα μὲ ὅλα τὰ χαρίσματά Του διὰ νὰ γίνωμεν τέλειοι Χριστιανοί.

—**Ποῦα εἶνε τὰ χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος.**

Τὰ χαρίσματα τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εἶναι: σοφία, χαρά, πίστις, ἀγάπη, ἐλπίς, εἰρήνη, ὑπομονή, πραότης, ἐγκράτεια, ταπεινοφροσύνη.

—**Ποῶν εἶνε τὸ ἰδιαίτερον χάρισμα ποὺ μᾶς δίδει τὸ Χρῆσμα.**

Τὸ Χρῆσμα μᾶς κάμνει τελείους Χριστιανοὺς διότι μᾶς δυναμώνει εἰς τὴν πνευματικὴν ζωὴν ποὺ μᾶς ἐδόθηκε μὲ τὸ Βάπτισμα· μᾶς κάμνει, ἐπίσης, ἱκανοὺς νὰ ἐφαρμόζωμεν μὲ θάρρος τὴν θρησκείαν μας καὶ νὰ τὴν προστατεύωμεν ἀπὸ τὰς προσβολάς.

—**Χρειάζεται τὸ Χρῆσμα διὰ τὴν σωτηρίαν μας;**

Μάλιστα, τὸ Χρῆσμα χρειάζεται διὰ τὴν σωτηρίαν μας.

—**Πῶς ἐγένετο τὸ Χρῆσμα τὴν πρώτην ἐποχὴν.**

Τὸ Χρῆσμα ἐγένετο ἀπὸ τοὺς Ἀποστόλους μὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν των ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν ἐκείνου ποὺ ἐβάπτιζον.

—**Γίνεται τῶρα ἡ ἐπίθεσις τῶν χειρῶν;**

Ὁχι, ἀντὶ αὐτῆς γίνεται τὸ χρίσμον.

—**Πῶς γίνεται ἡ τελετὴ τοῦ Χρίσματος.**

Ὁ Ἐπίσκοπος ἢ ὁ Ἱερεὺς χρίει (ἀλείφει) μὲ Ἅγιον Μύρον σταυρωτὰ εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος ἐκεῖνον ποὺ βαπτίζει καὶ λέγει εἰς κάθε χρίσιν: «σφραγὶς δωρεᾶς Πνεύματος Ἀγίου. Ἀμήν».

—**Τὶ εἶνε Ἅγιον Μύρον.**

Ἅγιον Μύρον εἶνε ἔλαιον μὲ πολλὰ ἀρώματα. Γίνεται τὴν Μεγάλῃν Πέμπτην καὶ ἀγιάζεται εἰς τὸ Οἴκου-μενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ ὅλους τοὺς ἐκεῖ Ἀρχιερεῖς καὶ κατόπιν στέλλεται εἰς τὰς Ὁρθόδοξους Ἐκκλησίας.

—**Τὶ συμβολίζει τὸ ἔλαιον καὶ τὰ ἀρώματα.**

Τὸ ἔλαιον συμβολίζει τὴν γλυκύτητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος· τὰ ἀρώματα, μὲ τὴν ωραί-

αν μυρωδιάν των, συμβολίζουν τὸ καλὸν παράδειγμα ποῦ πρέπει νὰ διδῇ γύρω του ὁ Χριστιανὸς ποῦ βαπτίζεται.

—Διατὶ ὁ Ἱερεὺς κάμνει, μὲ τὸ "Ἅγιον Μύρον, ἓνα σταυρὸν εἰς διάφορα μέρη τοῦ σώματος ἐκείνου ποῦ μυρώνεται.

Διὰ νὰ διδάξῃ ὅτι ὁ Χριστιανὸς π ο τ ἔ δὲν πρέπει νὰ ἐντρέπεται τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅτι πρέπει νὰ εἶνε π ά ν τ ο τ ε ἕτοιμος διὰ τὸν σταυρωμένον Χριστὸν νὰ ὑποφέρῃ κάθε δυστυχίαν.

—Πῶς γίνονται δεκτοὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μας, ὅταν ἐπιστρέψουν, οἱ ἀποστάται, οἱ αἵρετικοὶ καὶ οἱ σχισματικοί.

Οἱ Ἀποστάται καὶ οἱ αἵρετικοὶ κρίνονται μὲ "Ἅγιον Μύρον. Οἱ σχισματικοὶ ὑπογράφουν ἐν χαρτὶ ποῦ λέγεται λ ί θ ε λ λ ο ς ὁ μ ο λ ο γ ί α ς.

ΜΑΘΗΜΑ 71ον

ΘΕΙΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΑ

—Τὶ εἶνε **Θεία Εὐχαριστία**.

Θεία Εὐχαριστία εἶνε Μυστήριον μὲ τὸ ὁποῖον ἔχομεν πραγματικὰ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Χριστοῦ μας ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ψωμοῦ καὶ τοῦ κρασιοῦ.

—Πότε ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν **Θείαν Εὐχαριστίαν**

Ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν τὴν Μεγάλην Πέμπτην (Μυστικὸς Δεῖπνος), τὴν παραμονὴν τοῦ θανάτου Του.

—Πῶς ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν **Θείαν Εὐχαριστίαν**.

Ὁ Χριστὸς ἐπῆρε πρῶτα τὸ ψωμὶ τὸ εὐλόγησε, τὸ ἔκοψε, τὸ ἔδωκεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του καὶ εἶπε: «Λ ά β ε τ ε , φ ά γ ε τ ε · α υ τ ὸ ε ἴ ν ε τ ὸ σ ῶ μ ά Μ ο υ ».

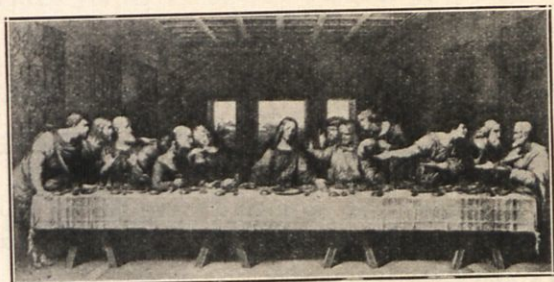
—Τὶ ἔκαμεν ἔπειτα ὁ Χριστὸς.

Ἐπῆρε τὸ ποτήριον ὅπου ὑπῆρχε κρασί ἀπὸ σταφύλι· τὸ εὐλόγησε καὶ εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους Του: «Π ί

επε ἀπὸ αὐτὸ Ο Λ Ο Ι· διότι αὐτὸ εἶνε τὸ αἷμά Μου. Κάμνετε αὐτὸ εἰς ἐνθύμισίν Μου».

—Τὶ ἔκαμεν ὁ Χριστὸς μὲ τὰ λόγια: «Αὐτὸ εἶνε τὸ σῶμά Μου»—«Αὐτὸ εἶνε τὸ Αἷμά Μου» *

Μὲ τὰ λόγια «αὐτὸ εἶνε τὸ σῶμά Μου»—αὐτὸ εἶνε τὸ αἷμά Μου», ὁ Χριστὸς ἔκαμε τὸ ψωμὶ σῶμά Του καὶ τὸ κρασί αἷμά Του.

Ο ΜΥΣΤΙΚΟΣ ΔΕΙΠΝΟΣ

—Διατὶ ὁ Χριστὸς ἐπρόσθεσε: «Κάμνετε αὐτὸ εἰς ἐνθύμισίν Μου».

Διὰ τὴν δώση εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ ἔπειτὰ εἰς τοὺς Ἱερεῖς μας τὴν δύναμιν νὰ κάμνουν τὸ Μυστήριον αὐτὸ εἰς τὸ ὅποιον τὸ ψωμὶ γίνεται σῶμά Του καὶ τὸ κρασί αἷμά Του κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν.

—Εἰς ποῖον μέρος τῆς Θ. Λειτουργίας γίνεται ἡ μεταβολὴ τοῦ ψωμοῦ καὶ τοῦ κρασιοῦ εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ μεταβολὴ τοῦ ψωμοῦ καὶ τοῦ κρασιοῦ εἰς σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ γίνεται ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος ἢ ὁ Ἱερεὺς λέγῃ τὴν εὐχὴν: «καὶ ποιήσον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ Σου»—«τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ (δηλαδὴ τὸ κρασί) τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ Σου».

* Σημ.—Βλέπετε ἡμετέραν Λειτουργικὴν, σελ. 64.

—**Πῶς καλύτερα λέγεται ἡ Μεταβολὴ αὐτῇ.**

Ἡ μεταβολὴ αὐτῇ λέγεται **Μ ε τ ο υ σ ί ω σ ι ς.**

—**Μετὰ τὴν εὐχὴν ἐκείνην μένει πλέον εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν ψωμὶ καὶ κρασί;**

Ὅχι· μετὰ τὴν εὐχὴν ἐκείνην δὲν μένει πλέον ἐπάνω εἰς τὴν Ἀγίαν Τράπεζαν ψωμὶ καὶ κρασί. Εἶνε πλέον αὐτὸ τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ Χριστὸς ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ψωμοῦ καὶ τοῦ κρασιοῦ.

ΛΛΛΛΛΛΛΛΛΛ

ΜΑΘΗΜΑ 72^{ον}

—**Διατὶ ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν Θ. Εὐχαριστίαν.**

Ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν Θ. Εὐχαριστίαν διὰ νὰ κατοικῇ πάντοτε μέσα μας, καὶ νὰ τρέφῃ τὰς ψυχὰς μας μετὰ τὴν Κοινωνίαν· διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν θυσίαν Του ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ· καὶ διὰ νὰ μᾶς δυναμόνη πρὸς τὸ καλόν.

—**Τὶ σημαίνει «κοινωνῶ».**

«Κ ο ι ν ω ν ῶ» σημαίνει ὅτι μετὰ τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας πέρνω τὸν Χριστὸν μέσα μου.

—**Τὶ κερδίζομεν ὅταν κοινωνῶμεν.**

Ὅταν κοινωνῶμεν συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι μας, μεγαλώνει ἡ πνευματικὴ μας ζωὴ, καὶ μικραίνει ἡ ἐπιθυμία μας πρὸς τὸ κακόν.

—**Εἶνε ἀνάγκη νὰ κοινωνῶμεν διὰ νὰ ζῶμεν χριστιανικά;**

Μάλιστα· διὰ νὰ ζῶμεν χριστιανικά, πρέπει νὰ κοινωνῶμεν· διότι ὁ Χριστὸς εἶπε: «ἐὰν δὲν φάγετε τὴν σάρκα Μου δὲν ἔχετε ζωὴν». (Ἰωάννης 6.53).

ΜΑΘΗΜΑ 73^{ον}

—**Πότε πρέπει νὰ κοινωνῶμεν.**

Πρέπει νὰ κοινωνῶμεν τὰ Χριστούγεννα, τὸ Πάσχα, τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, τὸ Δεκαπενταύγουστον, καὶ ὅταν αἰσθανώμεθα τὴν ἀνάγκην καὶ εἴμεθα ἑτοιμοί.

—Τὶ σημαίνει νὰ «εἵμεθα ἑτοιμοί».

Νὰ «εἵμεθα ἑτοιμοί» σημαίνει νὰ ἔχωμεν ἑτοιμα τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα.

—**Ποία εἶνε ἡ ἐτοιμασία τῆς ψυχῆς.**

Ἡ ἐτοιμασία τῆς ψυχῆς εἶνε νὰ μετανοῶμεν διὰ τὰ κακὰ πράγματα ποὺ ἐκάμομεν καὶ νὰ αποφασίσωμεν νὰ καλλιτερεύσωμεν τὴν ζωὴν μας.

—**Διατὶ εἶνε με γά λ η ἄ μ α ρ τ ί α νὰ κοινοῶμεν χωρὶς νὰ εἵμεθα ἑτοιμοί με μετάνοιαν.**

Εἶνε με γά λ η ἄ μ α ρ τ ί α νὰ κοινωνῶμεν χωρὶς μετάνοιαν διὰ τὰς ἁμαρτίας μας· διότι αὐτὸ εἶνε ὡσὰν νὰ κάμνωμεν μεγάλην περιφρόνησιν καὶ ὡσὰν νὰ μολύνωμεν τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐκκλησία λέγει: « με τ ᾶ φ ὅ θ ο υ Θ ε ο ὦ , π ί σ τ ε ω ς καὶ ἁ γ ᾶ π η ς π ρ ο σ έ λ θ ε τ ε ».

—**Ποῖαι εἶναι αἱ ἐτοιμασίαι τοῦ σώματος.**

Αἱ ἐτοιμασίαι τοῦ σώματος εἶναι: νὰ νηστεύωμεν ὀλίγας ἡμέρας, ἂν ἤμποροῦμεν, καὶ νὰ μὴ ἔχωμεν φάγει ἢ πίνει καθόλου ἀπὸ τὸ μεσονύκτιον· νὰ φορῶμεν σεμνὴν φορεσίαν· καὶ νὰ ἔχωμεν ταπεινὴν στάσιν.

—**Ποῖοι δὲν πρέπει νὰ νηστεύουν πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς Κοινωνίας.**

Δὲν πρέπει νὰ νηστεύουν, πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς Κοινωνίας, οἱ Κληρικοί, διότι λειτουργοῦν καὶ πρέπει νὰ κοινωνοῦν σχεδὸν κάθε ἡμέραν. Ἐπίσης οἱ ἄρρωστοι εἰς στιγμὰς μεγάλης ἀσθενείας.

ΜΑΘΗΜΑ 74ον

—**Πῶς πρέπει νὰ κοινωνοῦν τὰ παιδιά.**

Νηστεύουν ὀλίγον· λούονται· ζητοῦν συγγνώμην ἀπὸ τοὺς γονεῖς, τοὺς συγγενεῖς, τοὺς διδασκάλους καὶ τοὺς φίλους ὅτι δὲν θὰ ξανακάμουν πράγματα κακὰ· στέκουν με προσοχὴν καὶ χωρὶς νὰ ὁμιλοῦν· πέρνουν με τὸ δεξιὸ χέρι των καὶ κρατοῦν κάτω ἀπὸ τὸν λαιμόν των τὸ Ἱερόν Μανδήλιον τοῦ Ἀγίου Ποτηρίου· ἀνοίγουν καλὰ τὸ

στόμα των· καταπίνουν τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ποὺ δίδει ὁ Ἱερεὺς.

—**Τὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν μετὰ τὴν Κοινωνίαν.**

Μετὰ τὴν Κοινωνίαν πρέπει, μὲ ταπεινώσιν μεγάλην, ἀφοῦ ἔχομεν τὸν Χριστὸν μέσα μας, νὰ στεκώμεθα ὀλίγον εἰς τὸν Ναὸν διὰ νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ τοῦ δίδωμεν τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ εἴμεθα πλέον καλοί.

—**Πῶς πρέπει νὰ περνῶμεν τὴν ἡμέραν ποὺ κοινωνοῦμεν.**

Τὴν ἡμέραν ποὺ κοινωνοῦμεν πρέπει νὰ ἐνθουμούμεθα, συχνὰ καὶ μὲ εὐγνωμοσύνην, τὴν χάριν ποὺ ἔχομεν πάρει.

—**Ἡμποροῦμεν νὰ κοινωνῶμεν χωρὶς νὰ ἀκούωμεν τὴν Θεϊὰν Λειτουργίαν;**

Ὁχι, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ κοινωνῶμεν χωρὶς πρῶτον νὰ ἔχωμεν ἀκούσει τὴν Λειτουργίαν, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ μεγάλη ἀνάγκη.

—**Πῶς ἀλληλῶς λέγεται ἡ Θεία Εὐχαριστία.**

Ἡ Θ. Εὐχαριστία ἀλληλῶς λέγεται καὶ Μετάληψις, Μετάδοσις, Κοινωνία καὶ Θυσία Ἀναίμακτος (χωρὶς δηλαδὴ αἷμα) ἢ ἀπλῶς Θυσία.

—**Τὶ εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνουν ἐκεῖνος ποὺ εἶνε ἄρρωστος καὶ οἱ συγγενεῖς του.**

Ἡ πρώτη ὑποχρέωσις τοῦ ἀρρώστου εἶνε νὰ κοινωνήσῃ διὰ νὰ ἔχῃ τὴν Θεϊὰν Χάριν βοηθόν του. Οἱ συγγενεῖς του πρέπει νὰ καλοῦν ἐνωρὶς τὸν Ἱερέα τῆς ἐνορίας καὶ νὰ τὸν βοηθοῦν εἰς τὸ ἔργον του.

—**Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας μὲ ποῦν ἄλλο Μυστήριον ἦτο ἀχώριστον.**

Ἀπὸ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας ἦτο ἀχώριστον πάντοτε μὲ ἓν ἄλλο Μυστήριον ποὺ λέγεται Μυστήριον τῆς Μετανοίας.

ΜΑΘΗΜΑ 75^{ον}

Η ΜΕΤΑΝΟΙΑ

—Τὶ εἶνε **Μυστήριον** τῆς **Μετανοίας**.

Μυστήριον τῆς Μετανοίας εἶναι Μυστήριον μὲ τὸ ὁποῖον συγχωροῦνται αἱ ἁμαρτίαι πρὸς κάμνομεν μετὰ τὸ Βάπτισμα.

—Πότε ὁ **Χριστὸς** συνέστησε τὸ **Μυστήριον** τῆς **Μετανοίας**.

Ὁ Χριστὸς συνέστησε τὸ Μυστήριον τῆς Μετανοίας ὅταν εἶπεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους του: «ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰς ἁμαρτίας θὰ ἀφήσετε θὰ ἀφεθοῦν· καὶ ἐκείνων τῶν ὁποίων τὰς ἁμαρτίας θὰ κρατήσετε, θὰ κρατηθοῦν».

—Εἰς ποίους ὁ **Χριστὸς** ἐμπιστεύθηκε τὴν ἐξουσίαν νὰ συγχωρῶν τὰς ἁμαρτίας.

Ὁ Χριστὸς ἐμπιστεύθηκε τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν εἰς τοὺς Ἐπισκόπους καὶ εἰς τοὺς Ἱερεῖς.

—Τὶ σημαίνουν αἱ λέξεις: «αἱ ἁμαρτίαι θὰ ἀφεθοῦν ... αἱ ἁμαρτίαι θὰ κρατηθοῦν».

Αἱ λέξεις αὗται σημαίνουν

Ἡ κόρη πρὸς μετενόησε ὅτι αἱ ἁμαρτίαι θὰ συγχωρηθοῦν ὅταν ὁ Ἱερεὺς δώσῃ τὴν συγχώρησιν, καὶ δὲν θὰ συγχωρηθοῦν ὅταν ὁ ἄνθρωπος δὲν ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Θεόν, διὰ τοῦ Ἱερέως, τὴν συγχώρησιν.

—Τὶ εἶνε ἁ φ ε σ ι ς.

Ἁ φ ε σ ι ς εἶνε μία εὐχὴ πρὸς λέγει ὁ Ἱερεὺς ἐξ ὀνόματος τοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ συγχωρηθοῦν αἱ ἁμαρτίαι.

—Μὲ τὴν ἄφεσιν συγχωροῦνται πάντοτε αἱ ἁμαρτίαι;

Μάλιστα, μὲ τὴν ἄφεσιν συγχωροῦνται πάντοτε αἱ ἁμαρτίαι, ὅταν τὴν πέρνωμεν μὲ καλὴν διάθεσιν.

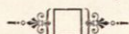

—**Διὰ νὰ ἐπιτύχη ἡ ἄφεσις τὴν χρειάζονται.**

Διὰ νὰ ἐπιτύχη ἡ ἄφεσις χρειάζονται: **συντριβὴ** (βαθεῖα λύπη), **ἐξομολόγησις** καὶ **ἐπανόρθωσις**.

—**Ποία εἶνε ἡ πειρὰ σπουδαία ἀπὸ αὐτάς.**

Ἡ πειρὰ σπουδαία ἀπὸ αὐτάς εἶνε ἡ **συντριβὴ**.

ΜΑΘΗΜΑ 76^{ον}

Ἡ ΣΥΝΤΡΙΒΗ

—**Τὶ εἶνε συντριβή.**

Συντριβὴ εἶνε εἰλικρινής, βαθεῖα λύπη διότι ἐπροσβάλλομεν τὸν Θεὸν καὶ σταθερὰ ἀπόφασις νὰ μὴ ξανακάμωμεν τὸ ἴδιο καὶ ἄλλην φοράν.

—**Τὶ εἶδους πρέπει νὰ εἶνε ἡ συντριβή.**

Ἡ συντριβὴ πρέπει νὰ εἶνε **ἐσωτερικὴ** ἢ δηλαδὴ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδιάς καὶ ὅχι μόνον εἰς τὰ χεῖλη.

—**Ποία εἶνε ἡ ἀληθινὴ συντριβή.**

Ἀληθινὴ συντριβὴ εἶνε ὅταν ἀποφασίσῃ ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ κάμῃ πλέον τὴν ἁμαρτίαν.

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΙΣ

—**Τὶ εἶνε Ἐξομολόγησις.**

Ἐξομολόγησις εἶνε ἡ καταγγελία τῶν ἁμαρτιῶν μας πού γίνεται εἰς ἓνα Ἱερέα.

—**Ποῶς συνέστησε τὴν Ἐξομολόγησιν.**

Εἶνε ὁ Χριστὸς πού συνέστησε τὴν Ἐξομολόγησιν, ὅταν ἔδωκεν εἰς τοὺς Ἀποστόλους καὶ εἰς τοὺς διαδόχους τῶν τὸ δικαίωμα νὰ ἀφήνουν ἢ νὰ κρατοῦν τὰς ἁμαρτίας.

—**Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξομολογούμεθα ὅλας τὰς ἁμαρτίας μας;**

Μάλιστα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐξομολογούμεθα ὅλας τὰς ἁμαρτίας μας, τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας τὰς ἐκάμομεν καὶ πόσας φορές τὰς ἐκάμομεν (ἐφ' ὅσον ἐνθυμούμεθα).

ΜΑΘΗΜΑ 77^{ον}

—Πῶς λέγεται ὁ Ἱερεὺς ποὺ ἐξομολογεῖ.

Ὁ Ἱερεὺς ποὺ ἐξομολογεῖ λέγεται Ἐξομολόγος ἢ Πνευματικός.

—Διατὶ δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα νὰ λέγωμεν ὅ-
λας τὰς ἁμαρτίας μας εἰς τὸν Ἐξομολόγον;

Δὲν πρέπει νὰ φοβούμεθα νὰ λέγωμεν ὅλας τὰς ἁμαρ-
τίας μας εἰς τὸν Ἐξομολόγον, διότι αὐτὸς ἔχει τὴν θέ-
σιν τοῦ Χριστοῦ καὶ διότι εἰς κανένα π ο τ ῆ δὲν λέ-
γει τὸ μυστικὸν μας.

—Τὶ παθαίνει ἐκεῖνος ποὺ κρύπτει μίαν ἁμαρτί-
αν τοῦ ἀπὸ τὸν Ἐξομολόγον.

Ἐκεῖνος ποῦ, θεληματικά, κρύπτει μίαν ἁμαρτίαν τοῦ
ἀπὸ τὸν Ἐξομολόγον κάμνει ἀπάτην· αἱ ἁμαρτίαι τοῦ
δὲν θὰ συγχωρηθοῦν καὶ προσθέτει καὶ μίαν ἀκόμη
ἁμαρτίαν.

—Αἱ ἁμαρτίαι ποὺ ξεχνᾷ κανεὶς νὰ πῇ εἰς τὸν
Ἐξομολόγον συγχωροῦνται;

Μάλιστα· αἱ ἁμαρτίαι ποὺ ξεχνᾷ κανεὶς, χωρὶς νὰ θέ-
λῃ, κατὰ τὴν ἐξομολόγησιν, συγχωροῦνται· ἀλλὰ πρέ-
πει νὰ τὰς εἰπῇ εἰς τὴν κατόπιν ἐξομολόγησιν.

—Κάθε πότε πρέπει νὰ ἐξομολογούμεθα.

—Πρέπει νὰ ἐξομολογούμεθα πάντοτε, πρὶν κοινω-
νῆσωμεν.

—Πῶς πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἁμαρτίας μας
εἰς τὸν Ἐξομολόγον.

Πρέπει νὰ ἀναφέρωμεν τὰς ἁμαρτίας μας εἰς τὸν
Ἐξομολόγον μὲ ταπεινῶσιν, μὲ εἰλικρίνειαν, μὲ ἀπλό-
τητα καὶ χωρὶς περιττὰς λεπτολογίας.

—Τὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν ὅταν στενοχωρούμεθα
ἢ ἐντρεπώμεθα ν' ἀναφέρωμεν τὰς ἁμαρτίας μας.

Ὅταν στενοχωρούμεθα ἢ ἐντρεπώμεθα ν' ἀναφέρω-
μεν τὰς ἁμαρτίας μας, πρέπει νὰ τὸ δηλώνωμεν εἰς
τὸν Ἐξομολόγον καὶ ν' ἀπαντῶμεν εἰλικρινὰ εἰς τὰς
ἐρωτήσεις του.

—Τὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν κατὰ τὴν Ἑξομολόγησιν.

Κατὰ τὴν Ἑξομολόγησιν πρέπει ν' ἀκούωμεν μὲ προσοχὴν ὅλας τὰς συμβουλὰς τοῦ Ἑξομολόγου καὶ νὰ δεχώμεθα τὰς τιμωρίας (ἐπιτίμια) ποὺ μᾶς βάζει αὐτὸς ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας. (Προσευχή, ἐλεημοσύνη, ἀνάγνωσις καλῶν βιβλίων, νηστεία, κτλ.)

—Πῶς ὁ Ἑξομολόγος τελειώνει τὴν Ἑξομολόγησιν.

Ὁ Ἑξομολόγος διαβάζει σ υ γ χ ω ρ η τ ι κ ῆ ν ε ὕ χ ῆ ν ἀφοῦ βάλη τὸ χέρι του ἢ τὸ περιτραχήλιον ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλὴν ἐκείνου ποὺ ἐξομολογήθηκε.

—Τὶ πρέπει νὰ κάμνωμεν μετὰ τὴν Ἑξομολόγησιν.

Μετὰ τὴν Ἑξομολόγησιν πρέπει νὰ εὐχαριστῶμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν Χάριν ποὺ μᾶς ἔδωκε καὶ νὰ συμπληρώωμεν, ὅσον τὸ γρηγορώτερον, τὴν μετάνοιάν μας.

ΜΑΘΗΜΑ 78^{ov}

ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΙΣ

—Τὶ εἶνε Ἑπανόρθωσις;

Ἑπανόρθωσις εἶνε ἡ διόρθωσις τῆς ἀδικίας τὴν ὁποίαν ἔκαμον αἱ ἁμαρτίαι μας εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τοὺς ἀνθρώπους.

—Εἶνε ἀναγκαία ἡ Ἑπανόρθωσις;

Μάλιστα, ἡ Ἑπανόρθωσις εἶνε ἀναγκαία· διότι, ἀκόμη καὶ μετὰ τὴν συγγνώμην τῆς ἁμαρτίας πρέπει, συνήθως, νὰ τιμωρηθῶμεν, διὰ νὰ ἀποπλύνωμεν τὴν ἁμαρτίαν.

—Πῶς ἀποπλύνομεν τὴν ἁμαρτίαν.

Ἀποπλύνομεν τὴν ἁμαρτίαν ὅταν κάμωμεν ὅ,τι διέταξεν ὁ Ἑξομολόγος· ὅταν δεχώμεθα μὲ ὑπομονὴν τὰς δυσκολίας τῆς ζωῆς· ὅταν κάμνωμεν καλὰ ἔργα, προσευχὴν, ἐλεημοσύνην, κτλ.

—Τὸ λέγεται **Δημοσία Μετάνοια**.

Δημοσία Μετάνοια λέγεται ὅταν, ὅπως ὁ Ζαχαρίας, λέγωμεν τὰς ἁμαρτίας μας ἐμπρὸς εἰς πολλοὺς ἄλλους καὶ πέρνωμεν τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν νὰ μὴ ξανααμαρτήσωμεν.

—Εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποζημιώσωμεν τοὺς ἄλλους ὅταν τοὺς ἀδικήσαμεν;

Μάλιστα, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἀποζημιώσωμεν τοὺς ἄλλους, ὅταν τοὺς ἐκάμομεν κάποιον ἀδίκημα εἰς τὸ πρόσωπό των ἢ εἰς τὴν εὐτυχίαν των ἢ εἰς τὰ ἀγαθὰ των.

ΜΑΘΗΜΑ 79^{ον}

ΤΟ ΕΥΧΕΛΑΙΟΝ

—Τὸ εἶνε **Εὐχέλαιον**.

Εὐχέλαιον εἶνε τὸ Μυστήριον ποὺ συνεστήθηκε διὰ τὴν πνευματικὴν καὶ σωματικὴν παρηγορίαν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Ἀπόστολοι «ἤλειπον μὲ ἔλαιον ἡγιασμένον πολλοὺς ἀρρώστους καὶ τοὺς ἐθεράπευον».

—Ποία εἶνε ἡ πνευματικὴ παρηγορία τὴν ὁποίαν δίδει τὸ Εὐχέλαιον.

Τὸ Εὐχέλαιον μᾶς ἐξαγνίζει ἀπὸ τὰς ἁμαρτίας· μᾶς δυναμώνει κατὰ τῶν πειρασμῶν καὶ τῶν θλίψεων ὅταν ζητῶμεν μὲ εἰλικρινῇ διάθεσιν τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ.

—Ποία εἶνε ἡ σωματικὴ παρηγορία τὴν ὁποίαν δίδει τὸ Εὐχέλαιον.

Ἀνακουφίζει τὰ βάσανα τῶν ἀσθενειῶν καὶ δίδει τὴν υγείαν, ἐὰν ὁ Θεὸς θεωρῇ τοῦτο χρήσιμον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ψυχῆς.

—Πῶς γίνεται τὸ Εὐχέλαιον.

Ὁ Ἱερεὺς (ἢ ὁ Ἐπίσκοπος) κάμνει τὸ Εὐχέλαιον μὲ ἔλαιον ἡγιασμένον, μὲ τὸ ὁποῖον, κατόπιν, ἀλείφει τὰ κυριώτερα μέρη τοῦ σώματος καὶ λέγει διαφόρους εὐχάς, μὲ τὰς ὁποίας παρακαλεῖ τὸν Θεὸν νὰ ἰατρεύσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἁμαρτίας του.

—Ἡμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν τὸ Εὐχέλαιον πολλὰς φορὰς;

Μάλιστα· ἡμποροῦμεν νὰ κάμνωμεν τὸ Εὐχέλαιον πολλὰς φορὰς, ἀλλ' ὅχι εἰς τὴν ἰδίαν ἀσθένειαν.

—Ἡ Ἐκκλησία μας πότε κάμνει τὸ Εὐχέλαιον δι' ὅλους;

Ὅποτε νομίζει καλόν· ἀλλ' ἰδιαιτέρως τὴν Μεγάλην Τετάρτην, βράδυ, ὡς ἐτοιμασίαν διὰ τὴν Μετάληψιν, κατὰ τὴν Μεγάλην Πέμπτην.

ΜΑΘΗΜΑ 80^{ον}

Ι Ε Ρ Ω Σ Υ Ν Η

—Τὶ εἶνε Ἰ ε ρ ω σ ύ ν η.

Ἰ ε ρ ω σ ύ ν η εἶνε Μυστήριον πὺ δίδει τὴν δύναμιν νὰ κάμνη κανεῖς τὰς ἱερατικὰς ὑπηρεσίας καὶ τὴν Χάριν νὰ τὰς κάμνη μὲ ἀγιότητα.

—Ποῖαι εἶνε αἱ κυριώτεραι ἱερατικαὶ ὑπηρεσίαι.

Αἱ κυριώτεραι ἱερατικαὶ ὑπηρεσίαι εἶναι ἡ τέλεσις τῆς Θείας Λειτουργίας· ἡ τέλεσις τῶν Μυστηρίων καὶ τῶν Ἀκολουθιῶν καὶ τὸ κήρυγμα.

—Ποῖος συνέστησε τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης.

Τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης συνέστησεν ὁ ἴδιος ὁ Χριστός, ὅταν ἐξέλεξε τοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του καὶ ἐπεκαλέσθη εἰς αὐτοὺς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, διὰ νὰ ἐξακολουθήσουν τὸ ἔργον Του. Οἱ Μαθηταὶ καὶ οἱ Ἀπόστολοι μετέδιδον κατόπιν τὴν Ἱερωσύνην εἰς τοὺς διαδόχους των, μὲ τὴν ἐπίθεσιν τῶν χειρῶν εἰς τὰς κεφαλὰς ἐκείνων πὺ ἤθελον νὰ πάρουν τὴν Ἱερωσύνην.

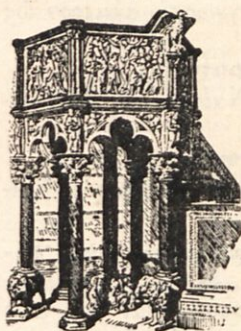
—Ποῖοι εἶνε οἱ βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης.

Οἱ βαθμοὶ τῆς Ἱερωσύνης εἶναι τρεῖς: Τοῦ Ἐπισκόπου, τοῦ Ἱερέως (Πρεσβυτέρου) καὶ τοῦ Διακόνου.

—Ποῖα καθήκοντα ἔχει ὁ Ἐπίσκοπος, ποῖα ὁ Ἱερεὺς καὶ ποῖα ὁ Διάκονος.

Ὁ Ἐπίσκοπος κάμνει ὅλα τὰ Μυστήρια καὶ ὅλας τὰς

τελετὰς τῆς Ἐκκλησίας· ἀγιάζει τὸ Μύρον μαζὺ μὲ ἄλλους Ἐπισκόπους· χειροτονεῖ Ἱερεῖς καὶ Διακόνους καὶ χειροθετεῖ ἀναγνώστας καὶ ὑποδιακόνους· ἐγκαινιάζει Ναοὺς καὶ Ἀντιμήνσια· κηρύττει· διοικεῖ τὴν Ἐκκλησίαν· καὶ εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὰς ψυχὰς τῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Ἱερεὺς κάμνει ὅλα τὰ Μυστήρια (ἐκτὸς τοῦ Μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης, τοῦ Ἀγιασμοῦ τοῦ Μύρου, τῶν Ἐγκαινίων τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ Ἀγιασμοῦ τῶν Ἀντιμηνσίων), ἐξομολογεῖ τοὺς Χριστιανούς καὶ κηρύττει.

Ὁ ἄμβων, ἀπὸ τὸν ὁποῖον, συνήθως, κηρύττουν οἱ κληρικοί.

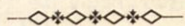
Ὁ Διάκονος διακονεῖ (βοηθεῖ) τοὺς Ἐπισκόπους καὶ τοὺς Ἱερεῖς εἰς ὅλα τὰ Μυστήρια καὶ κηρύττει.

—Πῶς λέγονται ὅλοι μαζὺ μὲ μίαν λέξιν.

Ὅλοι μαζὺ μὲ μίαν λέξιν λέγονται «Ἱερὸς Κλῆρος», «Κληρικοί», «Ἱερατεῖον» ἢ καὶ ἀπλῶς «Κλῆρος».

—Ποῖοι σήμερον ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τελοῦν τὸ Μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης.

Οἱ Ἐπίσκοποι μόνον ἔχουν τὸν δικαίωμα νὰ δίδουν τὴν Ἱερωσύνην.

ΜΑΘΗΜΑ 81^{ον}

—Τί ἀπαιτεῖται διὰ νὰ πάρῃ κανεὶς τὴν Ἱερωσύνην.

Διὰ νὰ πάρῃ κανεὶς τὴν Ἱερωσύνην ἀπαιτεῖται νὰ ἔχῃ ἀρετὴν καὶ γνώσεις· νὰ ἔχῃ ἐν τάξει ὅλα τὰ μέλη τοῦ σώματός του· νὰ εἶναι ἐνήλικος· καὶ νὰ κληθῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

—Εἶνε μεγάλη χάρις καὶ μεγάλη τιμὴ νὰ κληθῇ κανεὶς εἰς τὸ Ἱερατικὸν ὀξέϊωμα.

Μάλιστα, εἶνε μεγάλη χάρις καὶ μεγάλη τιμὴ νὰ

κληθῇ κανείς εἰς τὸ Ἱερατικὸν ἀξίωμα· διότι εἶνε τὸ ἀγιώτερον καὶ ὑψηλότερον ἀξίωμα.

—Πῶς εἶνε γνωστὴ σήμερον ἡ τελετὴ τῆς Ἱερωσύνης.

Ἡ τελετὴ τῆς Ἱερωσύνης εἶνε γνωστὴ σήμερον ὡς Χειροτονία.

—Ποῦ καὶ πότε γίνεται ἡ Χειροτονία.

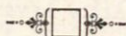
Ἡ Χειροτονία γίνεται εἰς τὸν Ναόν, εἰς Λειτουργίαν.

—Ἐπαναλαμβάνεται ἡ Χειροτονία;

Εἰς τὸ ἴδιον πρόσωπον καὶ διὰ τὸν ἴδιον βαθμὸν ἡ Χειροτονία δὲν ἐπαναλαμβάνεται.

—Τὶ καθήκοντα ἔχουν οἱ πιστοὶ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς.

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν: 1) Νὰ προσεύχωνται διὰ τοὺς Ἱερεῖς· διότι οἱ Ἱερεῖς ἔχουν μεγάλας εὐθύνas. 2) Ὁφείλουν νὰ τοὺς σέβωνται· δὲν πρέπει δηλαδὴ ν' ἀκούουν εὐκόλα τὰς συκοφαντίας πού διαδίδουν μερικοὶ ἐναντίον των διὰ νὰ πειράξουν τὴν Θρησκείαν. 3) Ὁφείλουν νὰ τοὺς ὑπακούουν καὶ νὰ τοὺς εὐγνωμονοῦν.

ΜΑΘΗΜΑ 82ον

Ο Γ Α Μ Ο Σ

—Τὶ εἶνε Γάμος.

Γάμος εἶνε Μυστήριον μὲ τὸ ὁποῖον ἡ Θεία Χάρις κάμνει νόμιμον καὶ Ἀγίαν τὴν ἔνωσιν ἀνδρὸς καὶ γυναικός, διὰ νὰ δημιουργηθῇ οἰκογένεια καὶ νὰ βοηθῇ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον.

—Ποῦτος συνέστησε τὸν Γάμον.

Ὁ Θεὸς συνέστησε τὸν γάμον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου· ὁ Χριστὸς τὸν ἔκαμε Μυστήριον καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὸν λέγει Μέγα Μυστήριον.

—Ὁ πολιτικὸς γάμος τῶν Χριστιανῶν εἶνε ἀληθινὸς γάμος;

Ὁχι· δὲν ὑπάρχει ἀληθινὸς γάμος, ἐὰν δὲν ἀγιασθῇ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν.

—**Ῥ**πάρχουν ἐμπόδια διὰ τὸν γάμον;

Μάλιστα· ὑπάρχουν ἐμπόδια διὰ τὸν γάμον, ὅπως εἶνε ἡ στενὴ συγγένεια. Δι' αὐτὸ καὶ ἐρωτοῦν πάντοτε τὴν Ἐκκλησίαν (τὴν Ἐπισκοπὴν) προτοῦ γίνῃ γάμος.

—**Τ**ὲ προηγεῖται ἀπὸ τὸν γάμον.

Ἀπὸ τὸν Γάμον προηγεῖται ἡ Μνηστεία (ἀρραβὼν)· ὁπότε ἀλλάσσονται τὰ δακτυλίδια.

—**Τ**ὲ δεικνύουν τὰ στέφανα τοῦ γάμου.

Τὰ στέφανα τοῦ γάμου δεικνύουν τὴν τιμὴν μὲ τὴν ὁποίαν περιβάλλει ἡ Ἐκκλησία ἐκείνους ποὺ νυμφεύονται.

—**Τ**ὲ σημαίνει τὸ κοινὸν ποτῆρι τοῦ κρασιοῦ ποῦ τοὺς δίδει ὁ Ἱερεὺς νὰ πιοῦν.

Σημαίνει ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θὰ μοιράζωνται μαζὺ καὶ τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην· θὰ τὰ ἔχουν ὅλα κοινά.

—**Δ**ιατὶ εἶνε μεγάλον κακὸ νὰ πετοῦν κουφέτα καὶ νὰ θορυβοῦν εἰς τὴν τελετὴν τοῦ Γάμου.

Εἶνε μεγάλον κακὸ νὰ πετοῦν κουφέτα καὶ νὰ θορυβοῦν εἰς τὴν τελετὴν τοῦ γάμου, διότι ξεχνοῦν ὅτι ὁ γάμος εἶνε Μυστήριον καὶ ὅτι εἰς τὰ Μυστήρια χρειάζεται μεγάλος σεβασμός.

—**Τ**ὸ Διαζύγιον ἡμπορεῖ νὰ διαλύσῃ τὸν Γάμον;

Ὁχι· τὸ Διαζύγιον δ' ἐν π ρ έ π ε ι νὰ διαλύῃ τὸν γάμον. Ὁ Χριστὸς εἶπεν: «Ἐκείνους ποὺ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος νὰ μὴ τοὺς χωρίζῃ». Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία, ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὸν Χριστόν, τὸν διαλύει κάποτε, ὅταν ὑπάρχουν πολλοὶ σοβαροὶ λόγοι, καὶ ἐπιτρέπει καὶ ἄλλον γάμον.

—**Π**οίαν ἰδιαιτέραν χάριν δίδει εἰς τὸν ἄνδρα καὶ εἰς τὴν γυναῖκα τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου.

Τὸ Μυστήριον τοῦ Γάμου δίδει εἰς τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα τὴν Χάριν νὰ ζοῦν μαζὺ Χριστιανικὰ καὶ νὰ ἀνατρέφουν καλὰ τὰ τέκνα των.

ΜΑΘΗΜΑ 83ον

—Πῶς πρέπει νὰ ἐτοιμάζεται κανεὶς διὰ τὸν γάμον.

Διὰ τὸν γάμον πρέπει νὰ ἐτοιμάζεται κανεὶς μὲ προσευχήν, μὲ Ἐξομολόγησιν, μὲ Θεϊαν Κοινωνίαν καὶ μὲ ἱατρικὴν ἐξέτασιν διὰ νὰ βεβαιωθῇ ἂν δὲν ἔχῃ καμμίαν σοβαρὰν ἀσθένειαν.

—Ἡμπορεῖ κανεὶς νὰ κάμῃ γάμον ὅταν εὐρίσκεται εἰς μεγάλην ἁμαρτίαν;

Ὅχι· εἶνε μεγάλο κακὸ νὰ νυμφεύεται κανεὶς ὅταν εὐρίσκεται εἰς μεγάλην ἁμαρτίαν· διότι ἔτσι ἀπομακρύνει ἀπὸ ἑαυτὸν καὶ τὴν οἰκογένειάν του τὴν Εὐλογίαν τοῦ Θεοῦ.

—Πρέπει νὰ πέρνουν ἄδειαν ἀπὸ τὸν Ἐπίσκοπον;

Μάλιστα· πρέπει νὰ πέρνουν Ἐπισκοπικὴν ἄδειαν ἀπὸ τὸν κανονικὸν Ἐπίσκοπον τῆς περιφερείας των.

—Εἰς τὴν ὑποχρεώνονται ἐκεῖνοι ποὺ νυμφεύονται.

Ἐκεῖνοι ποὺ νυμφεύονται ὑποχρεώνονται νὰ ἔχουν πίστιν αἰωνίαν καὶ ἀφοσίωσιν ἀμοιβαίαν· νὰ ἐκπληρώνουν τὰ καθήκοντά των ὡς πατέρας καὶ μητέρας· ν' ἀποφεύγουν κάθε τι ποὺ καταστρέφει τὴν οἰκογένειαν· καὶ νὰ βοηθοῦν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

—Εἶναι ὅλοι οἱ Χριστιανοὶ ὑποχρεωμένοι νὰ νυμφεύωνται;

Ὅχι· ὁ γάμος δὲν εἶνε ὑποχρεωτικὸς εἰς ὅλους· συνιστᾶται ὅμως δι' ὅλους.

—Ποῦ καὶ πότε πρέπει νὰ γίνεται ὁ γάμος.

Ὁ Γάμος πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸν Ναόν, μετὰ τὴν Θεϊαν Λειτουργίαν, καὶ ἀφοῦ οἱ μελλόννυμφοι κοινωνήσουν ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ γάμου των.

ΜΑΘΗΜΑ 84ον

—Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ Μυστήρια, ποῖα ἄλλα μέσα ὑπάρχουν διὰ νὰ συνδεώμεθα μὲ τὴν Ἐκκλησίαν μας.

Εἶναι ὁ Στυρός, ποὺ κάμνομεν ὅταν προσευχώ-

μεθα· ὁ Ἀγιασμός· αἱ Παρακλήσεις· τὰ Ἀνθη τοῦ Σταυροῦ (14 Σεπτεμβρίου καὶ τῆς Σταυροπροσκυνήσεως) καὶ τοῦ Ἐπιταφίου· τὰ Βάγια· αἱ Εὐχαὶ Γεννήσεως καὶ Σαραντισμοῦ· καὶ αἱ διάφοροι εὐχαὶ διαφόρων ἀσθενειῶν καὶ διαφόρων περιστάσεων.

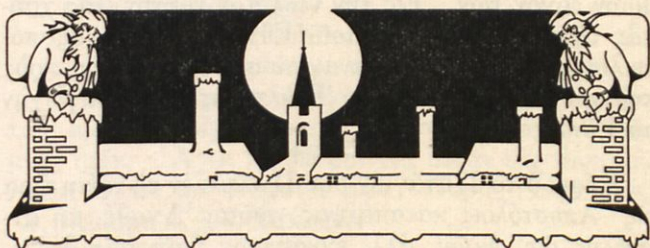
— Ἡμποροῦμε νὰ εἴμεθα καλοὶ Χριστιανοὶ χωρὶς νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν;

Ὅχι· δὲν ἡμποροῦμε νὰ εἴμεθα καλοὶ Χριστιανοὶ χωρὶς νὰ πηγαίνωμεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΜΕΝΑΙ ΓΟΥ ΜΕΡΟΥΣ

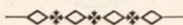
Ἡμποροῦμεν μόνον μὲ τὴν ἰδικήν μας δύναμιν νὰ φυλάττωμεν τὰ ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ;—Τὶ εἶναι προσευχή.—Ποία εἶναι ἡ συντομιώτερα προσευχή.—Εἰπήτε τὴν ἀπ' ἔξω.—Ποῦ πρέπει νὰ γίνονται τὰ Μυστήρια.—Τὶ εἶναι Ἱερὸν Βάπτισμα.—Εἰς τί ὑποχρεώνεται ἐκεῖνος ποὺ βαπτίζεται.—Διατὶ δάζουν ἀνάδοχον εἰς τὸ Βάπτισμα.—Διατὶ εἰς τὸ Βάπτισμα ΠΡΕΠΕΙ νὰ εἶναι καὶ οἱ γονεῖς.—Τὶ εἶναι Χρίσμα.—Τὶ εἶναι Μύρον.—Τὶ εἶναι Θεία Εὐχαριστία.—Διατὶ ὁ Χριστὸς συνέστησε τὴν Θείαν Εὐχαριστίαν.—Πότε πρέπει νὰ κοινωνῶμεν.—Πῶς ἀλλήως λέγεται ἡ Θεία Εὐχαριστία.—Τὶ εἶναι Μυστήριον τῆς Μετανοίας.—Τὶ εἶναι συντριβή.—Τὶ εἶναι ἐξομολόγησις.—Τὶ εἶναι Ἱερωσύνη.—Πῶς εἶναι γνωστὴ σήμερον ἡ Ἱερωσύνη.—Τὶ καθήκοντα ἔχουν οἱ πιστοὶ πρὸς τοὺς Ἱερεῖς.—Ποῖος συνέστησε τὸν Γάμον.—Διατὶ ὁ πολιτικὸς γάμος δὲν εἶναι ἀληθινὸς γάμος.—Εἰς τί ὑποχρεώνονται ἐκεῖνοι ποὺ νυμφεύονται.—Ποία ἀπὸ ὅλας τὰς ἐρωτήσεις τοῦ διβλίου αὐτοῦ σὰς ἔκαμε τὴν μεγαλειτέραν ἐντύπωσιν —Εἰς ποῖον μέρος τοῦ διβλίου μας γράφει περὶ

ΠΡΟΣΕΥΧΑΙ

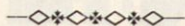
ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΩΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Κύριε, ἔλθε εἰς βοήθειάν μας, δίδαξέ μας, δίδε μας δύναμιν διὰ νᾶ μαθάνωμεν τὰ μαθήματά μας. Φώτιζε πάντοτε τὸν νοῦν μας διὰ νὰ εἴμεθα ἐπιμελεῖς καὶ ἥσυχοι, νὰ εὐχαριστοῦμεν τοὺς διδασκάλους καὶ νὰ προκόπτωμεν εἰς τὰ καλὰ ἔργα. Βοήθει μας καὶ τώρα καὶ ἄλλοτε νὰ ἐργαζώμεθα σύμφωνα μὲ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἰς τὰ σχολεῖα μαθάνομεν. Διότι εἶσαι πάντοτε Ἅγιος νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΛΕΓΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΟΣ

Θεὲ τῶν φώτων καὶ τοῦ ἐλέους, ἐπάκουσον ἡμῶν δεομένων τῆς Σῆς ἀγαθότητος. Σῶζε ἐν εἰρήνῃ τὸν Σ. ἐπίσκοπον ἡμῶν (. . .), τὸν προστάτην τῆς ἀληθινῆς παιδείας. Φύλαττε ἀπὸ κάθε δυστυχίαν τοὺς κατοίκους τῆς παροικίας ταύτης, τοὺς φιλομούσους Ἐφόρους καὶ Ἐπιτρόπους, τὰ Σωματεῖα καὶ Ὁργανώσεις καὶ ὅλους τοὺς ὑπὲρ αὐτῆς συνεισφέροντας, συνάπτων αὐτοὺς ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας, δαψιλῇ τὴν ἀντιμισθίαν δωροῦμενος ἐν τε τῷ νῦν αἰῶνι καὶ τῷ μέλλοντι τοὺς διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας, τοὺς ὑπὲρ τοῦ φωτισμοῦ τῆς εὐσεβοῦς νεολαίας μοχθοῦντας, ἐνίσχυσον εἰς τὸ ἱερὸν καὶ σωτήριον ἔργον των. Εἰς τὴν νεολαίαν ταύτην, τὰς χρηστὰς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους ἐλπίδας, ἐξαποστείλον τὴν χάριν τοῦ Παναγίου σου Πνεύματος, πρὸς στηριγμὸν τῆς Ἀγίας Σου Ἐκκλησίας καὶ προαγωγὴν τοῦ Γένους ἡμῶν.

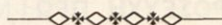
Κύριε ὁ τὸ Πανάγιόν σου Πνεῦμα ἐν τῇ τρίτῃ ὥρᾳ τοῖς Ἀποστόλοις καταπέμψας, τοῦτο, Ἀγαθέ, μὴ ἀντανέλῃς ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἐγκαίνισον ἡμῖν τοῖς δεομένοις σου.

ΤΡΟΠΑΡΙΑ ΨΑΛΛΟΜΕΝΑ

Εὐλογητὸς εἶ, Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πανσόφους τοὺς ἀλieiς ἀναδείξας, καταπέμψας αὐτοῖς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, καὶ δι' αὐτῶν τὴν Οἰκουμένην σαγηνεύσας, Φιλάνθρωπε, δόξα Σοι.

Ὅτε καταβὰς τὰς γλώσσας συνέχεε, διεμέριζεν Ἔθνη ὁ Ὑψιστος· ὅτε τοῦ πυρὸς τὰς γλώσσας διένειμεν, εἰς ἐνότητά πάντας ἐκάλεσε· καὶ συμφώνως δοξάζομεν τὸ Πανάγιον Πνεῦμα.

Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν Σου καὶ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν Σου. Νίκας τοῖς εὐσεβέσι κατὰ βαρβάρων δωρούμενος καὶ τὸ Σὸν φυλάττων διὰ τοῦ Σταυροῦ Σου πολίτευμα.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΕΙΣ ΠΑΣΑΝ ΠΕΡΙΣΤΑΣΙΝ

Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

Δόξα σοι, ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι.

Βασιλεῦ οὐράνιε, Παράκλητε, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ πανταχοῦ παρὼν καὶ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ θησαυρὸς τῶν ἀγαθῶν καὶ ζωῆς χορηγός, ἐλθὲ καὶ σκήνωσον ἐν ἡμῖν καὶ καθάρισον ἡμᾶς ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ σῶσον, ἀγαθέ, τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ἅγιος ὁ Θεός, Ἅγιος Ἰσχυρός, Ἅγιος Ἀθάνατος, ἐλέησον ἡμᾶς. (τρὶς)

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἀγίῳ Πνεύματι. Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παναγία Τριάς, ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε, ἰλάσθητι ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. Δέσποτα, συγχώρησον τὰς ἀνομίας ἡμῖν. Ἅγιε, ἐπίσκεψαι καὶ ἴασαι τὰς ἀσθενείας ἡμῶν, ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός Σου. Κύριε, ἐλέησον. Κύριε, ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον.

Δόξα Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ Ἀγίῳ Πνεύματι. Καὶ νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.

Ὅτι σοῦ ἐστὶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ δόξα, τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Δι' εὐχῶν τῶν Ἁγίων Πατέρων ἡμῶν, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΠΡΩΤΗ

Θεὲ καὶ Πάτερ, Σὲ εὐχαριστῶ διότι με ἡξίωσες νὰ περάσω με εἰρήνην τὴν νύκτα καὶ νὰ σηκωθῶ ὑγιής. Σὲ παρακαλῶ δίδε με δύναμιν διὰ νὰ ἡμπορέσω με ὑγίαν νὰ περάσω καὶ τὴν ἡμέραν. Νὰ εὐχαριστήσω Σὲ τὸν Θεόν, τοὺς γονεῖς καὶ διδασκάλους καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ νὰ μάθω καλὰ τὰ μαθήματά μου. Φώτισέ με διὰ νὰ εἰρηνεύω πάντοτε καὶ με τὸν ἑαυτόν μου καὶ με ὅλους τοὺς ἄλλους. Διότι Ἅγιος εἶσαι καὶ τώρα καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΒΡΑΔΥΝΗ ἢ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΛΥΣΙΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ Ὅποιος ἐκάλεσες τὰ παιδιά νὰ ἔλθουν πρὸς Σέ, δέξε ἀπὸ τὰ χεῖρά ἐμοῦ τοῦ παιδίου Σου τὴν βραδυνὴν αὐτὴν προσευχήν. Φύλαττε τοὺς γονεῖς μου, τοὺς συγγενεῖς μου, τοὺς διδασκάλους μου καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Δίδε ὑγίαν εἰς τοὺς ἀρρώστους καὶ ἐλπίδα εἰς τοὺς δυστυχεῖς. Σκέπασέ με ὑπὸ τὴν σκέπην Σου διὰ νὰ κοιμηθῶ ἐν εἰρήνῃ καὶ σήκωσέ με τὴν κατάλληλον ὥραν διὰ νὰ δοξάσω καὶ πάλιν τὸ ὄνομά Σου, διότι Σὺ εἶσαι ὁ μόνος Ἁγιοὺς καὶ Φιλάνθρωπος. Ἀμήν.

